

OPŠTINA BAR

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

BROJ: 40-5596-15431

Podnosilac zahtjeva: Opština Bar

Lokacija: Područje Opštine Bar

Podgorica / Bar, Mart 2023. godine

SADRŽAJ

I. Procjena rizika od POŽARA	4
1. OPŠTI DIO	4
1.1. Geografski položaj	4
1.2. Reljef	5
1.3. Hidrološke karakteristike	6
1.4. Klimatske karakteristike	8
1.5. Stanje životne sredine i kulturne baštine	8
1.6. Demografske karakteristike	10
1.7. Privredni i infrastrukturni objekti	12
1.7.1. Privredni objekti od posebnog značaja	12
1.7.2. Elektroprivredni objekti – prenosni i distributivni sistemi	14
1.7.3. Saobraćajna infrastruktura	15
1.8. Vanprivredni objekti i ustanove	18
1.8.1. Obrazovanje	18
1.8.2. Zdravstvene ustanove	18
1.8.3. Objekti kulture i kulturna dobra	19
1.8.4. Sportski objekti	19
1.8.5. Turistički objekti	20
1.8.6. Vanprivredni objekti	20
1.8.7. Zelene površine	20
2. POSEBNI DIO	21
2.1. Mogući rizici nastanka požara	21
2.2. Analiza hazarda	22
2.3. Učestalost pojavljivanja i intenzitet djelovanja požara	23
2.4. Analiza požara na području opštine Bar za period 2018. – 2022. godina	24
2.5. Rizici nastajanja požara	26
2.6. Indukovani efekti požara – posljedice po kritičnu infrastrukturu	41
2.7. Požarni sektori	44
3. ZAKLJUČCI	47
II DOKUMENTA PLANA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA	49
1. Mjere zaštite i spašavanja od požara	49
1.1. Stambeno-poslovni objekti	50
1.2. Industrijski i privredni objekti	51
1.3. Kritična infrastruktura	51
1.4. Obrazovni objekti i ustanove	52

1.5. Zdravstveni objekti	53
1.6. Elektroprivredni objekti i prenosni sistemi	54
1.7. Objekti vodosnabdijevanja i vodovodna mreža.....	55
1.8. Putna i željeznička infrastruktura.....	56
1.9. Pomorska infrastruktura.....	56
1.10. Sportski objekti	57
1.11. Objekti kulture i kulturna dobra.....	58
1.12. Zelene i javne površine	58
1.13. Evakuacija.....	59
1.14. Medicinska pomoć.....	60
1.15. Pružanje humanitarne pomoći	60
1.16. Gašenje požara.....	61
1.17. Hemijski akcidenti.....	62
1.18. Sprečavanje pojava epidemije, epizotije, epifitotije	62
1.19. Asanacija terena.....	63
2. Operativne jedinice (ljudski i materijalni resursi)	65
3. Državni organi, organi državne uprave, organi uprave i jedinice lokalne samouprave (ljudski i materijalni resursi)	67
4. Mobilizacija, rukovođenje i koordinacija pri akcijama zaštite i spašavanja od požara	67
5. Komunikacija operativnih timova na terenu	68
6. Međuopštinska i međunarodna saradnja	68
7. Evakuacija.....	68
8. Informisanje građana i javnosti.....	69
9. Način održavanja javnog reda i bezbjednosti prilikom intervenisanja	69
10. Finansijska sredstva za sprovođenje plana	70
III PRILOZI.....	71
1. Ruža vjetrova.....	71
2. Tim za zaštitu i spašavanje u opštine Bar	72
3. Ljudski i materijalni resursi službe zaštite i spašavanja	73
4. Pregled ljudskih i materijalnih resursa organa lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika.....	74
5. Organizaciona šema djelovanja	76
6. Uputstvo za postupanje građana u slučaju požara i rukovanje PP aparatima.....	77
7. Pregled skloništa na teritoriji opštine Bar	87
8. Radna grupa za izradu plana.....	89
GRAFIČKA DOKUMENTACIJA	90

I. PROCJENA RIZIKA OD POŽARA

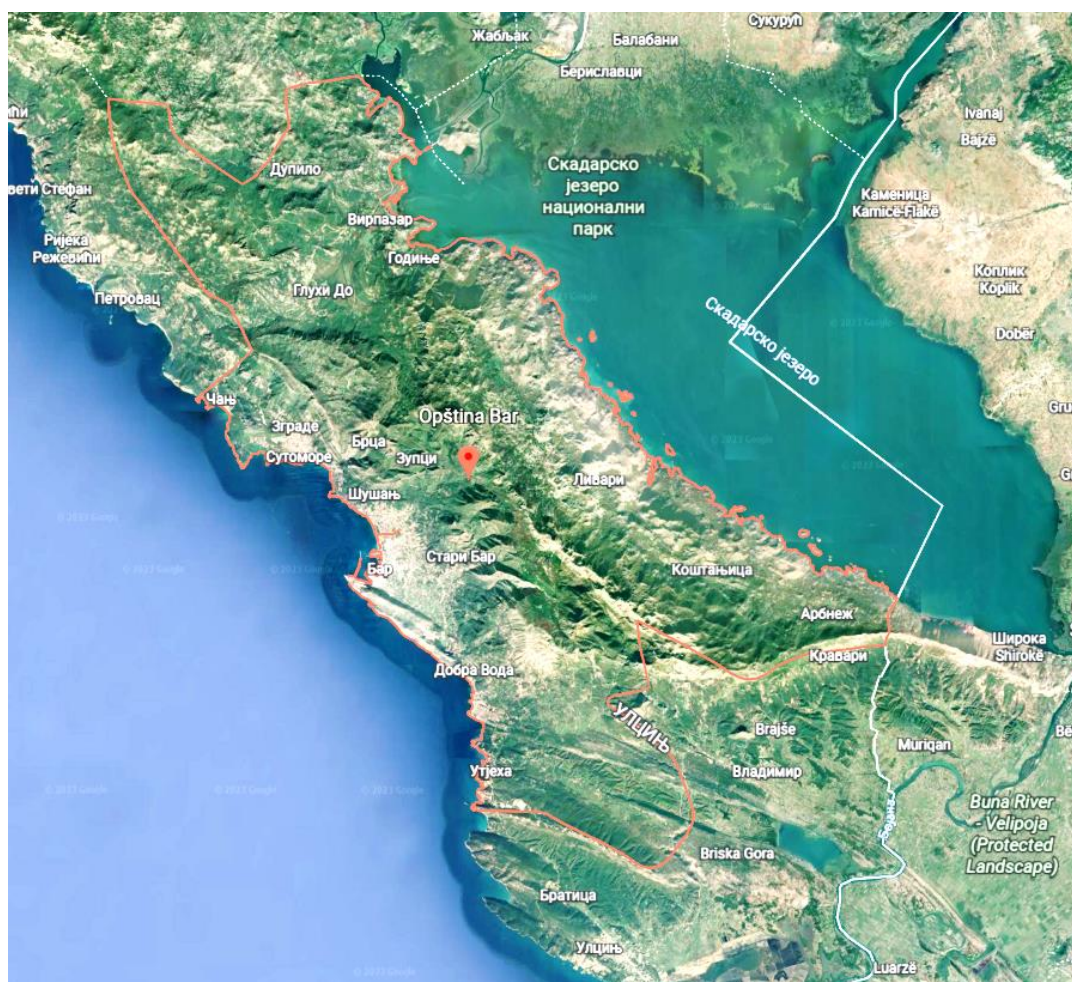
1. OPŠTI DIO

1.1. Geografski položaj

Teritorija opštine Bar nalazi se na jugoistočnom dijelu crnogorskog Primorja, između Skadarskog jezera i Jadranskog mora, oivičena podgoričkom, budvanskom, cetinjskom i ulcinjskom opštinom. Površina kopnenog dijela barske opštine je 505 km². Opština se nalazi između 42°6' geografske širine i 19° 6' geografske dužine, na nadmorskoj visini od 4m .

Na teritoriji opštine Bar mogu se izdvojiti tri zasebne cjeline:

- Primorsko ravničarsko područje (pojas pored mora, uz niske planinske strane Barskog, Mrkovskog i Goranskog polja, i dio Crmnice, gdje su smješteni grad Bar, pristanište i Luka);
- jezersko područje koje pripada Skadarskom jezeru sa Virpazarom i Crmničko polje;
- područje visokih planina koje razdvaja Jadransko more i Skadarsko jezero i u čijem sastavu su Rumija sa najvišim vrhom na 1595 mnv, Lisinj, Sutorman, Vrsuta, Velja trojica, pa je tako teritorija grada podijeljena na Primorski i jezerski dio.

Slika br.1.1. Geografski položaj područja opštine Bar¹

Velika razuđenost obale barskog područja uslovlila je formiranje velikog broja plaža i žalova, sa prirodnim šumama i mediteranskim rastinjem u zaleđu. Obala se pruža od rta Stolac i uvale Čanj, preko Spiča i Sutomora, Šušanja –

¹ <https://earth.google.com/>

Žukotrlice, zatim Barskog zaliva, Uvale maslina, Velikog pijeska, do Uvale hladne i zala Peskić.

Geografski položaj Bara je veoma povoljan, obzirom da se nalazi na najjužnijem dijelu Jadranskog mora kome gravitira kontinentalno zaleđe Crne Gore, Srbije, Makedonije, kao i područje srednje, jugoistočne i istočne Evrope, južne Italije, sjeverne i sjeverozapadne Albanije.

Ovakav geografski položaj neposredno je uticao na razvoj klime, sastav zemljišta, karakter biljnog i životinjskog svijeta i dr. determinišući tako, posredno, osnovne privredne, saobraćajne, demografske, istorijske, kulturne i druge karakteristike barske opštine.

1.2. Reljef

1.2.1. Geomorfološki faktori

Geomorfološke karakteristike opštine Bar predstavljaju ograničavajući faktor u smislu razvoja same opštine. Teren na kome se nalazi opština nije pogodan za širenje naselja, razvoj poljoprivredne proizvodnje, industrijskih objekata itd.

Teritorija opštine se može podijeliti na tri morfološke cjeline.

- 1) pojas uz morsk obalu – Barska rivijera,
- 2) pojas uz obalu Skadarskog jezera - područje Skadarskog jezera i
- 3) središnji pojas opštine – brdsko-planinsko područje sa Rumijom i Sutormanom iznad Bara, Lisinjom, Sozinom iznad Čanja, Đurmana i Sutomora i ostali planinski masivi².

Duž Primorskog dijela nalazi se više većih i manjih uvala i rtova, što govori o razuđenosti morske obale. Najmarkantnije geomorfološke cjeline predstavljaju Čanjska i Sutomska uvala sa Spičanskim poljem i Barsko Polje, brda Veliki Grad i Volujica iznad barske Luke.

Od sjeverozapada ka jugoistoku smjenjuju se antiklinalna uzvišenja i sinklinalne uvale, dok se iznad Primorske zone uzdižu strme padine planina, dok su naselja uglavnom na manje strmim terenima: iznad Čanja, Đurmana i Sutomora uzdiže se Sozina, iznad Bara Sutorman i Rumija.

Brojne su plaže na Barskoj rivijeri, među kojima su veće: Biserna obala u Čanju, Sutomska plaža, Barska gradska plaža, Plaža Veliki pijesak, a od manjih: plaža Maljevik, plaža Štrbine, Zlatna obala južno od Sutomora, Crvena plaža između Sutomora i Bara, Žukotrlica, Crvena Stijena iza brda Volujica kojoj se može pristupiti samo sa mora, Utjeha i druge manje plaže.

Duž obale Jadranskog mora javljaju se raznovrsni oblici priobalnog reljefa, nastali erozijom morskih talasa – talasne podkapine, koje se pretvaraju u klifove, sa posebnom estetskom i vizuelnom vrijednošću.

Obala Skadarskog jezera je strma i kamenita, veoma razuđena i najvećim dijelom nepristupačna, sa mnoštvom rtova, uvala i ostrva. Ipak, na obali jezera se izdvajaju i dvije plaže, - u Donjim Murićima i Pješačac. Karakterističan izgled pejzažu daju: prostrana površina jezera, razuđena obala bogata brojnim zalivima, poluostrvima i rtovima, stjenovita ostrva, bujna močvarna vegetacija sa tršćacima i livadama lokvanja i vodenog oraška (kasaronje), bujnim vodoplovnim livadama i plavnim šumama.

Slika br. 1.2. Plaža u Murićima na obali Skadarskog jezera³

² PROSTORNO-URBANISTIČKI PLAN OPŠTINE BAR 2020.

³ <https://www.google.com/maps>

Brdsko-planinsko područje grebena i masiva Rumije i ostalih planina karakterišu sljedeći osnovni strukturni elementi: visoki, strmi, kraški grebeni koji se izdižu iznad mora, oštro razdvajaju Primorje i Središnji pojas, pružajući jedinstvene, široke vidike. Analizirajući poprečni profil centralnog planinskog vijenca (Rumije), vidi se da se ravniji tereni nalaze samo na pojedinim lokalitetima pored mora i jezera, kao i u zoni krečnjačkih površi i uvala, koji se danas koriste za usjeve poljoprivrednih kultura. U ovoj zoni razvijeni su svi oblici kraškog reljefa (uvale, vrtače, škrape i dr.), koji znatno utiču na cjelokupni izgled ovog prostora.

1.3. Hidrološke karakteristike

1.3.1. Hidrološka osnova razvoja

Barsko područje pripada kraško-hidrološkoj zoni na kojoj su prisutne specifične zakonitosti kretanja voda. Sa hidrogeološkog aspekta, na osnovu njihovog ponašanja izvršena je rejonizacija stijena, prema podzemnim i površinskim vodama, tipa poroznosti, vrste i prostornog položaja hidrogeoloških pojava. Na posmatranom dijelu terena mogu se izdvojiti dobro i slabo vodopropusne stijene koje se karakterišu intergranularnom ili pukotinskom i kavernošnom poroznošću.

Prisustvo krečnjačke geološke podloge na području ove opštine, uslovalo je pojavu kraških izvora manje ili veće izdašnosti, koji se pretežno javljaju na kontaktu fliša i krečnjaka. Većina izvora veće izdašnosti nalazi se u zoni do 100 mnm. Na području Opštine Bar indentifikovano je prisustvo podzemnih voda čiji pravac kretanja je određen položajem planinskog vijenca koji dijeli teritoriju opštine, tako da jedan dio otiče prema Skadarskom jezeru, a drugi prema Primorju. Topografske vododjelnice se skoro poklapaju sa hidrološkom vododjelnicom. Karstifikacija ovih terena ima različit intenzitet i dubinu i zavisna je od podinskog izolatora, tektonske oštećenosti stijena i količine vode, kao i mogućnosti njene površinske i podzemne cirkulacije.

1.3.2. Vodosnabdijevanje opštine Bar

Područje Barske opštine je bogato vodenim resursima, sa jedne strane Jadransko more, a sa druge Skadarsko jezero, uz niz prirodnih izvora koji imaju ili stalni ili povremeni karakter.

Na područje Barskog i Orahovskog polja prisutne su i podzemne vode, npr. bušotina Kajnak u zaleđu Bara, bušotina u dvorištu škole u naselju Popovići, izvorište Velje oko u Gluhom dolu, Sjenokos, Podgorska vrela, u Crmničkom polju.⁴

U Jadransko more ulivaju se rijeke Rikavac, koja je predstavljala izvor života u Starom Baru, zbog brojnih mlinova za žitarice i masline i rijeka Željeznica, a u Skadarsko jezero Crmnica, Orahovštica i Mlinštica.

Slika br.1.3. Tunel u brdu Volujica iz kojeg se rijeka Rikavac uliva u Jadransko more⁵

Vodosnabdijevanje grada Bara je riješeno priključenjem na regionalni vodovod „Crnogorsko primorje“. Tokom ljetnjih mjeseci vodosnabdijevanje je, zbog brojnih turista i povećanih potreba za vodom, a smanjenja izdašnosti izvora zbog sušnih dana otežano, pa se u snabdijevanje vodom moraju uključiti dodatne količine iz izvorišta u zaleđu: Zaljevo, Kajnak, Brca, Sustaš, Vrteljak, Glava od vode-Turčini i Vrelo-Čanj.

Pored regionalnog vodovoda Bar se snabdijeva vodom iz vodovodne mreže, koju čine sledeći kaptažni objekti:

- izvor "Kajnak" se sastoji od izvora Kajnak i bunara u kojima se javlja voda rječice Majlička koja drenira masiv Rumije. Izvor daje 60 do 100 l/s,

⁴ Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2021. Godinu, Agencija za zaštitu životne sredine, Podgorica 2022. godine

⁵ <https://sr.m.wikipedia.org/sr-ec>

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

- izvor "Brca" Ispod Sozine koji daje 35 do 120 l/s,
- izvor "Sutas" je manji izvor i daje 2,5 do 5,1 l/s,
- izvor u Turčinima izdašnosti 1 do 5 l/s,
- izvor "Zaljevo" u podnožju planine Lisinja, a izdašnost mu je 25 do 40 l/s i
- izvor Čanj (Velji grad), sa dva nova bunara dostiže kapacitet oko 17 l/s.

Pored ovih izvorišta, u sezoni zbog povećane potrošnje vode, izvršeno je zahvatanje vode sa izvorišta "Velje oko" i "Orahovsko polje". Sa ovih izvorišta obezbijedeno je vode oko 190 l/s.

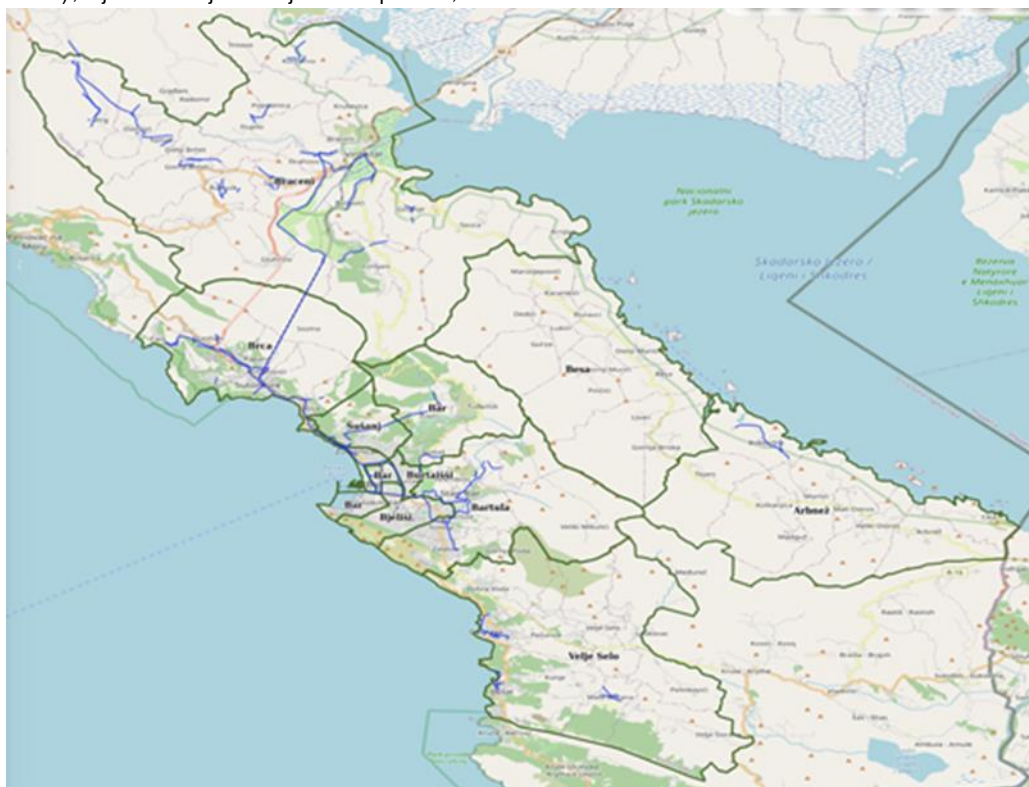
Poseban segment vodovodnog sistema Bara čini vodovod Virpazara kapaciteta 15 l/s i vodovod Čanja.

U vodovodnom sistemu Bara u funkciji su sljedeći rezervoari:

- "Čanj", zapremine 700 m³ na koti 81 mnv
- "Golo brdo", zapremine 1.000 m³ na koti 81 mnv
- "Marovići", zapremine 300 m³ na koti 110 mnv
- "Spile", zapremine 100 m³ na koti 190 mnv
- "Stari Bar", zapremine 150 m³ na koti 110 mnv
- „Zaljevo“, zapremnie 500 m³ na koti 66 mnv
- "Šušanj", zapremine 2.400m³ na koti 66 mnv
- „Šušanj 2“, zapremine 1.200m³ na koti 127 mnv
- "Gretva", zapremine 23 m³ na koti 185 mnv
- "Humac", zapremine 500 m³ na koti 65 mnv u sklopu Virpazarskog sistema
- "Boljevići", zapremine 50 m³ na koti 68 mnv

čija ukupna korisna zapremina iznosi 6.923 m³

Osnovni problemi ovog sistema ogledaju se u: zastarjelosti distributivne mreže kao i njenom neadekvatnom razvoju i formiranju prema visinskim zonama, nedostatku rezervoarskog prostora, gubicima u sistemu (tehničkim i administrativnim), djelimičnoj zastarjelosti opreme, i sl.

Slika br.1.4. Vodovodna mreža Opštine Bar (PUP Opštine Bar, 2018).

1.4. Klimatske karakteristike

Na području barske opštine izdvajaju se dvije velike vodene površine (Jadransko more i Skadarsko jezero) i planinski masiv Rumije, tako da je podijeljeno na jadranski, jezerski i planinski pojas i na području grada zastupljene su tri vrste klime.

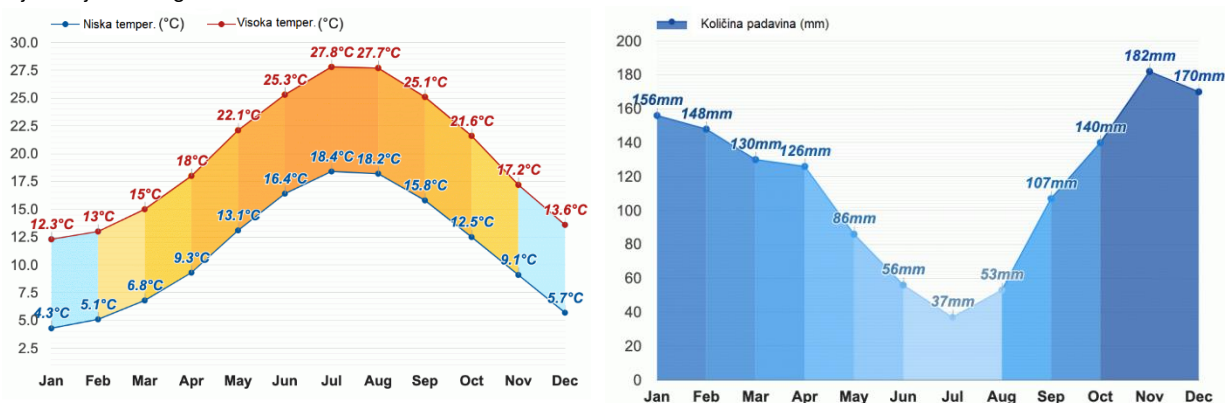
Jadranski pojas se odlikuje blagom sredozemnom klimom, dok grebeni planinskih vijenaca i više planine Sutormana, Rumije i Lisinja imaju odlike planinsko-mediteranske klime. Pojas Skadarskog jezera ima odlike jadranske klime s jakim uticajima kontinentalne, sa znatnim oscilacijama temperature.

Pogodni klimatski uslovi Opštine Bar mediteranskog tipa sa toplim i dugim ljetima i kratkim i blagim zimama predstavljaju jedan od značajnijih prirodnih resursa područja. Temperature vazduha rijetko se spuštaju ispod 0° C, tako da je godišnje mali broj ledenih dana.

Najviše oblačnih dana ima u novembru, a najmanje u avgustu, dok je Bar sa prosječnih 270 sunčanih dana godišnje, jedan od najsunčanijih gradova Mediterana.

Prosječna zimska temperatura na ovom području iznosi 9 do 11°C, a ljetnja 20,7°C. Godišnje deset mjeseci ima temperaturu veću od 10° C, a četiri ljetnja mjeseca višu od 20° C.

Maksimalne srednje mjesečne temperature u julu su 23,5°C, a minimalne u januaru 8,3°C, što je prikazano slikom br.1.5. Kupališna sezona traje od sredine maja do sredine oktobra, kada temperatura vode dostiže i do 26°C. Što se tiče količine padavina - tokom novembra, decembra i januara padne najveća količina padavina, a najmanje tokom juna, jula i avgusta.

Slika br.1.5. a) Prosječna raspodjela dnevnih temperatura po mjesecima u toku godine; b) Prosječna količina padavina na teritoriji Bara po mjesecima u toku godine⁶

Što se tiče vjetrova na područja Bara, bura je hladan i suv sjeverni vjetar koji duva u zimskom periodu iz pravca sjeveroistoka. Jugo je vlažan vjetar, duva u toku hladnijeg dijela godine iz pravca jugoistoka. Od svih ostalih vjetrova, može se izdvojiti sjeverozapadni vjetar. U toplijem dijelu godine javlja se, za ovo područje veoma karakterističan vjetar – maestral koji duva na kopno iz pravca zapad – jugozapad.

1.5. Stanje životne sredine i kulturne baštine

Na osnovu analiziranih vrijednosti određenih parametara, tj. prisustva zagađujućih čestica (SO₂, PM10, PM2.5) koje su prikupljene na UB stanici u Baru i date u izvještaju "Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2021. godinu" (Agencija za zastitu životne sredine) zaključuje se da je prisustvo ovih čestica u vazduhu daleko ispod propisane granične vrijednosti.

Opština Bar raspolaže raznovrsnom florom i faunom. Geografski položaj opštine i sastav tla omogućili su da u Baru

⁶ <https://www.aladin.info/sr/crna-gora/bar-klima>

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

rastu i razvijaju se specifične biljne kulture, posebno suptropske. U uskom primorskom pojasu rastu endemici i specifikumi barskog područja, kao i egzotične biljne vrste – poseban species planinske mlječike, palme, kaktusi, eukalptusi, agave, maginje, čak i banana.

Na Vrsuti je otkriveno nešto više od 50 grupa živih bića različitog ranga endemizma, npr. Grizebahova lala (*Tulipagrisebachiana*), Vetštajnov zvončić (*Edraianthus wettsteinii*) i druge vrste⁷.

Slika br.1.6. Flora u Baru

U životinjskom svijetu izdvajaju se mikrozone sa različitim vrstama. Najrasprostranjeniji životinjski svijet je na planinama Rumiji, Sozini, Sutormanu i Lisinju.

Skadarsko jezero predstavlja jedan od najvećih ptičjih rezervata Evrope. Ornitološko bogatstvo ovog nacionalnog

⁷ Važna biljna staništa U Crnoj Gori, IPA projekat

parka je od svjetskog značaja kada su u pitanju neke ptičje vrste. Na jezeru je do sada registrovana 281 vrsta ptica. Od tog broja, više od 90% čini pokretni, migratorni dio ornitofaune. Skadarsko jezero danas je najbrojnija naseobina pelikana u Evropi.

U ribljoj fauni najčešće vrste su zubatac, salpa, sarg, arbun, gof, palamida, skakavica, a od sitnijih vrsta zastupljene su: bukva, barbun i ukljat.

Slika br.1.7. Životinjski svijet Skadarskog jezera

1.5.1. Šume

Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta u opštini Bar iznosi 29.786,4 ha (49,8 % kopnene teritorije opštine), od čega je obraslo 21.963,0 ha (73,7 %, odnosno 36,7% kopnene teritorije opštine) i neobraslo 7.823,2 ha (26,3%). Šume i šumsko zemljište u državnom vlasništvu obuhvataju 20.939,4 ha (70,3 %), a u privatnom vlasništvu 8.847,0 ha (29,7%).

Šume su heterogene po florističkom sastavu zbog raznolikosti prirodnih uslova, uz intenzivno i dugotrajno antropogeno djelovanje. U šumama se nalazi više od 15 vrsta lišćara sa učešćem u drvnj zapremini od 0,3 do 17,6 % (najzastupljeniji su medunac, cer, bukva, belograbić, crni jasen, crni grab, pitomi kesten i dr.), uz četinare unete pošumljavanjem goleti i podizanjem parkovskih šuma u obalnoj zoni Bara, sa ukupnom drvnj zapreminom od 4,8% (crni bor, alpski bor, primorski bor i čempres).

1.6. Demografske karakteristike

Područje teritorije opštine Bar podijeljeno je na 12 mjesnih zajednica: Bar I-Topolica, Bar II-Polje, Bar III-Bjeliši, Bar IV-Popovići, Bar V-Sutorman, Stari Bar, Šušanj, Spič-Sutomore, Mrkojevići, Ostros, Virpazar-Crmnica i Šestani. U svom sastavu ima 83 naselja, odnosno 55 katastarskih opština koje pokrivaju negdje jedno, a negdje i više naselja. U tabeli je dat spisak katastarskih opština i pripadajućih naselja na području opštine Bar.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

Tabela br.1.1. Spisak katastarskih opština i pripadajućih naselja

Red. br.	Katastarska opština	Obuhvaćena naselja
1.	Arbaneš	Arbaneš
2.	Bartula	Bartula
3.	Bobovište	Bobovište
4.	Boljevići	Boljevići
5.	Brijege	Brijege
6.	Braćeni	Braćeni, Kruševica
7.	Brčeli	Gornji Brčeli, Donji Brčeli
8.	Bukovik	Bukovik, Mačuge
9.	Velja Gorana	Velja Gorana
10.	Velje Selo	Velje Selo
11.	Virpazar	Virpazar, g.
12.	Gluhi Do	Gluhi Do
13.	Godinje	Godinje
14.	Gurza	Gurza, Lukići
15.	Dabezići	Dabezići
16.	Dedići	Dedići
17.	Dobra Voda	Dobra Voda
18.	Donji Murići	Besa, Donji Murići
19.	Dupilo	Dupilo
20.	Zaljevo	Zaljevo, Podi
21.	Zankovići	Brca, Zankovići, Zgrade, Đendinovići, Miljevići, Papani
22.	Zupci	Zupci, Sustać
23.	Komarno	Komarno
24.	Koštanjica	Koštanjica
25.	Krnjice	Dračevica, Karanikići, Krnjice, Marstijepovići, Đuravci
26.	Kunje	Kunje
27.	Livari	Gornja Briska, Donja Briska, Livari
28.	Limljani	Limljani
29.	Mala Gorana	Mala Gorana
30.	Mikulići	Veliki Mikulići, Mali Mikulići
31.	Martići	Martići, Mali Ostros
32.	Mišići	Zagrađe, Đurmani, Mišići
33.	Novi Bar	Bjeliši, Burtaiši, g.
34.	Ovtočići	Ovtočići
35.	Orahovo	Orahovo
36.	Ostros	Veliki Ostros
37.	Pelinkovići	Pelinkovići
38.	Pečurice	Grdovići, Pečurice
39.	Pinčići	Pinčići, Gornji Murići
40.	Polje	Polje, Čeluge
41.	Popratnica	Popratnica
42.	Seoca	Seoca
43.	Sozina	Sozina
44.	Sotonići	Sotonići
45.	Stari Bar	Velambusi, Stari Bar, g.
46.	Sutomore	Sutomore g.
47.	Tejani	Tejan
48.	Tomba	Tomba
49.	Tomići	Tomići
50.	Trново	Trново
51.	Tuđemili	Tuđemili
52.	Turčini	Turčini
53.	Utrg	Utrg
54.	Čklača	Čklača
55.	Šušanj	Šušanj

Prema podacima koji su dobijeni na posljednjem popisu stanovništva (MONSTAT; Uprava za statistiku Crne Gore⁸) iz 2011. godine na području Bara živi 42.368 stanovnika, od toga u gradskoj sredini 17.727 i u ostalim djelovima 24.641 stanovnika. Ukupan broj naselja je 83, koji su podijeljeni u 12 mjesnih zajednica: Bar I-Topolica, Bar II - Polje, Bar III-Bjeliši, Bar IV - Popovići, Bar V - Sutorman, Stari Bar, Šušanj, Spič - Sutomore, Mrkojevići, Ostros, Virpazar - Crmnica i Šestani.

Broj domaćinstava u gradskoj sredini je 5939, stanova u gradskoj sredini ima 10314, dok u prigradskim naseljima ima 8272 domaćinstava i 22998 stanova. Broj stanovnika po kilometru kvadratnom površine je između 71 i 100, i ovaj broj varira u ljetnjem i zimskom periodu.

Tabela.br.1.2. Raspodjela stanovništva po starosnim kategorijama

Starosna kategorija	Broj stanovnika	Učešće u ukupnom broju stanovnika
0-4 god.	2 560	6.1%
5-9 god.	2 461	5.9%
10-14 god.	2 724	6.5%
15-19 god.	2 870	6.8%
20-24 god.	2 851	6.8%
25-29 god.	3 151	7.5%
30-34 god.	2 837	6.7%
35-39 god.	2 801	6.7%
40-44 god.	2 782	6.6%
45-49 god.	2 931	7%
50-54 god.	3 147	7.5%
55-59 god.	2 956	7%
60-64 god.	2 403	5.7%
65-69 god.	1 583	3.8%
70 god.i više	3 991	9.4%

1.7. Privredni i infrastrukturni objekti

Na području opštine Bar, zahvaljujući geografskom položaju, razvijena je saobraćajna – drumska, željeznička i vodena povezanost sa ostatkom države i državama u okruženju. Prilikom gradnje novih privrednih i infrastrukturnih objekata ili rekonstrukcije postojećih treba preduzeti sve preventivne mjere zaštite u cilju smanjenja mogućnosti da dođe do požara.

U Baru je u 2020. godini bilo registrovano 3440 privrednih društava, dok je u 2021. godini taj broj iznosio 3684, što predstavlja 9.3% od ukupnog broja privrednih društava u Crnoj Gori, prema Saopštenju br. 38/2022 – Broj i struktura poslovnih subjekata u Crnoj Gori⁹, među kojima su zastupljene gotovo sve djelatnosti, od poljoprivrede, ribarstva i sl. do građevinarstva, turizma, saobraćaja i ostalo.

1.7.1. Privredni objekti od posebnog značaja

U kategoriju privrednih objekata od posebnog značaja spadaju elektroenergetski objekti i postrojenja, objekti koji služe za vodosnabdijevanje, telekomunikacioni objekti, zdravstvene ustanove, obrazovne ustanove (škole, vrtići, univerziteti), objekti lokalne samouprave, benzinske stanice, veći proizvodni pogoni i privredne kompanije u kojima radi veći broj ljudi.

Na području Barske opštine u objekte od posebnog značaja, pored navedenih posebno treba pomenuti Luku Bar sa svim pripadajućim objektima i turističke objekte.

⁸ <https://www.monstat.org/cg/>

² Demografske karakteristike i podaci o broju privrednih subjekata dobijeni su od Uprave za statistiku Crne Gore www.monstat.org

Luka Bar

„Luka Bar“ AD zahvata oko 134 ha kopnene površine i akvatorijum od 90 ha sa dubinom mora do 14 m (za brodove do 80.000 t nosivosti), sa oko 120.000 m² zatvorenog skladišnog prostora, pet specijalizovanih terminala i oko 3,5 km operativne obale. Na teritoriji luke Bar posluju dva terminal operatora: "Luka Bar" AD i AD "Port of Adria". Osnovna djelatnost „Port of Adria“ AD je pretovar generalnog tereta i kontejnera, a „Luka Bar“ AD pretovar rasutih, opasnih, tečnih, ro-ro tereta i promet putnika.

Slobodna zona Luka Bar planirana je na ukupnoj površini 146,8 ha, od čega je površina lučke zone 134,3 ha, a slobodne zone 12,5 ha. U zoni su locirani lučki kapaciteti, skladišta, saobraćajna preduzeća, trgovina, komunalne organizacije, proizvodna preduzeća i dr. Područje Luke Bar (osim putničkog terminala) nalazi se u režimu slobodne zone. Zona je relativno dobro komunalno opremljena, sa priključcima na železničku prugu, magistralni put i gradske sisteme vodovoda i kanalizacije. Dobro je povezana sa gradskim prostorom i širim okruženjem. Zona raspoloža povoljnim uslovima za smeštaj industrijskih i drugih sadržaja, ali i ograničenjima u izboru tipa proizvodnih pogona. Glavni infrastrukturni i suprastrukturni objekti na području luke Bar sa njihovim karakteristikama su:

- ukupna kopnena površina 106 ha;
- površina lučkog akvatorija 90 ha, sa dubinama mora u opsegu 5 - 14 m, omogućavajući pri tom obradu brodova nosivosti do 80 000 dwt;
- razvojna površina 600 ha;
- maksimalna dubina lučkog akvatorija do 14 m;
- ukupna dužina željezničkih kolosjeka 23,5 km, raspoređena u tri ranžirne grupe kolosjeka kojima se opslužuju utovarno-istovarna mjesta;
- ukupna dužina drumskih saobraćajnica 7,12 km, koja sačinjava mrežu primarnih i sekundarnih saobraćajnica;
- otvorena skladišta ukupne površine 208.288 m²;
- ograđeni parking za kamione površine 11.495 m²;
- zatvorena skladišta 93.990 m²;
- nadstrešnice za drvenu građu ukupne površine 23.400 m²;
- silos za žitarice kapaciteta 30.000 t;
- hladnjača ukupne površine 7.640 m²;
- benzinska stanica kod Jugoinspekta;
- dva objekta bivšeg Energoprojekta (sada u vlasništvu Luka Bar AD) ukupne površine 1.281 m²
- rezervoar za ulje zapremine 1.400 m³

Infrastrukturne i suprastrukturne karakteristike podsistema koji nisu pod upravom "Luka Bar" AD i AD "Port of Adria", a posmatrano sa aspekta sistemske teorije čine jedinstven sistem:

- rezervoari za tečne terete ukupne zapremine 116.600 m³ povezani drenažnim sistemom sa broskim priključcima na novom petrolejskom vezu u vlasništvu Jugopetrola Kotor;
- silosi za cement kapaciteta 2 x 500 t u vlasništvu Dalmacijacementa;
- pretakalište za sirčetnu kiselinu kapaciteta 600 t/h, sa pratećim objektom ukupne površine od 391 m² u vlasništvu MSK Kikinda;
- upravno-administrativni objekti Jugopetrola Kotor ukupne površine 1.194 m² ;
- na obali Volujice u vlasništvu KAP-a, 2 rezervoara za lužinu ukupnog kapaciteta 10.000 m³ ,
- na gatu 2 u vlasništvu KAP-a nalaze se silosi za glinicu kapaciteta 20.000 m³ ;
- višespratno skladište Matrez, ukupne površine 17.220 m² ;
- skladište Centrotekstila, površine 4.400 m²;
- višespratno skladište Centrojadrana, Primorke i Centroproizvoda ukupne površine 12.540 m² ;
- dva objekta Energoprojekta, ukupne površine 1.281 m² ;
- kancelarijske prostorije Carine, površine 150 m²

Izdvojene zgrade izvan tehnološkog prostora Luke su:

- glavna upravna zgrada;
- hotel "Sidro";
- zgrada Slobodne zone Luke Bar;
- zgrada Sektora Razvoja;
- skladišta opasnih materija koja se nalaze sa druge strane brda Volujica, a koja su tunelom povezana sa lukom.

Slika br.1.8. Luka Bar (satelitski prikaz)

1.7.2. Elektroprivredni objekti – prenosni i distributivni sistemi

Snabdijevanje električnom energijom u Baru vrše Crnogorski elektroprenosni (CGES) i Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS), koji omogućavaju da se električna energija iz proizvodnih izvora prenese do krajnjih korisnika.

Prema Pravilima CGES-a dijelu elektroenergetskog sistema koji se bavi prenosom električne energije pripadaju visokonaponski vodovi nazivnog napona 400 kV, 220 kV i 110 kV, odgovarajuće transformatorske stanice između njih, kao i drugi energetske objekti.

Prema Pravilima CEDIS-a dio elektroenergetskog sistema koji se bavi distribucijom električne energije čine postrojenja 35 kV, transformatori 35/X kV i vodovi 35 kV, kao i postrojenja, transformatori i vodovi nižeg naponskog nivoa, do mjesta priključka korisnika sistema, kao i objekti, telekomunikaciona i informaciona oprema i druga infrastruktura neophodna za funkcionisanje distributivnog sistema.

Elektroenergetsku infrastrukturu opštine Bar čine nadzemni 110 kV vodovi, nadzemni i podzemni 35 kV i 10 kV vodovi i transformatorska i razvojna postrojenja 110 kV, 35 kV i 10 kV. Ukupna instalisana snaga transformatora 110/35 je 40 MVA, a transformatora 35/10 kV u ED Bar je 71,85 MVA.

Osnovni pravac snabdijevanja električnom energijom opštine Bar je dalekovod Podgorica 2 - Bar, a rezervno napajanje za redukovanu potrošnju je dalekovod 110 kV Budva - Bar.

Područje Bara napaja se preko trafostanice (TS) 110/35 kV u naselju Burtaiši, dok se TS 35/10 kV nalaze u Topolici, Sutomoru, Čanju, Starom Baru, Velikom pijesku, Virpazaru, Ostrosu i TS Rade Končar. Tu su još i TS u Luci Bar, Đurmanima.

Što se tiče kablovske mreže na području Barske opštine, značajno je napomenuti 35 kV dalekovode Buljarica – Čanj, Bar – Stari Bar, Stari Bar – Veliki pijesak, Ostros - Vladimir, Ratac - Bar, Ratac – Sutomore, Sutomore – Čanj.

Kablovski vodovi 35 kV su Bjeliši – Topolica, Bjeliši – Centar i Topolica – Centar ukupne dužine 4595m.

Slika br.1.9. Položaj dalekovoda elektroenergetskog sistema CGES na teritoriji opštine Bar (PUP Opštine Bar, 2018.)

1.7.3. Saobraćajna infrastruktura

1.7.3.1. Drumski saobraćaj

Najveći značaj u pogledu saobraćajne povezanosti, kada je u pitanju drumski saobraćaj imaju magistralni put Ulcinj-Bar-Budva i Bar-Petrovac-Virpazar-Podgorica.

Od izuzetnog značaja za područje opštine Bar i šire je noviji magistralni put Bar - Sutomore - Virpazar-Podgorica, kroz tunele Sozina i Raš, dužine 4.189 m i 650 m, respektivno.

Slika br.1.10. Tunel Sozina na magistralnom pravcu Virpazar – Bar

Na teritoriji opštine Bar ima ukupno 47 mostova, od čega je 8 mostova dužine od 5-10 m, 22 mosta su dužine od 10-30 m i 17 mostova je preko 30 m dužine. Opština Bar je preopterećena gustinom saobraćaja.

Tabela br.1.3. Saobraćajna (drumska) infrastruktura na području opštine Bar

Vrsta puta	Dužina (km)	Kategorija/Vrsta kolovoza	Broj puteva	Dužina (km)
Magistralni	57.4	I kategorija	20	11.8
		II kategorija	21	22.4
Regionalni	40	III kategorija	151	172.8
		Nekategorisani	256	156.9
Lokalni	364	Asfalt	/	285.5
		Beton	/	42.4
		Tucanik	/	24.5
		Zemljani kolovoz	/	12.6
UKUPNO:	461.4 km	/	448	

1.7.3.2. Željeznički saobraćaj

Na teritoriji opštine Bar se pruža željeznička pruga normalnog kolosjeka dužine 28.2 km na kojoj je dozvoljeno osovinsko opterećenje kao i na svim prugama u Crnoj Gori 22,5 t po osovini.

Željeznički saobraćaj se odvija preko tri željezničke stanice: Virpazar, Sutomore i Bar, kao i lokalnih stajališta u Šušnju i Crmnici koje su smještene na pruzi Bar – Beograd, tj. Bar – Podgorica – Bijelo Polje. Upravo na području Barske opštine nalazi se li tunel Sozina, dužine 6171m koji je ujedno i najduži tunel na pomenutoj pruzi.

Dodatno postoji i željeznička stanica u Luci Bar.

Pruga je elektrificirana monofaznim sistemom 25 kV i 50 Hz. Ukupna površina koju zauzima koridor željezničke pruge (sa tunnelskom dionicom) bez staničnih kolosjeka i postrojenja iznosi 141.000 m², odnosno 0,03% teritorije Opštine.

1.7.3.3. Vodeni saobraćaj

Kako je opština Bar jedina opština u Crnoj Gori koja izlazi i na jezersku i na morsku obalu, vodeni saobraćaj se može posmatrati sa aspekta pomorskog saobraćaja preko Luke Bar, koja predstavlja mjesto ukrcavanja i iskrcavanja putnika i tereta na morskoj obali, kao i preko jezerskog saobraćaja koji se odvija preko pristaništa Virpazar. Pomorski saobraćaj preko luke Bar se odvija feribotima između Crne Gore i Italije (Bari). Za redovitost, sigurnost i bezbjedno funkcionisanje pomorskog saobraćaja poštuju se propisi i zakonska regulativa koja jasno definiše pravila ponašanja u pomorskom saobraćaju, kao i organizacije koje u okviru svojih nadležnosti imaju zadatak da brinu o istom (Direktorat za pomorski saobraćaj, Lučka kapetanija, Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, Barska plovidba AD ...).

Marina Bar, je locirana u centru grada, u blizini istorijskog jezgra i trgovačke zone. Na površini od 148000 m² može da primi 660 vezova u moru i 250 vezova na kopnu. Dužina operative obale je 3700m, tu je i benzinska stanica, servisni hangar i parking prostor.

Slika br.1.11. Marina Bar

Tu su još i Marina Sveti Nikola (OMC Company, Bar) i Marina Jug (YC Jug DOO Bar).

Vodeni saobraćaj na Skadarskom jezeru obavlja se preko pristaništa Virpazar i pod nadzorom Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama. Skadarsko jezero je plovno sa dubinom do 4 metra gaza, osim u Virskom kanalu

na prilazu Virpazaru i Riječkom kanalu koji vodi prema Rijeci Crnojevića, gdje je dubina ograničena za vrijeme niskog vodostaja.¹⁰

Slika br.1.12. Željezničko – drumski most preko Skadarskog jezera

1.7.3.4. Vazdušni saobraćaj

Opština Bar je sa državama u okruženju, Evropi i svijetu vazdušnim saobraćajem povezana preko aerodroma u Podgorici i Tivtu. Udaljenost aerodroma u Golubovcima (Podgorica) od Bara je cca 45 km, dok je do aerodroma u Tivtu cca 60 km.

1.7.3.5. Telekomunikacije

Na području opštine Bar postoje mobilni operateri i internet operateri koji funkcionišu na državnom nivou, i to: T-Mobile, One Crna Gora i M-tel koji koriste 4G GSM tehnologiju. Pokrivenost prostora je dobra, a kako je mobilna telefonija u stalnom porastu, situacija se stalno popravlja. Takođe, tu su i operateri fiksne telefonije, koji pokrivaju veliki broj fizičkih i pravnih lica.

U oblasti elektronskih komunikacija značajno mjesto zauzimaju Wireless Montenegro koji je operater TETRA sistema komunikacija, koje se koristi kao funkcionalni sistem veza u Ministarstvu unutrašnjih poslova, kao i pojedinim službama zaštite i spašavanja.

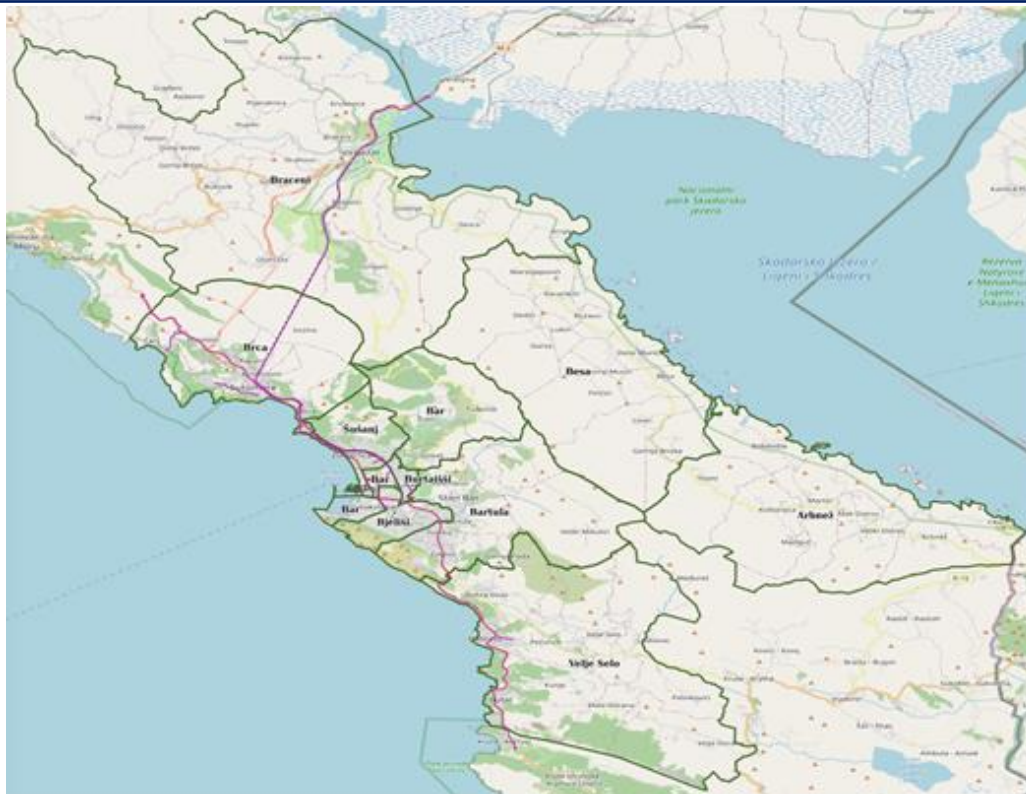
Na području Bara izgrađeni su magistralni optički kablovi:

- Dobre Vode - Bar – Sutomore – Podgorica (dionica međunarodnog kablovskog pravca Krf –Beograd);
- Bar – Ulcinj
- Bar – Petrovac - Budva – Kotor.

Na teritoriji opštine izgrađene su digitalne radio relejne veze, koje služe kao rezervni spojni put optičkim kablovima na relacijama Bar – Podgorica i Bar – Ulcinj.

Radio-difuzni centar DOO (RDC) obavlja djelatnost pružanja usluga na području radio-komunikacija i telekomunikacija, pružajući usluge prenosa i emitovanja radijskih i televizijskih programa, prenosa slike, zvuka i podataka, kolokacije i druge savremene multimedijске usluge. RDC posjeduje ukupno 134 objekta na prostoru Crne Gore, od čega na prostoru opštine Bar postoji 6 objekata na sledećim lokacijama: Velji Grad, Volujica, Mrkojevići, Crmnička Bjelasica, Tuđemili i Ostros . Ovi emisioni objekti dobro su raspoređeni po teritoriji opštine i pokrivenost difuznim signalom je zadovoljavajuća optičkim kablovima na relacijama Bar- Podgorica i Bar – Ulcinj.

¹⁰ PLOVIDBA NA SKADARSKOM JEZERU, Bar, jun 2006. godine, Uprava pomorske sigurnosti

Slika br.1.13. Mreža telekomunikacionih linija na teritoriji Opštine Bar (PUP Opštine Bar, 2018)

1.8. Vanprivredni objekti i ustanove

1.8.1. Obrazovanje

Na teritoriji opštine Bar zastupljeni su svi nivoi obrazovanja.

Predškolsko obrazovanje se odvija u 15 predškolskih ustanova.

Osnovno obrazovanje se odvija u 10 osnovnih škola i školi za osnovno muzičko obrazovanje.

Srednje obrazovanje se odvija u 3 škole (gimnazija, srednja ekonomsko-ugostiteljska i srednja stručna škola).

Visokoškolsko obrazovanje se može steći na 4 fakulteta.

1.8.2. Zdravstvene ustanove

U Baru se zdravstveno zbrinjavanje građana i turista obavlja u opštoj bolnici "Blažo Orlandić" u Starom Baru u okviru koje postoje odjeljenje pedijatrije, interne medicine, hirurgije i ginekologije i akušerstva.

Primarna zdravstvena zaštita se sprovodi u zdravstvenoj ustanovi Dom zdravlja Bar, sa centrima za podršku: centar za mikrobiološku dijagnostiku, centar za prevenciju, centar za djecu sa posebnim potrebama, centar za plućne bolesti i TBC i centar za mentalno zdravlje. Takođe, postoje i ambulante u Sutomoru, Virpazaru, Ostrosu, Pečuricama i Starom Baru. S obzirom da u ljetnjem periodu veliki broj turista boravi na području grada sa okolinom, aktivno je pružanje medicinske zaštite i u turističkim ordinacijama u sklopu doma zdravlja, Sutomoru, Velikom Pijesku i Utjehi.

Zdravstvene ustanove koje su u vlasništvu Apoteke Crne Gore "Montefarm" se nalaze u samom gradu na dvije lokacije, na Topolici i apoteka "Izbor" u ul. Vladimira Rolovića, kao i po jedna apoteka na području Ostrosa i Vladimira.

Zdravstvena zaštita se odvija i u okviru privatnih medicinskih ustanova: poliklinika, ambulanti, laboratorija, stomatoloških ordinacija i apoteka.

Socijalna zaštita se ostvaruje preko Centra za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj, koji se bavi socijalnom i dječjom zaštitom.

1.8.3. Objekti kulture i kulturna dobra

Područje grada Bara bogato je kulturno-istorijskim nasljeđem, koje pripada različitim epohama i civilizacijama. Registrovana su 32 kategorizovana spomenika kulture, koji su primamljive tačke za posjete brojnih turista iz zemlje i inostranstva, pa im se mora posvetiti posebna pažnja u smislu zaštite od vanrednih događaja, naročito ako se tome doda i njihova velika istorijska vrijednost.

JP Kulturni centar Bar je kompleksna institucija kulture u čijem sastavu se nalaze: dom kulture “Vladimir Popović Španac”, narodna biblioteka i čitaonica “Ivo Vučković”, umjetnička galerija “Velimir A. Leković” i zavičajni muzej Bar (Dvorac kralja Nikole) sa tvrđavom Stari grad.

Spoemenici kulture u barskoj opštini su utvrđenje Nehaj u blizini Sutomora, crkve sv. Atanasija i Sv. Petke u Sotonićima, rodna kuća Jovana Tomaševića u Gornjim Brčelima, džamija Omerbašića u Starom Baru, crkva Sv. Vračeva u selu Komina, manastir Orahovo, crkva Sv. Katarine u selu Ravanj, manastir Gornji i Donji Brčeli u selu Brčeli, utvrđenje Grmožur, tvrđava Besac, manastiri Starčevo, Beška i Moračnik na Skadarskom jezeru i drugi.

Stari grad Bar jedinstveno je istorijsko mjesto i arheološko nalazište sa ostacima preko 250 objekata različite namjene, smješteno na vrhu uzvišenja ispod Rumije, udaljeno od mora oko 4 km. Zauzima površinu od 4,5 ha, koji je sa istočne i južne strane zaštićen nepristupačnim liticama, a duž sjeverozapadne strane opasan bedemima.

Spomenici prirode na teritoriji opštine Bar su: rezervati prirode Grmožur i Omerova Gorica, pećine Globočica, Babatuša i Spila, Stara maslina na Mirovici, Park Dvorca kralja Nikole, nacionalni park Skadarsko jezero, Ratac sa Žukotrlicom kao predjeli posebnih prirodnih odlika i šest barskih plaža: Murići i Pješačac na Skadarskom jezeru, te Čanj, Sutomore, Gradska plaža i Veliki pijesak na Jadranskom moru.

Slika br.1.14. Stari grad Bar

Slika br.1.15. Stara maslina na Mirovici

1.8.4. Sportski objekti

Bar sprovodi planske aktivnosti u cilju unapređenja sportskih aktivnosti djece, omladine i građana. Sportski centar “Topolica“Bar, izgrađen je 2009. godine, nalazi se u Bulevaru revolucije 85. Spratnost dvorane je P+2, sa bruto-građevinskom površinom od 8.500 m², dok je površina u osnovi 3.600 m² sa kapacitetom od 2.625 mjesta za sjedenje. Posjeduje terene za rukomet, košarku i odbojku, svlačionice i teretanu.¹¹

Najviše sportskih klubova je iz oblasti fudbala, tenisa, košarke, odbojke i rukometa. Od sportskih objekata značajan je još i stadion “Topolica” kapaciteta 2500 mjesta.

¹¹ Nacionalni plan zaštite i spašavanja od požara, Podgorica, decembar 2018. godine

1.8.5. Turistički objekti

Grad Bar, koji leži i na morskoj i na jezerskoj obali nad kojima se izdižu planinski predjeli, godinama privlači veliku pažnju brojnih posjetilaca i turista. Brojne plaže i turistički objekti tokom ljetnjih mjeseci postaju mjesta okupljanja velikog broja ljudi, što sa aspekta zaštite od požara može da predstavlja otežavajuću okolnost, pa se ovoj kategoriji objekata, takođe, mora posvetiti posebna pažnja u cilju sprečavanja pojave ili eventualnog širenja požara.

Turistički objekti u kojima boravi veći broj ljudi, naročito tokom ljetnjih mjeseci, kada su i temperature vazduha takve da pogoduju pojavi i širenju požara, su hoteli, moteli, apartmani, objekti privatnog smještaja, kafići, restorani i dr.

Pregled najznačajnijih hotela na teritoriji opštine Bar dat je u tabeli br.1.4.

Tabela br.1.4. Smještajni kapaciteti u većim hotelima u Baru

Hotel:	Adresa:	Smještajni kapaciteti
Hotel Princess ****	Ul. Jovana Tomaševića, Bar	135 soba, od čega 27 apartmana
Hotel Agape ****	Bulevar Dinastije Petrović H-14, Bar	5 apartmana, 17 soba
Hotel Franca ****	C8 Bulevar 24. Novembra, Bar	2 apartmana, 21 soba
Ruža vjetrova ****	Dobra Voda, Veliki pijesak, Bar	21 apartman
Apart. hotel Kalamper ****	Dobra Voda	16 apartmana

Pored ovih većih hotela sa 4 zvjezdice, tu je i par desetina hotela niže kategorije, pansiona i objekata privatnog smještaja na području od Virpazara do Čanja na sjevero-zapadu i Utjehe na jugo-istoku.

Turističku ponudu Bara upotpunjuju i restorani sa salama u kojima se može smjestiti veliki broj ljudi, kao i nemali broj manjih restorana i drugih ugostiteljskih objekata za dnevne i večernje izlaske.

1.8.6. Vanprivredni objekti

U opštini Bar se nalaze organi lokalne samouprave, a pored toga bitno je pomenuti da se na teritoriji grada nalaze Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama i Lučka kapetanija Bar. Pored navedenih nalaze se i vrlo osjetljivi objekti Vojske Crne Gore (Mornarica Sidrište Luka Bar, stacionarno čvorište veze Crni rt).

Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama (UPSUL) sa sjedištem u ul. Maršala Tita br.7. koja vrši poslove koje se odnose na sigurnost plovidbe u obalnom moru Crne Gore, organizovanje i obavljanje akcija traganja i spašavanja na moru; zaštitu mora od zagađenja sa plovnih i plutajućih objekata i druge akcije spašavanja koje se dogode na prostoru od bova ka otvorenom moru, dok su za prostor od plaže do bova zaduženi spasiooci i zakupci plaža. Odsjek traganja i spašavanja na moru i Pomorski operativni centar posjeduju ljudska i materijalna sredstva sa kojima mogu da učestvuju u pomenutim akcijama.

Područna jedinica Direktorata za pomorski saobraćaj, sigurnost plovidbe, zaštitu od zagađenja i pomorsku privredu Lučka kapetanija Bar koja svojim djelovanjem pokriva područje od rta Jaz do državne granice na ušću rijeke Bojane, rijeku Bojanu i Skadrasko jezero u granicama Crne Gore¹² takođe je jedan od vanprivrednih objekata čija je djelatnost od velikog značaja, naročito kada je u pitanju sigurna i bezbjedna plovidba u vodama koje su u njenoj nadležnosti.

1.8.7. Zelene površine

Na području opštine Bar zelene površine¹³ koje su uređene zauzimaju prostor od 218.000m², a neuređenih zelenih površina koje se graniče sa uređenim prostorom od 125.000m². Na području grada postoji i rekreativni park Šuma Lekovića. Površina šuma je 7.020 ha – 92,82% lišćarskih šuma i 7,18 % četinarskih.

¹² Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji ministarstva saobraćaja i pomorstva, Podgorica, April 2019. godine

¹³ <https://komunalnobar.me/>

2. POSEBNI DIO

2.1. Mogući rizici nastanka požara

Požar predstavlja proces nekontrolisanog sagorijevanja, za čije je odvijanje neophodno prisustvo i kontakt zapaljive materije i izvora paljenja uz neprekidan dotok kiseonika, koji je pored materijalnih gubitaka, često praćen i ugrožavanjem fizičkog integriteta čovjeka što često rezultira ljudskim žrtvama.

Da bi se mogle preduzeti najadekvatnije mjere zaštite od požara, neophodno je znati kako do njega može doći, tj. poznavati uzroke i rizike od požara, koji su međusobno povezani. Ako se uklone uzročnici, a rizici od požara svedu na minimum, ako se ugrade instalacije za dojavu požara i stabilne instalacije za njihovo gašenje, uz nabavku dovoljno opreme i sredstava za gašenje požara i ljude koji su osposobljeni da rukuju tom opremom i sredstvima, postiže se cilj zaštite od požara, tj. smanjenje štetnih posljedica vatre. Ovaj način zaštite predstavlja **preventivnu zaštitu od požara**.

Do požara dolazi djelovanjem toplote na materiju koja može gorjeti uz prisustvo kiseonika. Ta toplota se može postići na razne načine, koji su sistematizovani u određene grupe, kao što su:

- Toplota dobijena gorenjem druge materije
 - Direktni dodir sa plamenom ili užarenim materijama
 - Eksplozija
- Toplota dobijena hemijskom reakcijom
 - Hemijske reakcije
 - Samozagrijavanje i samozapaljenje
- Toplota dobijena prelaskom električne energije u toplotnu
 - Elektricitet
 - Munja ili grom
 - Statički elektricitet
- Toplota dobijena mehaničkim radom
 - Trenje
 - Pritisak
 - Udar

Prisustvo lako zapaljivih i eksplozirajućih materija, tehnička neispravnost uređaja i instalacija, nepoštovanje tehnoloških normi i postupaka, nesmotreno korišćenje otvorene vatre predstavljaju rizik od požara.

Izrazito sušno vrijeme pogoduje nastanku šumskih požara. Zbog vjetra i nepristupačnosti terena, požari često zahvataju velike površine, traju i po više dana i u tim uslovima je gašenje otežano. Vrsta požara zavisi od niza specifičnosti, kao što su osobine drvene mase šumskih kompleksa, karakteristike tehnoloških procesa u industrijskim i drugim privrednim objektima, prisustvo zapaljivih i opasnih materija, vrste poslovno-stambenih kompleksa, javnih objekata, energetskih i drugih objekata.

Poznavanje fizičko–hemijskih osobina plinova, opasnih i eksplozivnih materija, repromaterijala i gotovih proizvoda koji predstavljaju stalnu opasnost, a koji se koriste u procesu proizvodnje, pruža realne mogućnosti da se te opasnosti po ljudske živote i materijalna dobra u cijelosti otklone ili svedu na minimum.

Kao rezultat mogućih požara većih ili manjih razmjera, mogu nastupiti određene posljedice po:

- Stanovništvo koje živi i radi u okruženju;
- Spasioce i zaposlene;
- Objekte i infrastrukturu i
- Životnu sredinu.

2.2. Analiza hazarda

Hazard je vjerovatnoća pojavljivanja prirodnih pojava (požari, zemljotresi, poplave, klizišta, odroni...) koje mogu da izazovu štetu ljudima, imovini, životnoj sredini, privredi...

Rizik od požara predstavlja očekivani nivo gubitaka ili šteta nastalih usljed požara na određenom mjestu i u određeno vrijeme. Kada se procjenjuje nivo rizika od požara neophodno je poznavati sve komponente rizika, njihovo mjesto i međusobnu povezanost.

Zavisno od usvojene metodologije, rizik od požara se može iskazati kroz očekivani broj žrtava, očekivane materijalne gubitke i dr., zavisno od toga da li se radi o šumskom požaru, požaru na stambenim ili poslovnim objektima, javnim objektima, industriji, kritičnoj infrastrukturi i sl.

Studije procjene rizika imaju za cilj da se odrede prioriteta u upravljanju rizikom, tj. da se definišu i sprovedu planske mjere i akcije na smanjenju očekivanih posljedica požara.

Faktori koji najčešće dovode do povećane povredljivosti zajednice od požara su:

- povećana gustina naseljenosti i nepripremljenost društvene zajednice na poštovanje principa održivog razvoja,
- degradacija prirodnih resursa i povećanje nesigurnosti u vodosnabdijevanju,
- ruralno-urbane migracije i pritisak na Podgoricu,
- nedovoljni institucionalni kapaciteti u suočavanju sa katastrofama,
- neadekvatnost i nepripremljenost lokalnih zajednica za predviđanje i upravljanje rizikom u vanrednim situacijama i
- neadekvatna infrastruktura.

Utvrđivanje i procjena rizika u cijelosti, prikazuje gdje postoje opasnosti koje mogu izazvati incidente i u kojim okolnostima te opasnosti postaju ugrožavajuće. Analiza rizika sadrži pregled rizičnih objekata i mogućih posljedica na ljude, imovinu i okolinu.

Cilj analize je da se utvrdi:

- gdje se mogu pojaviti ozbiljne opasnosti;
- kakve bi opasnosti mogle biti - do kojih vrsta incidenata bi moglo doći;
- na koga/šta i gdje bi mogli uticati (ljudi, ugroženi objekti i životna sredina);
- kakva šteta bi mogla biti prouzrokovana i njene razmjere;
- vjerovatnost incidenta - koji činioci povećavaju rizik;
- način prikaza rezultata analize.

Prema standardu EN 2:2011, a u skladu sa prirodom postojanosti materijala pri sagorijevanju, klasifikuju se u sledećih pet klasa požara, a za njihovo gašenje upotrebljavaju se sledeća sredstva:

Klasa A: požari čvrstih zapaljivih materija (požari sa stvaranjem žara: drvo, papir, slama, tekstil, ugalj i sl.).

Sredstva za gašenje mogu biti:

- voda, sa ili bez dodatka za snižavanje tačke smrzavanja,
- pjena (hemijsko-vazдушna i laka) i
- specijalni prah za gašenje požara sa žarom.

Klasa B: požari zapaljivih tečnosti (požari bez žara: benzin, ulja, masti, lakovi, vosak, smole, katran, i sl.).

Sredstva za gašenje mogu biti:

- pjena (hemijsko-vazдушna i laka),
- prah bez natrijum-bikarbonata,
- prah na bazi kalijumhidrokarbonata,
- specijalni prah i
- ugljen dioksid - snijeg.

Klasa C: požari zapaljivih gasova (gradski gas, acetilen, metan, propan, butan, i dr.); Sredstva za gašenje mogu biti:

- prah na bazi natrijumbikarbonata,
- prah na bazi kalijumhidrokarbonata,
- specijalni prah i
- ugljen dioksid – gas.

Klasa D: požari zapaljivih metala (aluminijum i magnezijum, i njihove legure, natrijum, kalijum i dr.).

Sredstva za gašenje mogu biti:

- specijalni prah, sa posebnom dozvolom,
- poseban prah za gašenje,
- zemlja i pijesak.

Klasa F: obuhvata požare zapaljivih ulja i masti (sagorijevaju plamenom).

Sredstva za njihovo gašenje mogu biti:

- sapunasta pjena (hemijsko-vazдушna i laka),
- vatrogasna deka ili vlažni prekrivači.

Pored pomenutih pet klasa požara, postoje i požari na električnim instalacijama i potrošačima, kao što su kablovi, motori, generatori, trafoi, elektronski uređaji i sl. Za gašenje ovih požara najbolje je upotrijebiti suvi prah, ugljen-dioksid i druge gasove, koji su naročito pogodni za gašenje požara elektronske opreme, jer ne oštećuje ove skupe i osjetljive uređaje.

Požar je česta posljedica i elementarnih nepogoda i havarija, pri čemu redosljed događaja može da bude različit.

2.3. Učestalost pojavljivanja i intenzitet djelovanja požara

Teritorija Bar je podložna pojavi požara svih mogućij razmjera i nivoa, od incidenta do katastrofe.

Najčešći su požari na:

- deponijama – kontejnerima,
- šumskim površinama – niskom rastinju,
- stambenim, javnim, privrednim i drugim objektima,
- objektima, instalacijama i skladištima opasnih materija,
- infrastrukturnim objektima, instalacijama i uređajima.

Šumski požar javlja se u nekoliko oblika, i to:

- niski ili prizemni požar, koji zahvata gorivi materijal na tlu i nisko rastinje,
- visoki požar razvija se iz niskog požara jačeg intenziteta, a njime su najčešće ugrožene četinarske šume,
- požari u maslinjacima,
- kompleksni požari.

Na teritoriji opštine Bar šumske požare najčešće je prouzrokovao ljudski faktor, zbog nehata i nepažnje, ali i zbog izostajanja odgovarajućih mjera zaštite prilikom korišćenja objekta.

S obzirom da je Bar lučki grad i da je u okviru Luke Bar AD formirana preduzetna jedinica zaštite i spašavanja, pripadnici ove jedinice učestvuju u akcijama gašenja požara, pa je tako prema dostupnim podacima broj

intervencija za period od 2018-2023.godine u kojima su neposredno učestvovali: 33, pri čemu su to bili požari sitnog rastinja, požari na elektro instalacijama, požari otpadnog materijala, požari otpadnog željeza, požari na lučkim sredstvima, požari u skladištima, požar u trafostanici.

2.4. Analiza požara na području opštine Bar za period 2018. – 2022. godina.

Ovdje će biti izvršena analiza požara prema podacima o broju i vrstama požara koji su se desili na području opštine Bar u periodu 2018. – 2022. godine koji su dobijeni od barske službe zaštite i spašavanja.

U periodu od 2018. – 2022. godine na teritoriji opštine Bar najveći broj požara se desio na otvorenom prostoru, čak 135. Od ovog broja šumskih požara je bilo 418. Ova vrsta požara se najčešće javlja ljeti kada su velike suše i visoke temperature. U ovoj kategoriji prednjače požari koji se javljaju na niskom rastinju, čak 378, dok je broj kompleksnih požara 27 i požari u maslinjacima 13. Značajan broj požara je lokalizovan i na gradskom zelenilu, oko 110 požara.

Požari na sitnom rastinju su posebno karakteristični za prigradska naselja, što ove prostore i svrstava u prostore velike požarne opasnosti. S obzirom na to da se ovi požari najčešće javljaju na nepristupačnim terenima, čime je značajno otežano njihovo gašenje, često je prisutna realna opasnost da prerastu u šumske požare i ugroze ekonomske šume, kao i parkovne površine.

Veliki broj požara desio se i na deponijama, tj. kontejernima. Za posmatrani period desilo se 810 ovakvih požara, i oni su njačešće izazvani ljudskim faktorom.

Prema dostupnim podacima o broju požara na kućama, stanovima i ostalim objektima, najugroženija su prigradska naselja, s obzirom na to da su objekti neplanski građeni, te da nisu poštovani propisi iz oblasti zaštite od požara. Evidentno je da se požari na ovim objektima najčešće pojavljuju u zimskom periodu, za vrijeme sezone grijanja kada su instalacije najopterećenije. Broj požara na stambenim objektima koji se u periodu januar 2018. do decembra 2022. godine desio na području opštine Bar dat je u tabeli br. 2.1. iz koje se vidi da je najveći broj požara bio na objektima tvrde gradnje.

Tabela br.2.1. Požari na stambenim objektima od 2018. do 2022. godine

Vrsta intervencije/godina.		2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Ukupno		
Požari u zatvorenom prostoru	Stambeni objekti	Stan	7	3	4	3	4	21	
		Kuća	Tvrda gradnja	4	8	9	12	9	42
			Montažni objekat	2	3	5	2	2	14
	Pomoćni objekat	6	7	2	6	3	24		

U periodu od januara 2018. godine do decembra 2022. godine na saobraćajnim vozilima desilo se 78 požara. Uzroci za pojavu požara na automobilima mogu biti brojni, od poroznih i krtih crijeva za dovod goriva, preko oštećenih i neispravnih električnih instalacija, do paljenja tečnosti koja procuri iz motora i hidrauličkih sklopova i dođe u dodir sa vrelim djelovima motora ili izduvnim gasovima.

Kada je u pitanju intenzitet djelovanja požara, treba imati u vidu da na požarnu otpornost nekog konstruktivnog elementa, pored požarnog opterećenja, utiče i trajanje, kao i maksimalne temperature koje se javljaju tokom nekog požara. Od brzine gorenja zavisi i visina temperature koja će se tom prilikom javiti. Ispitivanjem je dokazano da najviše temperature iznose oko 1200 °C (za stambene i javne zgrade), a prilikom požara u rafinerijama u kojima su gorjele zapaljive tečnosti razvijale su se do 1300 °C.

U stambenim zgradama trajanje požara je oko 1-1,5 sat. Požari u pozorištima, bioskopima i većim tržnim centrima traju 2-3 sata. Veza požarnog opterećenja i trajanja požara u satima je data u tabeli br.2.2.

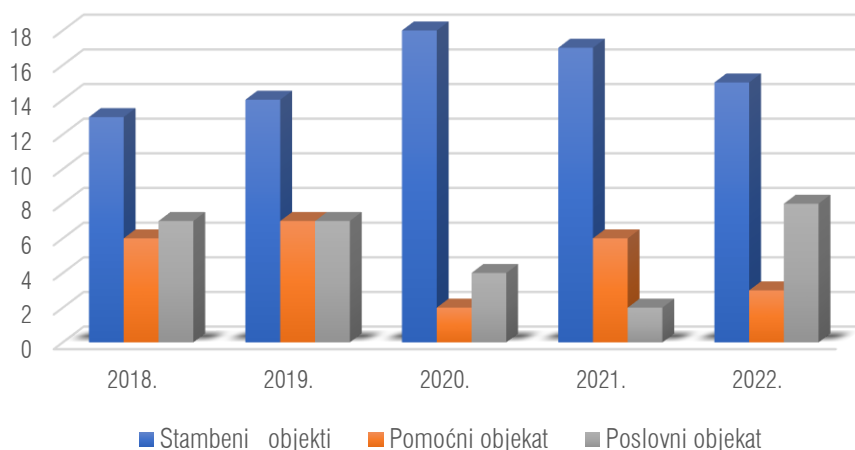
Tabela br.2.2.. Odnos požarnog opterećenja i trajanja požara u satima

Požarno opterećenje	Trajanje požara u satima
Malo	1
Srednje	2
Visoko	4

Ovakav odnos uzet je kao prosječan i nikako ne treba očekivati da će stvarno trajanje požara biti tačno toliko, naročito ne za visoko požarno opterećenje, gdje će požar trajati duže.

Učestalost požara u zatvorenom prostoru za period 2018. – 2022.g. grafički je predstavljena na grafiku br.2.1.

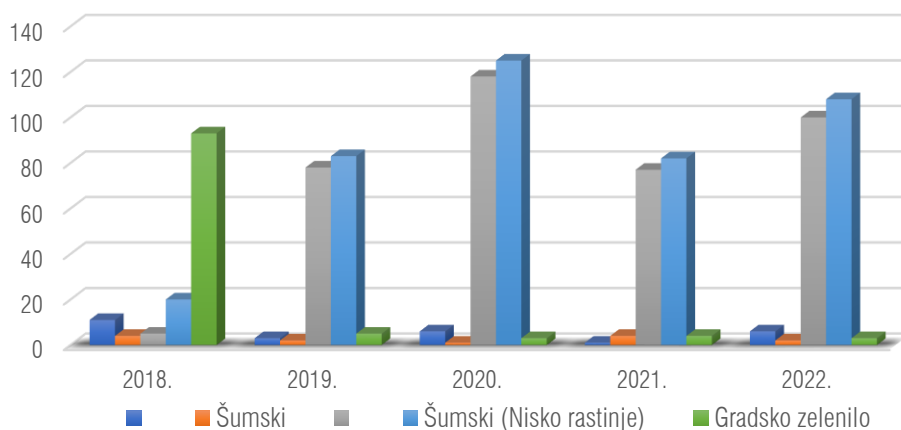
Požari u zatvorenom prostoru

Grafik br.2.1. Učestalost požara u zatvorenom prostoru u Baru od 2018. do 2022. godine

Broj intervencija Službe zaštite i spašavanja opštine Bar u požarima na otvorenom za isti period grafički je predstavljen na grafiku br.2.2.

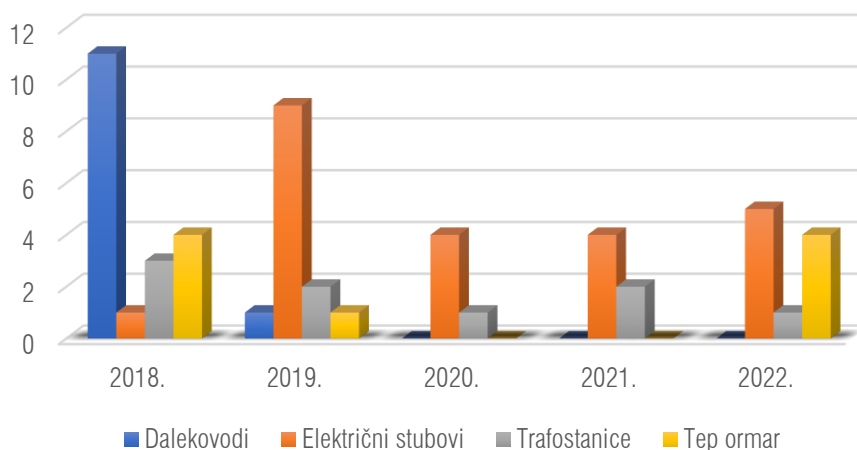
Požari na otvorenom prostoru

Grafik br.2.2. Učestalost požara na otvorenom prostoru u Baru od 2018. do 2022. godine

Broj intervencija Službe zaštite i spašavanja opštine Bar u požarima koji se javljaju na elektro instalacijama i uređajima za isti period grafički je predstavljen na grafiku br.2.3.

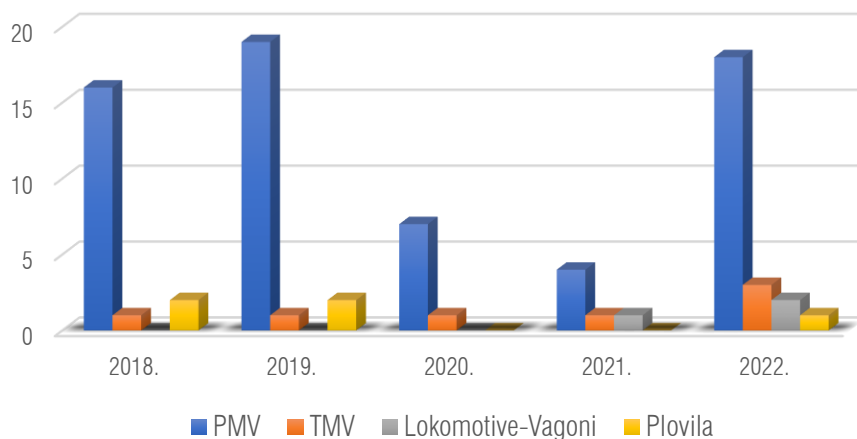
Požari na elektro instalacijama i uređajima

Grafik br.2.3. Učestalost požara na elektro instalacijama i uređajima u Baru od 2018. do 2022. godine

Učestalost požara na području opštine Bar na prevoznim sredstvima (putničkim i teretnim motornim vozilima, lokomotivama i plovilima) za isti period grafički je predstavljen na grafiku br.2.4.

Požari na prevoznim sredstvima

Grafik br.2.4. Učestalost požara na prevoznim sredstvima u Baru od 2018. do 2022. godine

2.5. Rizici nastajanja požara

2.5.1. Rizici nastajanja požara u šumskom kompleksu

Šume i šumska zemljišta Bara čine važan element životne sredine, značajan činilac ruralnog razvoja, kulturne tradicije i jačanja ekonomije. Zbog svojih brojnih specifičnosti, šume su prostori od jedinstvenog značaja, kao staništa sa izraženom biološkom raznolikošću i jedinstvenim pejzažom.

Na požarni rizik u šumskim kompleksima značajno utiču:

- prisustvo velike količine gorivog materijala (suvih drva, grana, lišća i ostalog materijala),
- loženje vatre (pastiri, šumski radnici, izletnici, planinari i turisti),
- loženje vatre u šumskom gazdinstvu (spaljivanje otpadaka, uništavanje šumskih insekata, melioracija šumskih pašnjaka),
- proizvodnja drvenog uglja i kreča,
- namjerne paljevine (razni motivi, koristoljublje, osveta i ostalo),
- atmosferska pražnjenja elektriciteta (udari groma),
- toplotna djelovanja sunca na staklene površine (samozapaljenje) i

- ugostiteljski i turistički objekti, gdje su prisutni gotovo svi uzroci nastanka požara.

Dodatno na nastanak i širenje šumskih požara utiču i:

- geografski položaj i konfiguracija terena,
- godišnje doba,
- starost šume,
- otvorenost šume.

Pema klasifikacijama, mogu se razlikovati sljedeće vrste šumskih požara:

Podzemni požari – požari zemljišta, koji obično zahvataju humus i tresetne slojeve zemljišta, javljaju se i ispod šumske prostirke, ukoliko se uništi korijenje drveća, nanose se veće štete, na kraškim terenima takav požar uništava oskudno zemljište između kamenja i isušuje tlo.

Prizemni požari – niski požari koji zahvataju gornji sloj organske šumske prostirke, prizemno grmlje i šumski podmladak i po učestalosti javljanja su najčešći. Najštetniji su u mladim sastojinama, naročito u četinarskim šumama, koje često i potpuno uništavaju.

Visoki požari su požari krošanja drveća, obično i ose javljaju u četinarskim šumama. Mogu nastati i iz prizemnih požara većeg intenziteta i pricinjavaju najveće štete, pri čemu je potrebno takve opožarene površine posjeći i obnoviti.

Posljedice požara na šume zavise od vrste požara, vrste šume, vremena nastanka i trajanja požara, veličine opožarene površine, kao i kondicije šumskog ekosistema. Najveće štete pricinjavaju visoki požari, koji zahvataju stabla od korijena do vrha krošnje. Takve opožarene sastojine potrebno je posjeći i obnoviti. Pored šteta izraženih u gubitku drvne mase, dolazi do oštećenja ili potpunog uništenja ekoloških, socijalnih i ekonomskih funkcija šuma. Na području crnogorskog Primorja požari se javljaju krajem proljeća i početkom ljeta jer sunce isušuje šumski pokrov, a drveće u tom periodu nije najbujnije. Količina vlage u vazduhu i zemlji tada je minimalna, što uslovljava naglo širenje požara.

Crnogorične šume predstavljaju veći rizik za nastajanje požara, zbog postojanja smole, eteričnih ulja i raznog osušenog gorivog materijala na tlu. Mlađe šume su rizičnije jer je veća mogućnost širenja požara. U šumama u kojima se nalaze turistički objekti, kroz koje prolaze putevi, pruge, može se očekivati i veći broj požara, zbog prisustva čovjeka i tehnike.

Teritorija opštine Bar se nalazi u području vrlo velike ugroženosti od požara, kojoj pripada primorsko područje Crne Gore: Bar, Budva, Ulcinj, Kotor, Herceg Novi, Cetinje i dio područja Nikšića, Danilovgrada i Podgorice sa karakterističnom mediteranskom i submediteranskom klimom i vegetacijom na kojem se javljaju prizemni i visoki požari.

Šumski kompleksi na planinama Rumije, Sutormana, Sozine, Lisinja i drugih planina ugroženi su zbog nedovoljne uređenosti požarnih prepreka, prolaska saobraćajnica i dalekovoda i slabe mogućnosti saobraćajnog prilaza.

Posebno ugrožena područja od požara na teritoriji opštine Bar su: Ratac, Zeleni pojas, Pobrđe, Golo brdo, Sutorman, Volujica, Kufin, Mala Volujica, Pečurice, gdje se svakog ljeta dogodi po neki požar.

Požar koji je u avgustu 2022. godine zadesio područje iznad Črvanja i Velike plaže jedan je od većih u zadnjim godinama, kada su bili angažovani svi pripadnici Službe zaštite i spašavanja i helikopterske jedinice Vojske Crne Gore koji su uspjeli lokalizovati požar koji se veoma brzo širio, a još više potpomognut snažnim vjetrom (slike br. 2.1)

Slika br. 2.1. Požarom zahvaćeno područje iznad Črvanja i Crvene plaže (10.08.2022. godine)

Ugroženost graničnih pojaseva požarima

Područje opštine Bar se ne graniči ni sa jednom od susjednih država, tako da nije moguće prenošenje požara sa teritorija drugih zemalja na barsku opštinu.

2.5.2. Rizici nastajanja požara u nacionalnim parkovima, gradskim parkovima i na zelenim površinama

Racionalno gazdovanje šumama u zaštićenim objektima prirode predstavlja osnovu njihove integralne zaštite. O potrebi primjene integralne zaštite šuma došlo se nakon saznanja da izazivači šteta nisu rezultat uticaja samo jednog faktora, nego više njih koji simultano djeluju. Pod integralnom zaštitom šuma podrazumijeva se neprestana primjena zaštitnih mjera kako bi se osigurao nesmetan rast i prirast stabala, te stvaranje što kvalitetnije drvne mase. Ovim mjerama postiže se svestrana zaštita šuma od štetnog uticaja svih anorganskih i organskih faktora koji su aktivni u njihovom arealu, uključujući i štetnu djelatnost čovjeka.

Nacionalni parkovi moraju imati poseban tretman kada su u pitanju rizici od požara, zbog svog posebnog značaja za Crnu Goru kao ekološku državu, kao i zbog svoje specifične flore i faune. Stoga, nacionalni park Skadarsko jezero ima prioritet kod gašenja požara i saniranja posljedica, bez obzira na to kojoj zoni ugroženosti pripada.

Gradski parkovi i zelene površine za rekreaciju takođe su ugroženi požarom, naročito zbog toga što u njima svakodnevno boravi veliki broj ljudi, koji iz nehata, nepažnje ili namjerno mogu izazvati požar. Gradski parkovi i zelene površine takođe imaju prioritet prilikom gašenja požara, i zbog toga što su u neposrednoj blizini ovih područja stambeni objekti na koje se požar može lako proširiti i imati katastrofalne posljedice po stanovništvo i stambeni fond. Požari u gradskim parkovima u Baru mogu ugroziti stambena naselja, turističke objekte, posjetioce na plažama i plažni inventar, prijetiti da ugroze bezbjednost saobraćaja i putnu infrastrukturu,

2.5.3. Rizici nastajanja požara u poljoprivredi

Modernizacija poljoprivrede, primjena novih sredstava u obradi, zatim mašina i uređaja, doprinijela je da postane izuzetno požarno opterećena.

Uzroci požara mogu biti različiti, od ljudskog nehata ili nemara, preko poljoprivrednih mašina i saobraćajnih sredstava do atmosferskog pražnjenja.

Takođe je veoma važna kontrola mašina, traktora, kosačica, kombajna itd., prije njihove upotrebe, a prije svega izduvnih sistema, a po mogućnosti opremljeni hvatačem varnica.

Pored ovog, opasnost predstavljaju mašine koje imaju pogon sa kaišem, jer može doći do pregrijavanja istog (usled trenja) i paljenja, kao i do stvaranja statičkog elektriciteta. Posebnu opasnost predstavlja paljenje električnih instalacija na mašinama kao i eventualno paljenje pogonskog goriva. Treba istaći da je najstrože zabranjeno punjenje mašina gorivom, neposredno na samom polju, jer može doći do razlivanja goriva po zagrijanim djelovima motora i izbijanje požara.

Sve mašine moraju biti opremljene sa aparatima za gašenje požara, a obavezno je upoznavanje sa požarnim opasnostima.

Vežano za primjenu hemikalija, treba obezbijediti prostor za bezbjedno skladištenje istih, jer može doći do raspadanja uz oslobađanje toplote koja može dovesti do paljenja gorivih materija ukoliko se nađu u blizini.

U građevinskim objektima (radionice, magacini, štale, upravne zgrade itd.) mogu biti prisutne i sve druge opasnosti za izazivanje požara, kao nepropisno izvedene električne instalacije i uređaji, sistem grijanja, gromobranska zaštita, pušenje i korišćenje grejnih tijela, itd. pa je obaveza da se sprovedu propisane preventivne mjere za ovu vrstu objekata.

2.5.4. Rizici nastajanja požara u objektima javne namjene

Pod objektima javne namjene smatraju se objekti u kojima se sakuplja veći broj lica, kao što su objekti obrazovanja, nauke, kulture, umjetnosti, ugostiteljstva, zdravstvene i socijalne zaštite itd.

Osnovni zahtjev je da se u slučaju opasnosti i pojave požara u ovim objektima obezbijedi sigurna i brza evakuacija posjetilaca i zaposlenih i sprovođenje ostalih preventivnih mjera, kao što su obezbjeđivanje pristupa vatrogasnim vozilima, održavanje u ispravnom stanju hidrantske instalacije za gašenje požara, kao i rasvjete u slučaju evakuacije, uvježbanost zaposlenih i dr. Međutim, to je nekada otežano jer su na prilazima postoje razne vrste prepreka (nepropisno parkirani automobili, postavljeni stolovi i druga oprema, kiosci, žardinjere i dr.).

a) Objekti i spomenici kulture

Problem u pogledu zaštite od požara predstavljaju pozorišta, muzeji i druge kulturne institucije, gdje se godinama nije ozbiljnije ulagalo u investiciono održavanje. Poseban problem u pogledu zaštite od požara je intervenisanje službi zaštite, jer su prolazi uski i nemoguć prilaz vatrogasnim vozilima. Otežavajuća okolnost je da ti objekti u većini slučajeva ne posjeduju sisteme za dojavu i gašenje požara. Potrebno je stoga povećati brigu o održavanju nepokretnih spomenika kulture i sprovođenju preventivnih mjera zaštite od požara u tim objektima.

Područje Starog Bara sa spomenicima kulture je ugroženo od požara i potrebno je organizovano sprovođenje mjera zaštite od požara na ovom području.

Objekti koji su izgrađeni u skorije vrijeme imaju ispoštovane zakonske norme i posjeduju protivpožarnu opremu.

Slika br. 2.2. Pogled na Stari Bar

b) Turistički kapaciteti

Hoteli spadaju u objekte javne namjene u kojima je neophodno sprovesti maksimalne mjere zaštite od požara. U ovim objektima instalacije i oprema koji su u funkciji zaštite od požara moraju biti u funkcionalnom stanju, redovno ispitivani svi protivpožarni sistemi, evakuacioni putevi obilježeni i slobodni, a pristupni putevi objektu uvijek

prohodni. Takođe, u objektima je potrebno sprovoditi vježbe evakuacije u slučaju požara, kao i zaposleno osoblje periodično osposobljavati za zaštitu od požara. Brojni restorani i kafići u kojima, naročito u ljetnjem periodu, boravi veliki broj ljudi moraju na adekvatan način sprovoditi zaštitu od požara.

c) Obrazovne ustanove

Obrazovne ustanove spadaju u grupu visokorizičnih objekata sa stanovišta zaštite od požara. Zbog toga ispitivanja ispravnosti hidrantskih, elektro i gromobranskih instalacija, kao i protivpožarnih aparata u ovim objektima moraju biti redovno rađena od strane nadležnih institucija. Takođe, evakuacioni putevi moraju biti propisno obilježeni, a prilazni putevi do samih objekata prohodni.

d) Zdravstvene ustanove

Objekti zdravstva, zbog djelatnosti koja se u njima odvija, spadaju u grupu objekata izuzetno ugroženih od požara. U ovim objektima mora se posvetiti maksimalna pažnja instalacijama i opremi koje su u funkciji zaštite od požara. To se prvenstveno odnosi na bolnice, koje imaju posteljne kapacitete, jer je iz njih u slučaju požara otežana evakuacija bolesnika, pa su mogući i veći ljudski gubici.

Posebnu pažnju obratiti ukoliko se u nekom od ovih objekata za zagrijavanje koriste kotlarnice, plinske stanice – stanice za TNG, koje povećavaju rizik od nastanka i širenja požara.

Značajan napredak u smanjenju rizika od požara u javnim i poslovnim objektima dat je zakonskom obavezom definisanom članom 88 Zakona o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG” br. 146/21, 003/23) u kojem je propisana obaveza ugradnje stabilnih instalacija za gašenje požara (sprinkler instalacija) u javnim, poslovnim objektima površine preko 1000 m², kao i industrijskim objektima, objektima sa visokim požarnim opterećenjem, garažama (srednjim i velikim) i objektima u kojima se okuplja veći broj lica.

2.5.5. Rizici nastajanja požara u stambenim, poslovnim i stambeno-poslovnim objektima

Jedan od činilaca koji određuju cjelokupno ponašanje građevinskih konstrukcija, kao i činilac koji nam diktira izbor materijala pri konstrukciji pojedinih zgrada je **požarno opterećenje**.

Požarno opterećenje predstavlja kaloričnu vrijednost cjelokupnog sagorivog materijala po jedinici površine, tj. količina toplote svih materijala koji se nalaze u jednoj prostoriji, a može da gori, svedena na jedinicu površine poda date prostorije.

Klasifikacija zgrada prema otpornosti na požare izvršena je u pet grupa. Najveća otpornost prema požaru zahtijeva se od glavnih konstruktivnih djelova. U tabeli br.2.3. data je klasifikacija otpornosti na požar zgrada, ukupna požarna otpornost zgrada na osnovu ocjene prema tabeli, požarna otpornost pojedinih građevinskih konstrukcija koje čine objekat, na osnovu standardizovane vrijednosti stepena požara, otpornosti prema tehničkom uslovu i namjeni.

Klasifikacija zgrada prema otpornosti na požare izvršena je u pet grupa. Najveća otpornost prema požaru zahtijeva se od glavnih konstruktivnih djelova. U tabeli je data klasifikacija otpornosti na požar zgrada, ukupna požarna otpornost zgrada na osnovu ocjene prema tabeli, požarna otpornost pojedinih građevinskih konstrukcija koje čine objekat, na osnovu standardizovane vrijednosti stepena požara otpornosti prema tehničkom uslovu po namjeni.

Najčešći uzroci nastajanja požara u stanovima su nepravilno korišćenje kućnih aparata i neispravne elektro-instalacije. Podrumске prostorije u kojima se skladište razne neupotreblijive stvari, od kojih je većina lako zapaljiva, a nekada su tu i razne vrste goriva, predstavljaju mjesto nastajanja požara u stambenim objektima, a kako u njima niko ne boravi obično se požari brzo prošire.

Tabela br.2.3. Stepen otpornosti prema požaru različitih vrsta konstrukcija

Vrsta konstrukcije	Metod ispitivanja JUS	Položaj	Stepen otpornosti prema od požaru – standardni tipovi konstrukcija [h]				
			I (NO) nezatna	II (MO) mala	III (SO) srednja	IV (VO) Veća	V (WO) Velika
Nosivi zid	U.J1.090	Unutar požarnih sektora	1/4	1/2	1,0	1½	2,0
Stub	U.J1.134		1/4	1/2	1,0	1½	2,0
Greda	U.J1.134		-	1/4	1/2	1,0	1½
Međuspratna konstrukcija	U.J1.110		-	1/4	1/2	1,0	1½
Nenoseći zid	U.J1.090		-	1/4	1/2	1/2	1,0
Krovnna konstrukcija			-	1/4	1/2	1/2	1,0
Zid	U.J1.110	Na granici požarnog sektora	1/4	1,0	1,5	2,0	3,0
Međuspratna konstrukcija	U.J1.110		1/4	1/2	1,0	1½	2,0
Vrata 3,5m ²	U.J1.160		1/4	1/4	1/2	1,0	1½
Vrata >3,5m ²	U.J1.160		1/4	1/2	1,0	1½	2,0
Evakuacioni put			negor. mat.	1/2	1/2	1,0	1½
Fasadni zid	U.J1.092	Spoljna konstrukcija	-	1/2	1/2	1,0	1,0
Krovni pokrivač	U.J1.152		-	1/4	1/2	3/4	1,0

Kod stambenih objekata posebno se mora obratiti pažnja na sve faktore koji utiču na sigurno i brzo evakuisanje ljudi iz zgrade u slučaju požara.

U slučaju požara u stambenim objektima neophodno je izvršiti brzu i sugurnu evakuaciju ljudi što je olakšano kod prizemnih objekata jer je mala vjerovatnoća da će svi otvori istovremeno biti zahvaćeni vatrom.

Rizici od požara na visokim objektima – Pod visokim objektima podrazumijevaju se zgrade za boravak ljudi čiji se podovi najvišeg sprata nalaze 22 m iznad najniže kote terena na koji je moguće pristupiti. Pojava visokih zgrada u građevinarstvu, donijela je poseban problem u odnosu na zaštitu od požara, kako sa stanovišta preventive, tako i sa stanovišta represive, odnosno gašenja požara i spasavanja. Kod visokih objekata je osnovni komunikacioni prostor po vertikali (stepenice i liftovi) najčešće smješten u sredini objekta i neposredno je vezan za stanove, a kod poslovnih objekata za hodnike ili holove iz kojih se ide u druge prostorije. Ovakva rješenja su racionalna i dobra, ali u eventualom požaru ovi osnovni komunikacioni prostori postaju neupotrebljivi kako za evakuaciju ugroženih ljudi, tako i za gašenje požara.

Svi visoki objekti se dijele na požarne sektore, čija veličina zavisi od visine objekta, shodno tabeli br.8.

Tabela br.2.4. Veličina požarnog sektora u visokim objektima

Visina objekta (m)	Veličina požarnog sektora (m ²)
od 22 do 40	do 1500
od 41 do 75	do 1000
od 76 do 100	do 800
više od 100	do 500

Stanje zaštite od požara u višespratnim stambenim i stambeno-poslovnim objektima je nezadovoljavajuće, a posebno u onima koji su starije gradnje, zbog čega često dolazi do nastanka požara. U njima se električna i dimovodna instalacija nepropisno održava; oštećuju se i otuđuju oprema i sredstva za gašenje; stepeništa, prolazi, podrumi i tavanski prostori su zatrpani gorivom i zapaljivim materijalom; pristupni putevi i komunikacije za prilaz ovim objektima su neprohodni i sl. Duže vrijeme, zbog sanacije ravnih ili oštećenih krovova ili izgradnje stanova, na mnogim stambenim zgradama, pa i višespratnicama (visine preko 22 m), vrši se nadgradnja bez saglasnosti na tehničku dokumentaciju, ili je ona data, a tokom izgradnje objekat prerastao u kategoriju visokih objekata, pri čemu se nije vodilo računa o mjerama zaštite od požara. Takođe, rampe, kiosci, žardinjere i drugi predmeti sve češće se postavljaju na onim mjestima koja su potrebna za prilaz vatrogasnih vozila i nesmetan rad u slučaju požara ili nekog drugog događaja, koji zahtijeva hitnu intervenciju.

2.5.6. Rizici nastajanja požara u energetskim objektima i instalacijama

Objekti elektroenergetskog sistema mogu se podijeliti prema organizacionim cjelinama u proizvodne, prenosne i distributivne.

Pored ispravnog projektovanja i dimenzioniranja instalacije i ostalih djelova elektroenergetskog sistema, kao i pažljive montaže i održavanja, u pogonu se mora računati sa mogućnošću pojave kvara na praktično svakom elementu sistema. Instalacija se iz ekonomskih razloga ne može dimenzionisati tako da izvrši sva moguća električna opterećenja. Zbog mehaničkih, termičkih i hemijskih uticaja instalacija je, osim toga, izložena starenju tako da vremenom gubi svoja svojstva i može da "probije" i kod naprezanja znatno viših od normalnih.

Posljedica toga najčešće je pojava električnog luka koji izaziva jako zagrijavanje i paljenje materijala na mjestu nastanka kvara. Ako se pri tom radi o lako zapaljivom ili eksplozivnom materijalu, pojava iskre, odnosno električnog luka može imati katastrofalne posljedice.

Zato projektovanju, kvalitetu, a naročito održavanju i propisanom izvođenju svih djelova opreme elektroenergetskog sistema treba posvetiti posebnu pažnju, jer oštećenje izolacije, preopterećenje vodova, nepropisno izvedena zaštita od kratkog spoja, kao i zaštita od atmosferskog pražnjenja, povišen i smanjen napon, loš faktor snage i slično mogu biti uzročnik nastanka požara čije su posledice velike materijalne štete, a često i ljudske žrtve.

Izgradnjom sve većeg broja stambenih i stambeno-poslovnih objekata, kao i turističkih objekata na području opštine Bar dolazi i do razvoja vodova za prenos električne energije što može na pojedinim područjima dovesti do velikih problema usled preopterećenja postojeće mreže. To su prvenstveno problemi prostora, pa se ostim tehničkih uslova pred prenosnu mrežu postavljaju i urbanistički uslovi, a time i uslovi za zaštitu od požara. Dalekovodi zahtijevaju sve više trase i šire koridore.

Da bi se navedeni problemi sveli na najmanju mjeru potrebno je osigurati:

- koridore visokonaponskih vazdušnih vodova,
- prostore za izgradnju transformatorskih stanica,
- prostore za smještaj kablovskih vodova.

a) Električni provodnici

Veoma čest uzrok nastanka požara je preopterećenost ili oštećenja električnih provodnika.

Zagrijavanje provodnika nastaje uslijed preopterećenja od neprojektovanih potrošača. Najjednostavniji način ograničenja pojave toplote na provodnicima jeste postavljanje odgovarajućih osigurača. Predimenzionisani osigurači uveliko smanjuju efikasnu zaštitu strujnih krugova gdje su ugrađeni.

Oštećenja instalacije mogu nastati uslijed:

- mehaničkih oštećenja,
- uticaja hemijskih agenasa,
- uticaja vlage,
- starenja instalacije.

Posljedica neisparvne instalacije je pojava kratkog spoja, kao i pojava visoke temperature koja može izazvati požar, pa osigurači neće djelovati.

b) Električna rasvjeta

Projektovanju i izvođenju električne rasvjete potrebno je posvetiti posebnu pažnju iz razloga što rasvjeta čini dio preventivne protivpožarne zaštite.

Sa aspekta zaštite od požara važno je:

- da je osvijetljenje (trajno i sigurno) zadovoljavajuće za sve objekte,
- da su svi prilazni putevi objektu propisno osvijetljeni,
- da je sigurnosno osvijetljenje nezavisno od ostalih strujnih krugova,
- da je obezbjeđeno sigurno napajanje paničnog osvijetljenja.

Statistička analiza ukazuje da među uzročnicima požara od električne struje, veliki broj čine nepravilno rukovanje, loše održavanje i pogrešna upotreba rasvjetnih uređaja i instalacija. Vjerovatnoća nastanka požara od rasvjetnog sistema znatno se smanjuje ako se primjenjuju zakonski propisane mjere sigurnosti.

c) Sigurnosno osvjetljenje (Panic rasvjeta)

Sigurnosno osvjetljenje treba da postoji u svim objektima u kojima se sakuplja veći broj ljudi kao što su: bioskopi, robne kuće, obdaništa, škole – odnosno objekti javne namjene. U slučaju požara i istovremenog nestanka električne energije u objektu gdje se zatekao veći broj ljudi usled neosvijetljenosti dolazi do panike. Posljedice panike mogu biti i ljudske žrtve. Da ne bi dolazilo do ovakvih pojava potrebno je instalirati uređaje za sigurnosno osvjetljenje. Sigurnosno osvjetljenje je ono osvjetljenje koje se u slučaju nestanka napona iz mreže automatski prebacuje na pomoćni elektroenergetski izvor i koje osvjetljava prostorije propisanim minimalnim osvjetljenjem.

Panic rasvjeta je ono sigurnosno osvjetljenje koje se u slučaju nestanka napona iz mreže automatski prebacuje na akumulatorsku bateriju i pokazuje najkraći put za izlaz iz objekta.

Sigurnosno osvjetljenje potrebno je izvesti u svim javnim objektima opštine Bar.

Transformatorske stanice su jedan od najosjetljivijih dijelova elektro-energetskog sistema. Veliki broj odvoda, znatne količine ulja ne samo u transformatorima nego i u prekidačima predstavljaju potencijalnu požarnu opasnost. Znatna električna naprezanja kod pojave atmosferskih prenapona, kao i mehanička naprezanja usljed dinamičkih sila kod kratkih spojeva uslovljavaju mogućnost pojave kvarova, a time i mogućnost rizika od požara. Kratki spojevi na električnim mrežama praćeni su velikim strujama kratkog spoja koje razaraju mjesto kvara, termički naprežu opremu, te tako predstavljaju veliku opasnost sa aspekta požara. Uzimajući u obzir stalno požarno opterećenje i pokretno, koje daje transformatorsko ulje, ugroženost od požara je velika zbog odlika transformatorskog ulja. Iako transformatorsko ulje nije lako zapaljiva tečnost (temperatura paljenja je najmanje 135°C), ipak predstavlja opasnost. Ulje je visokokalorično i, kad se zapali, vrlo teško se gasi. Jedna od efikasnih preventivnih mjera je da se na vrijeme (u skladu sa Stokholmskom konvencijom, čija potpisnica je i naša država) izvrši organizovana zamjena svih trafo-ulja (koja sadrže piralen) silikonskim uljima, i da se sav prikupljeni piralen izveze na spaljivanje u neku od spalionica opasnog otpada u Evropi, jer je piralen veoma toksičan, kada se zapali, teško se gasi i ostavlja veoma loše posledice u životnoj sredini.

2.5.7. Rizici nastajanja požara u industriji

Da bi se industrijski objekti razvrstali u odgovarajuću kategoriju ugroženosti od požara, moraju se za svaki objekat u cjelini, utvrditi sljedeći elementi:

- požarna ugroženost objekta,
- značaj i veličina objekta,
- lokacija objekta, blizina drugih objekata,
- blizina opštinske službe za zaštitu i spasavanje.

Požarna ugroženost objekta utvrđuje se u zavisnosti od sljedećih elemenata:

- stepen ugroženosti tehnološkog procesa,
- materijala koji se proizvodi,
- građevinskog materijala ugrađenog u objekat i primijenjenih mjera zaštite od požara.

Stepen ugroženosti tehnoloških procesa utvrđuje se u zavisnosti od toga da li su u objektu prisutne smješe gasovitih, tečnih ili čvrstih zapaljivih materijala. Ugroženost objekta se znatno povećava ukoliko su u tehnološkom procesu prisutni trajni ili primarni izvori opasnosti

Na ugroženost objekata od požara utiče vrsta i količina materijala koji se proizvodi, koristi ili uskladištava u objektu. Stepem rizika od požara u objektu utvrđuje se u zavisnosti od tačke zapaljivosti, tačke samopaljenja i toplotne vrijednosti materijala, kao i njihove količine po jedinici površine.

Stepen požarne ugroženosti objekta utvrđuje se u zavisnosti od vrste građevinskog materijala ugrađenog u objekat, a naročito od otpornosti na požar građevinske konstrukcije, zidova, podova, kao i tavanice i krova. Ovdje je bitno

istaći da se posebno utvrđuje da li otpornost objekta na požar odgovara tehnološkom procesu, da li su rizični procesi odvojeni u posebne požarne sektore i time spriječeno širenje požara. Ako su objekti međusobno povezani zapaljivim građevinskim konstrukcijama, zidovima i krovovima ili su na nedovoljnim rastojanjima, znatno se povećava stepen ugroženosti od požara.

Značaj i veličina objekta - Od izuzetnog značaja su objekti koji su zakonom ili odlukom opštine utvrđeni kao nosioci privrednog razvoja, odnosno objekti koji se nalaze pod posebnim režimom zaštite i od posebnog su interesa za državu. Kod određivanja veličine privrednog društva ili ustanove uzimaju se u obzir broj i veličina objekta, broj zaposlenih, odnosno broj lica koji se u njima skuplja ili boravi, kao i vrijednost materijalnih dobara koja su ugrožena požarom.

Lokacija objekta - Povećana ugroženost od požara postoji ako objekti nijesu na odgovarajućem međusobno bezbjednom rastojanju. Ako rastojanja nijesu propisana tehničkim propisima, onda se utvrđuju prema konkretnim uslovima, u zavisnosti od osnovnog rastojanja, vatrootpornosti naspramnih zidova, eventualnih otvora na zidovima i dr.

Blizina opštinske službe za zaštitu i spašavanje – Kod razvrstavanja objekata u odgovarajuću kategoriju ugroženosti od požara, utvrđuje se takođe i udaljenost od službe zaštite i spašavanja, kao i tehnička opremljenost i brojčani sastav službe. Ako se objekat nalazi na udaljenosti manjoj od 3,5 km od službe zaštite i spašavanja, smatra se da je u zoni efikasnog dejstva te službe.

Industrijski objekti su razvrstani u četiri kategorije ugroženosti od požara, i to :

I kategorija

- pogon za preradu i obradu, ako se u njemu koriste zapaljive tečnosti ili gasovi, uz prisustvo trajnih ili primarnih izvora opasnosti,
- pogoni za proizvodnju zapaljivih materijala,
- pogoni za proizvodnju zapaljivih boja,
- proizvodni pogoni za zapaljive tehničke gasove;

II kategorija

- proizvodni pogoni za preradu i obradu drveta i vlaknastih materija,
- pogoni štamparije,
- pogoni za izradu, preradu i obradu zapaljivih materija, plastičnih masa i plastičnih proizvoda, guma i proizvoda od gume, vještačkih đubriva i sl.,
- glavni proizvodni objekti u hidroelektranama ili termoelektranama;

III kategorija

- proizvodni pogoni za preradu i obradu metala, ciglane, pogoni za preradu mesa, poljoprivredni pogoni (živinarnice, tovilišta stoke, staklenici i sl.) itd.;

IV kategorija

- mala skladišta zapaljivih materija ili nezapaljivih materija do 1000 m² u osnovi, auto- servisi do 200 m² u osnovi itd.

2.5.8. Rizici nastajanja požara u skladištima

Skladište predstavlja prostor za privremenu ostavu proizvoda u tečnom, komadnom ili rasutom stanju. Imajući u vidu veliku koncentraciju zapaljive robe koja se skladišti, čija vrijednost može višestruko da nadmaši vrijednost objekta u kome se roba lageruje, možemo konstatovati da u skladištima postoji veliki rizik od požara o čemu se mora voditi računa kako pri izradi projektne dokumentacije, tako i pri eksploataciji skladišta.

Prema načinu gradnje skladišta mogu biti:

- otvorena skladišta sa ili bez nadstrešnice,
- zatvorena skladišta u namjenskom i u višenamjenskom objektu,
- podrumaska ukopana i poluukopana skladišta,
- mala skladišta, skladišta srednje veličine i velika skladišta,
- prizemna skladišta i skladišta sa više spratova,
- podna skladišta, regalna skladišta i skladišta kontejnera.

Prema privrednim djelatnostima za čije proizvode je skladište namijenjeno, mogu se razlikovati sledeća skladišta:

- industrijska skladišta,
- poljoprivredna skladišta,
- trgovinska skladišta,
- skladišta u okviru saobraćaja,
- opšta skladišta.

Prema vrsti robe i hemijsko-fizičkim osobinama robe, skladišta se mogu podijeliti na:

- skladišta zapaljivih tečnosti,
- skladišta zapaljivih gasova,
- skladišta zapaljivih čvrstih materija,
- skladišta zapaljivih metala i legura,
- skladišta zapaljivih materija u prahu,
- skladišta opasnih materija (otrovne, agresivne, radioaktivne, korozivne i sl.).

Za procjenu ugroženosti i preduzimanje odgovarajućih mjera zaštite od požara, pored namjene skladišta, neophodno je poznavati i fizičko-hemijska svojstva materijala koji se skladište.

Sa tehnološkog aspekta procjene rizika bitna su tri faktora, i to:

- moguće vrste požara i hemijsko-fizičke osobine uskladištene robe,
- požarno opterećenje sadržaja skladišta i
- brzina sagorijevanja uskladištene robe.

Sa aspekta zaštite od požara takođe je bitno da skladišta moraju imati prilaz za vatrogasna vozila, i to:

- mala skladišta (površine do 1.000 m²) – najmanje sa jedne strane,
- skladišta srednje veličine (od 1.001 do 3.000 m²) – najmanje sa dvije strane,
- velika skladišta (iznad 3.000 m²) i hladnjače – najmanje sa tri strane,
- silosi sa sve četiri strane.

Put za evakuaciju iz skladišta prema bezbjednom prostoru mora da bude neprekidan, ravan sa što manje krivina, uvijek slobodan i nezakrčen. Smjer prema izlazu za evakuaciju označava se na podu, strelicama žute boje. Put za evakuaciju mora biti najmanje širine 0,8 m i ograničen svijetlo zelenim trakama širine 10 cm.

2.5.8.1. Skladišta na području opštine Bar

Zahvaljujući povoljnom geografskom položaju, u južnom dijelu opštine Bar nalazi se Luka Bar, koja predstavlja mjesto najvećeg požarnog rizika na teritoriji opštine. Ona predstavlja mjesto susreta pomorskog i kopnenog saobraćaja, gdje se vrši manipulacija raznim vrstama tečnog goriva, hemikalijama i eksplozivima. U podnožju brda Volujica smješteni su značajni infrastrukturni objekti, i to: dva rezervoara za skladištenje natrijum hidroksid-kaustične sode vlasništvo Kombinata alumnijuma - Podgorica kapaciteta po 3200 m³, rezervoar za bazno ulje vlasništvo Luke Bar kapaciteta 1400m³, rezervoari za naftu i naftne derivate kapaciteta 128 000m³ vlasništvo Jugopetrol AD Podgorica, dvije stanice za snabdijevanje gorivo, sa 4 rezervoara naftnih derivata ukupnog kapacitete 131 m³ za potrebe jahting servisa.

Sa druge strane brda Volujica nalaze se skladišta eksplozivnih materija ("B" materije) koja su tunelom povezana sa Lukom Bar i kojih ima 4, kapaciteta po 50 t, smještena na uzvišenju pored mora. To je najveće skladište eksplozivnih materija u Crnoj Gori. Iako se u skladištu u velikoj mjeri na adekvatan način sprovode protivpožarne

mjere, ipak postoji potencijalni rizik od požara i eksplozija sa negativnim posljedicama kako za ljude tako i za životnu sredinu, kako na kopnu tako i na moru, kao i tehničko-tehnoloških akcidenata i zagađenja na moru u svim lukama i marinama, a posebno su vezani za Luku Bar, gdje se vrši manipulacija raznim vrstama opasnih materija.¹⁴

Hazardi koji se mogu desiti u Luci Bar su eksplozija tankova za propan-butan gasu ili prilikom njihovog transporta, kao i havarije svih okolnih tankova sa naftnim derivatima i hemikalijama.

U slučaju velikih požara u kompleksima rizične tehnologije, kao što je Luka Bar, moguća je kontaminacija naselja otrovnim dimom i gasovima, usled blizine gradskog područja i nepovoljne ruže vjetrova.

2.5.9. Rizici nastajanja požara u saobraćaju

Putna infrastruktura opštine Bar razvijala se pod uticajem brijnih prirodnih i društvenih faktora. Uz nedostatke puteva odgovarajućeg kvaliteta, treba istaći veliku neujednačenost elemenata puteva što takođe prouzrokuje negativne posljedice u saobraćaju. Na saobraćajnicama na teritoriji opštine Bar kao posebna mjesta ističu se usjeci, zasjeci, tuneli, mostovi, oštre i nepregledne krivine, opasni usponi i nizbrdice, kao i prevoji puta. Tokom jesenjih i zimskih mjeseci saobraćaj može biti otežan zbog kiše, magle i jakih udara vjetrova, što predstavlja dodatnu opasnost od udesa koji mogu inicirati požare.

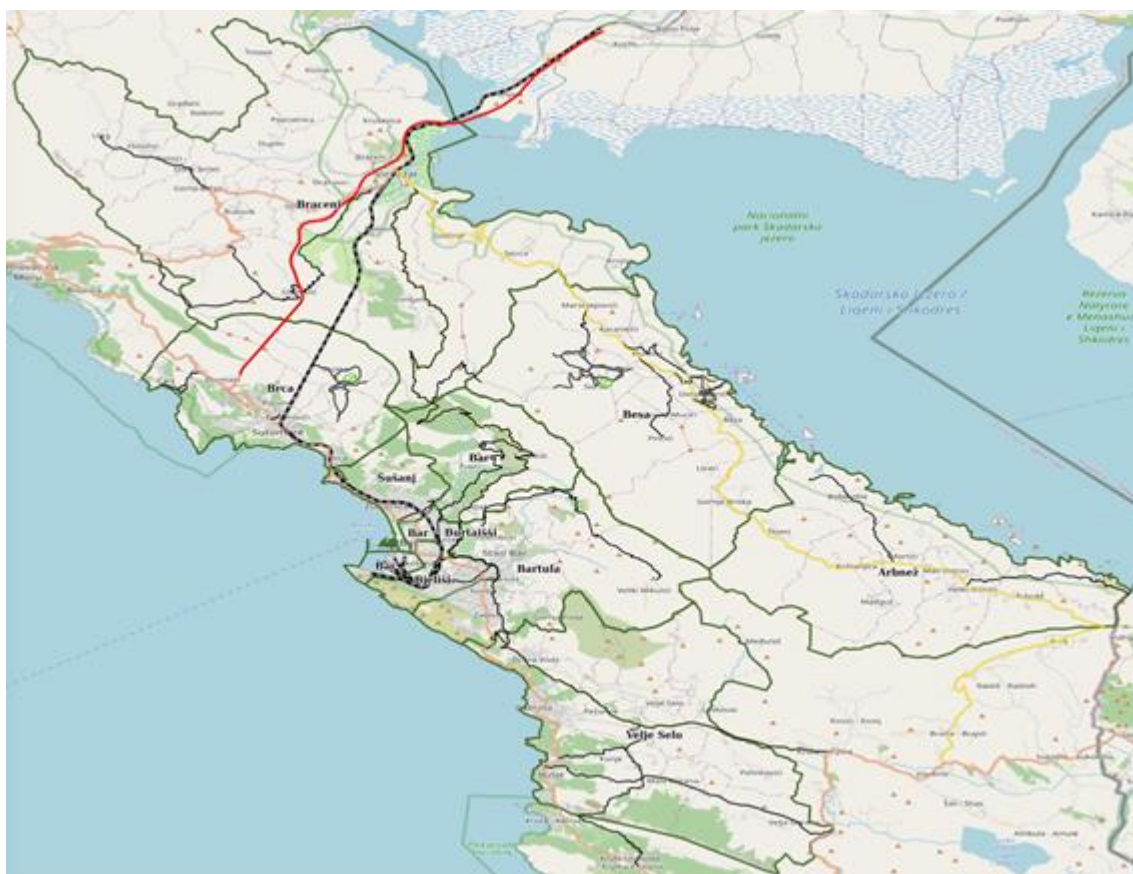
Na području opštine Bar najfrekventnija saobraćajnica je magistralni pravac Podgorica – Virpazar – Bar, kroz tunel Sozina koji je pušten u rad 2005. godine. Radi jasnije slike o frekventnosti saobraćajnice, u tabeli br. 2.5. dati su podaci o broju vozila koja su tokom godine prošla ovom dionicom, prema podacima Monteput DOO Podgorica.

Tabela br. 2.5. Promet vozila kroz tunel „Sozina“

Godina	Broj vozila
2023.	473012
2022.	3069294
2021.	2608439
2020.	1947625
2019.	2832414
2018.	2815306

Zbog ovakvog stanja veoma je izražena mogućnost saobraćajnih udesa koji mogu izazvati požar. Moguće katastrofe izazvane naftnim derivatima mogu se očekivati pri eventualnom sudaru autocisterne u tunelu Sozina, jer bi se pri zapaljenju benzina ili nafte oslobodila ekstremno visoka toplota, ogromna količina toksičnih gasova koji bi praktično trenutno mogli usmrtniti ili teško otrovati ljude u vozilima koji bi se u tom momentu našli u tunelu.

¹⁴ Nacionalni plan zaštite i spašavanja od požara, decembar 2018. godine

Slika br. 2.3. Mreža saobraćajnica na teritoriji Opštine Bar (PUP Opštine Bar, 2018). Regionalni i lokalni putevi su označeni crnom bojom, a željeznička trasa – crvenom.

Tranzitni saobraćaj se obavlja kroz gradsko jezgro što dovodi do značajnih zagušenja posebno u toku turističke sezone i u tom periodu godine saobraćajne gužve su evidentne na gotovo svim saobraćajnicama.

Skoro u svim naseljenim mjestima omogućen je pristup vatrogasnim vozilima, obzirom da većina saobraćajnica izdržava osovinski pritisak za vozila svih vrsta, kao i činjenica da saobraćajnice imaju dovoljnu širinu.

Saobraćajne nesreće sa naftnim derivatima većih razmjera mogu se desiti kako u centru grada, tako i u svim ostalim djelovima tokom prevoza goriva ili prilikom željezničkih nesreća teretnog voza-cisterne. Ovakve nesreće odigravaju se brzo, tako da u većini slučajeva ostaje malo mogućnosti za preduzimanje mjera sprečavanja katastrofalnih posljedica, posebno ako se radi o benzinu i lakim naftnim derivatima, osim poštovanja procedura i mjera koje su predviđene prilikom transporta opasnih materija.

U svim vidovima transporta može doći i do havarije pri transportu otrovnih i opasnih materija kao što su: amonijak, razni hidroksidi, azotna, fosforna, sumporna i mravlja kiselina, hlór i hlórni derivati, perhlorati, etilen, propan-butan gas, razni derivati benzola, cijanidna jedinjenja, pesticidi, organski peroksidi i brojne druge hemikalije – otrovi, koji služe kao sirovina u baznoj industriji ili predstavljaju gotov proizvod namijenjen izvozu preko Luke Bar. Od cjelokupnog prometa i prevoza opasnih materija koja se godišnje transportuje na području Crne Gore, značajna količina se preveze preko teritorije Podgorice.

S obzirom da teritorijom opštine Bar prolazi i dio željezničke pruge Bar - Bijelo Polje ovdje postoji mogućnost da dođe i do nesreće u željezničkom transportu. Prema podacima Službe zaštite i spašavanja opštine Bar u periodu od 2018. do kraja 2022. godine desila su se 2 požara na lokomotivama – vagonima, kada su njihovi pripadnici morali da reaguju. Trasa Bar – Bijelo Polje je posebno ugrožena požarima zbog konfiguracije terena gdje je česta upotreba kočionih sistema, što dovodi do varničenja i zapaljenja trave i niskog rastinja duž pruge, naročito u ljetnjem periodu godine. Iskustva pokazuju da su česti uzročnici požara duž pruge i putnici u vozu koji izazivaju

požare bacanjem opušaka cigareta i drugih izvora toplote, naročito u ljetnjem periodu. Na ovim trasama požar može izazvati i dotrajala elektro mreža, a može biti i prenešen sa okolnog terena na kojem lako dolazi do požara, naročito na potezu od Sutomora do Šušnja, npr. prostor iznad Crvene plaže.

Požar na brodovima spada među najteže požare i po mogućim posljedicama može biti katastrofalan po ljude i životnu sredinu.

2.5.10. Snabdijevanje vodom za slučaj nastanka požara

Pod pojmom snabdijevanje vodom za slučaj požara podrazumijevamo siguran izvor snabdijevanja kao što je iz hidranta, bunara, crpilišta, bistijerni, rijeka, jezera i dr.

Sigurno snabdijevanje vodom predstavlja bitan uslov za uspješno gašenje požara kao i hlađenje objekata ugroženih požarom u neposrednoj blizini. Tako je voda podesna za gašenje požara klase A, a ograničeno je podesna za gašenje požara klase B. Osim toga, voda je kao sredstvo za gašenje ograničeno podesna za gašenje požara klase E ako se upotrebljava kao vodena magla, a takođe je neophodan sastojak za proizvodnju pjene. Zbog svega navedenog dobro snabdijevanje vodom predstavlja jednu od glavnih mjera zaštite od požara, pri čemu je potrebno osigurati stalne izvore snabdijevanja vodom, tj. kod hidrantske mreže potreban je pritisak i kapacitet mreže. U sadašnjoj praksi ne postoji opšte prihvatljiv osnov za utvrđivanje količine vode za gašenje požara u naseljenim mjestima.¹⁵

Složenost barskog vodovodnog sistema je posljedica razuđenosti područja konzuma kao i poznate disproporcije u potražnji vode tokom godine. Funkcioniše u dva izražena režima rada – zimski i ljetnji. U toku zimskog režima rada potrebu u vodi u vodovodnom sistemu pokrivaju izvori u priobalnom dijelu barske opštine: Zaljevo, Kajnak, Brca, Sustaš, Vrteljak, Glava od vode-Turčini i Vrelo-Čanj.

- Izvorište "Zaljevo" kaptirano je 1963.godine. Prosječna godišnja izdašnost se kreće između (30–50) l/s, a minimalna je oko 17 l/s.
- Izvorište "Kajnak" je najvećeg kapaciteta u sklopu barskog vodovodnog sistema. Minimalna izdašnost ovog izvora kreće se oko 55,0 l/s. Dio vode sa ovog izvorišta, ~10l l/s, se potiskuje u rezervoar Stari Bar
- Izvorište "Glava od vode" je jako skromnog kapaciteta. Iz njega se snabdijeva vodom dio Starog Bara, odnosno naselje Brbot, Gretva i Pijaca.
- Izvor "Sustaš" je solidno kaptiran. Izvor je minimalne izdašnosti oko 2-3 l/s. Prosječna godišnja izdašnost se cijeni na oko 25-30 l/s pa obzirom na visoku kotu isticanja, 220 m.n.m., vrlo je interesantan za pokrivanje visokih zona potrošnje.
- Izvorište "Brca" Minimalna izdašnost izvora se kreće oko 60 l/s , a iz njega se snabdijeva vodom područje Sutomora i dio Bara (Zeleni pojas i Gornji Šušanj) . Na izvorištu Brca postavljena su četiri pumpna agregata sa zajedničkim potisnim vodom na kojem se vrši i automatsko hlorisanje.

Sa izvorišta Brca izvedena su tri glavna potisna cjevovoda pomoću kojih se voda potiskuje ka odgovarajućim pravcima barskog vodovodnog sistema:

Izvorišta "Orahovo Polje" i "Velje Oko" predstavljaju primarna izvorišta barskog vodovodnog sistema u toku ljetnjeg perioda. Naime, iz podsistema „Crmničko polje-Bar“ se za potrebe Bara i Sutomora transportuje do 190l/s.

Izvorište "Vrelo" u Čanju je lokalnog karaktera. Sa njega se snabdijevaju vodom korisnici u oblastima Čanj I (preovladavaju hotelski kapaciteti) i Čanj II. Minimalna izdašnost izvora je oko 7 l/s, dok je srednja godišnja protoka oko 25 l/s, u sklopu vodovodnog sistema Bara vodovodni sistem Čanja egzistira kao posebna cjelina.

Poseban segment vodovodnog sistema Bara čini vodovod Virpazara kapaciteta 15 l/s.

Izdašnost nabrojanih izvorišta u tom periodu daleko prevazilazi potrebe korisnika u vodovodnom sistemu. U ljetnjem periodu, zbog velikog smanjenja izdašnosti izvorišta u primorskom dijelu opštine i povećanog broja

¹⁵ www.vikpg.me

korisnika, a samim tim i potreba u vodi, u vodovodni sistem uključuju se dodatne količine iz izvorišta u zaleđu: Velje oko i Orahovo Polje, a od juna 2011. godine i iz Regionalnog vodovoda.

Ukupni vodovodni sistem čine: 11 izvorišta sa 19 vodozahvatnih objekata na njima; 17 crpnih stanica na izvorištima i 13 prepumpnih stanica za visočije zone vodosnabdijevanja sa 52 ugrađene pumpe ukupne instalisane snage cca 1400 KW; 12 distributivnih rezervoara ukupne zapremine 6923 m³; distributivna mreža profila Ø20 do Ø500 mm dužine oko 468 km.

Osnovni problemi sistema ogledaju se u: zastarjelosti distributivne mreže, kao i njenom neadekvatnom razvoju i formiranju prema visinskim zonama, nedostatku rezervoarskog prostora, gubicima u sistemu (tehničkim i administrativnim), djelimičnoj zastarjelosti opreme, i sl.

Pojedini djelovi grada Bara i objekata na njegovoj teritoriji nemaju adekvatnu vodovodnu mrežu, jer je neplanski i neadekvatno postavljena. Dužina mreže cijelokupnog vodovodnog sistema Bara iznosi oko 468 km na kojoj postoji 812 šahti i i potrebno je uložiti velika finansijska sredstva da se teritorija cijele opštine na adekvatan način poveže na vodovodnu mrežu i da vodosnabdijevanje bude u svim djelovima zadovoljavajuće i jednako.

U vodovodnom sistemu Bara u funkciji su sljedeći rezervoari:

- "Čanj", zapremine 700 m³ na koti 81 m.n.v.
- "Golo brdo", zapremine 1.000 m³ na koti 81m.n. v.
- "Marovići", zapremine 300 m³ na koti 110 m.n.v.
- "Spile", zapremine 100 m³ na koti 190 m.n.v.
- "Stari Bar", zapremine 150 m³ na koti 110 m.n.v.
- „Zaljevo“, zapremnie 500 m³ na koti 66 m.n.v.
- "Šušanj", zapremine 2.400m³ na koti 66 m.n.v.
- „Šušanj 2“, zapremine 1.200m³ na koti 127 m.n.v.
- "Gretva", zapremine 23 m³ na koti 185 m.n.v.
- "Humac", zapremine 500 m³ na koti 65 m.n.v. u sklopu Virpazarskog sistema
- "Boljevići", zapremine 50 m³ na koti 68 m.n.v,

ukupna korisna zapremina rezervoara iznosi 6.923 m³, što nije dovoljno za pravilno vodosnabdijevanje Bara ¹⁶.

Sa aspekta važećeg Pravilnika o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara («SI. list SFRJ« br. 30/91) može se definisati količina vode za naselje u zavisnosti od broja stanovnika i računskog broja istovremenih požara prema tabeli br.2.6.

Tabela br.2.6. Količina vode u sekundi potrebna za gašenje požara u naseljima gradskog tipa

Broj stanovnika u hiljadama	Proračunati broj istovremenih požara	Najmanja količina vode u l/s po jednom požaru bez obzira na otpornost objekta prema požaru
do 5	1	10
od 6 do 10	1	15
od 11 do 25	2	20
od 26 do 50	2	25
od 51 do 100	2	35
od 101 do 200	3	40
od 201 do 300	3	45

Iz tabele br.2.6. se vidi da za opštinu Bar treba obezbjediti 50 l/s uz napomenu da se radi o minimalnim količinama vode. Pored ove konstatacije na području Bara smješteni su drugi javni i industrijski objekti koji svojom

¹⁶ <http://www.vodovod-bar.me/opis-sistema/vodovodni-sistem/>

konstrukcijom i namjenom utiču na stepen otpornosti od požara, tako da je potrebno razmotriti druge faktore koji uslovljavaju potrebe za požarnom vodom.

Potrebna količina vode za gašenje požara u industrijskim i drugim objektima, zavisno od stepena otpornosti objekta prema požaru i kategorije tehnološkog procesa prema ugroženosti od požara data je u tabeli br.2.7.

Tabela br.2.7. Potrebna količina vode u zavisnosti od objekta koji se štiti

Stepen otpornosti objekta prema požaru	Kategorija tehnološkog procesa prema ugroženosti požarom	Količina vode potrebna za jedan požar u l/s, zavisno od obima objekta koji se štiti, u m ³						
		do 3000	od 3001 do 5000	od 5001 do 20000	od 20001 do 50000	od 50001 do 200000	od 20001 do 400000	više od 400000
V,IV	K4, K5	10	10	10	10	15	20	25
V, IV	K1, K2, K3	10	10	15	20	30	35	-
III	K4, K5	10	10	15	25	-	-	-
I,II	K4, K5	10	15	20	30	-	-	-
I,II	K3	15	20	25	-	-	-	-

Stepen otpornosti objekta prema požaru određuje se prema konstrukciji zgrade, odnosno prema unutrašnjoj otpornosti i izvršena podjela je sljedeća:

- I – bez otpornosti
- II – mala otpornost
- III – srednja otpornost
- IV – veća otpornost
- V – velika otpornost

Kategorija tehnološkog procesa prema ugroženosti od požara se utvrđuje na osnovu čl.14. prethodno pomenutog Pravilnika:

K1 – predstavlja kategoriju tehnološkog procesa prema ugroženosti od požara u koju spadaju pogoni u kojima se radi sa materijalom koji se može zapaliti ili eksplodirati pod dejstvom vode ili kiseonika, lako zapaljivim tečnostima čija je tačka paljenja ispod 23°C i gasovima i parom čija je donja granica eksplozivnosti ispod 10%;

K2 – predstavlja kategoriju tehnološkog procesa prema ugroženosti od požara u koju spadaju pogoni u kojima se radi sa lako zapaljivim tečnostima čija je tačka paljenja između 23°C i 100°C i zapaljivim gasovima čija je donja granica eksplozivnosti iznad 10%;

K3 – predstavlja kategoriju tehnološkog procesa ugroženosti prema požaru u koju spadaju pogoni u kojima se radi sa zapaljivim tečnostima čija je tačka paljenja 100°C do 300°C i čvrstim materijama temperature paljenja do 300 °C;

K4 – predstavlja kategoriju tehnološkog procesa ugroženosti prema požaru u koju spadaju pogoni u kojima se radi sa tečnostima čija je tačka paljenja iznad 300°C, čvrstim materijama čija je tačka paljenja iznad 300°C i materijama koje se prerađuju u zagrijanom, razmekšanom ili rastopljenom stanju, pri čemu se oslobađa toplota praćena iskrama i plamenom;

K5 – predstavlja kategoriju tehnološkog procesa ugroženosti prema požaru u koju spadaju pogoni u kojima se radi sa negorivim materijama i hladnim mokrim materijalom.

Navedena količina vode u uslovima normalnog vodosnabdijevanja se može bez teškoća obezbijediti. Osnovni problem predstavlja neujednačen pritisak na hidrantskoj mreži u raznim djelovima grada, prigradskim naseljima i urbanom dijelu, a takođe i u različitim periodima godine, tokom ljeta i tokom zime.

Sa aspekta snabdijevanja vodom u slučaju požara evidentan problem jeste mali rezervoarski prostor koji ne može garantovati obezbjeđivanje dovoljnih količina vode u slučaju iznenadnog nestanka električne energije.

U toku ljetnjeg perioda, odnosno kada je glavna požarna sezona hidrantska mreža nema konstantan pritisak usljed uvećane potrošnje, što onemogućava direktno gašenje iz iste, tako da je potrebno da Služba zaštite posjeduje vozila sa uređajima za povećanje pritiska sa svrhom gašenja požara.

Luka Bar AD kao objekat velikog požarnog rizika ima svoju Preduzetnu jedinicu za zaštitu i spašavanje koja svojim ljudskim i materijalnim resursima lokalizuje požare i pomaže opštinskoj službi zaštite i spašavanja. Povoljna okolnost za gašenje većih požara predstavlja blizina Skadarsko jezero, čije karakteristike omogućavaju upotrebu vazduhoplovnih sredstava za gašenje ovih požara.

2.6. Indukovani efekti požara – posljedice po kritičnu infrastrukturu

Kod procjenjivanja vrste, intenziteta i učinaka, te mogućih posljedica djelovanja prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća, potrebno je identifikovati i locirati objekte kritične infrastrukture, te procijeniti moguće štetne posljedice na njih, kao i na okolinu. Objekti od značaja za područje Bara kontrolisani su redovno sa aspekta zaštite od požara, a kao objekti kritične infrastrukture navedeni su privredni objekti od posebnog značaja u poglavlju 1.7.1. ovog Plana.

Subjekti koje pri obavljanju svojih privrednih djelatnosti koriste zapaljive materije koje mogućim zapaljenjem mogu izazvati veliki obim ugroženosti stanovništva, materijalnih dobara i životne sredine su subjekti koji ulaze u razmatranje kao potencijalni izazivači posledica po kritičnu infrastrukturu.

Na području opštine Bar uzorkovani su sledeći objekti kritične infrastrukture:

Benzinsko – plinske stanice

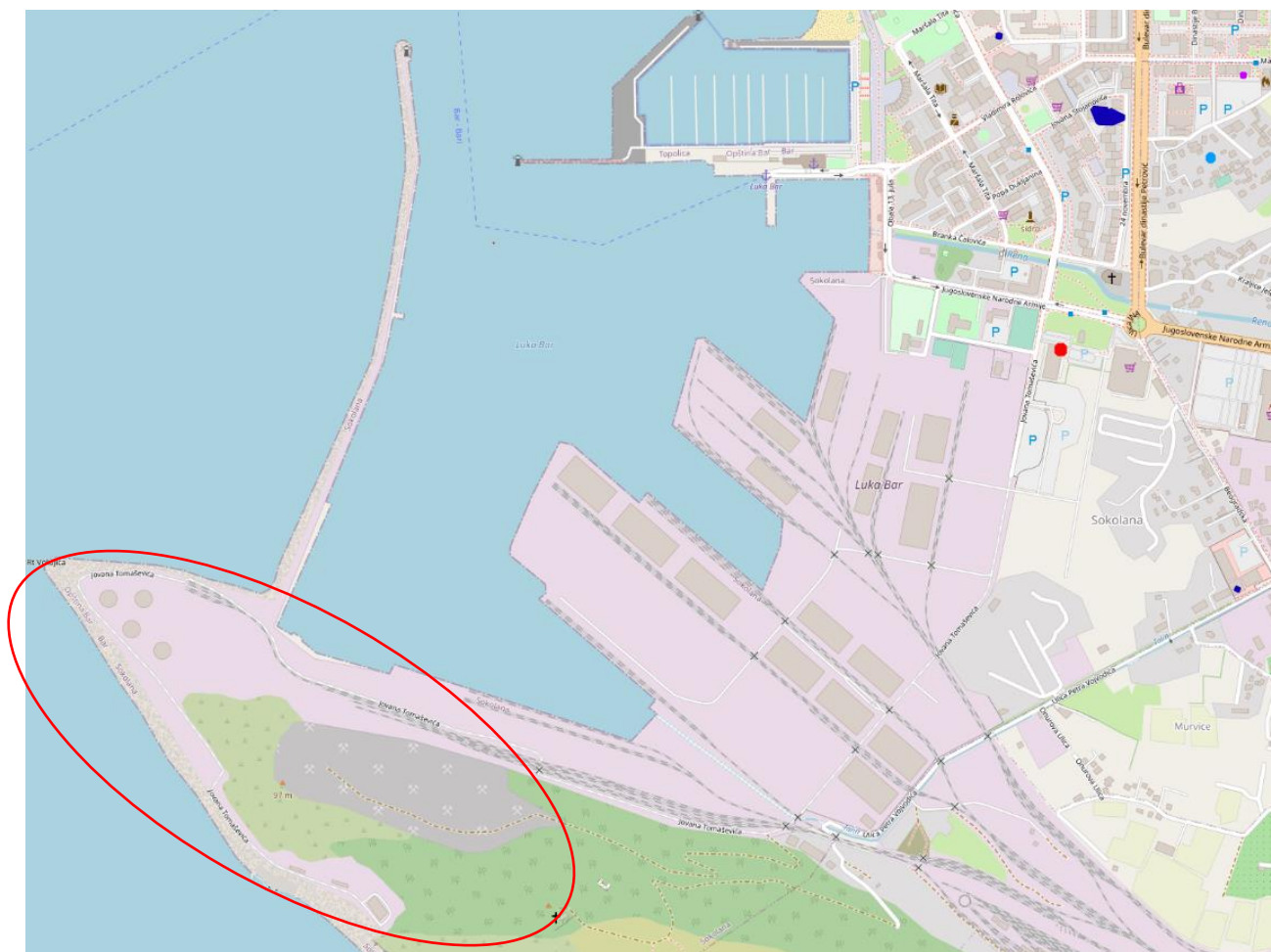
U benzinsko-plinskim objektima je skladištena velika količina naftnih derivata predstavlja veoma visok rizik od mogućeg požara ili eksplozije. Najizraženiji rizici od nastanka požara na benzinsko-plinskim stanicama kao objektima kritične infrastrukture su: nepoštovanje propisanih procedura rada na benzinsko plinskoj stanici, upotreba otvorenog plamena, neispravnosti na elektroinstalacijama, nepoštovanje građevinskih propisa o izgradnji benzinsko-plinskih stanica. Akcidenti koji su mogući na benzinsko-plinskim stanicama bili bi izazvani isključivo požarima i eksplozijama B i C klase. Havarije koje se mogu desiti u ovim objektima su izazvane ljudskim faktorom prilikom izlivanja naftnih i plinskih derivata tokom pretakanja, kao i zbog neadekvatnog uskladištenja i ne pridržavanja mjera zaštite na radu. Posljedice koje bi pri ovome mogle nastati su narušavanje života i zdravlja ljudi, veliki materijalni gubici, širenje požara na okolnu infrastrukturu, stambeno-poslovne objekte i životnu sredinu, zagađenje vazduha, vode i zemljišta, kao i smetnje u pravilnom funkcionisanju saobraćaja.

Kompleks Luke Bar

U okviru Luke Bar vrši se skladištenje raznih vrsta sirovina i proizvoda, od komadne i robe široke potrošnje, preko žitarica, do raznih vrsta naftnih derivata i na kraju eksplozivnih materija, koje se skladište iza brda Volujica. Najveću opasnost od požara i eksplozija svakako predstavljaju rezervoari naftnih derivata, čiji su kapaciteti dati u tabeli br. 2.8., i skladišta eksplozivnih materija (slika br.2.4.)

Povoljna okolnost je što su predmetna skladišta "B" materije smještena iznad morske obale na visini od oko 30 m. Sama obala na ovom dijelu terena je stjenovita i nepristupačna tako da ne postoji mogućnost prisustva plovila ili ljudi koji bi mogli biti ugroženi u slučaju izbijanja eksplozije.

Ukoliko bi došlo do hazarda većih razmjera u bilo kojem od ovih objekata potencijalno bi postajala mogućnost iniciranja požara u drugom objektu. Ovo bi izazvalo ogromnu materijalnu štetu, ali ako bi se požar brzo lokalizovao ne bi došlo do ugrožavanja pravilnog funkcionisanja same Luke. U oba slučaja došlo bi do disperzije gasnih polutanata, tj. širenja gasnih zagađivača životne sredine, što bi moglo uticati na zaposlene u Luci Bar, dok bi do okolnog stanovništva, nošena vjetrom, došla određena količina štetnih materija, ali ne bi prelazila dozvoljene granice prisustva tih štetnih materija u vazduhu.

Slika br. 2.4. Rezervoari naftnih derivata i skladište "B" materije na brdu Volujica (Industrijska zona Luke Bar)

Tabela br. 2.8. Kapaciteti rezervoara naftnih derivata u Luci Bar

Oznaka rezervoara	Kapacitet(m ³)	Visina (m)	Prečnik (m)	Tip krova
R-1	5,652.00	18.0	20.0	Fiksni + membrana
R-2	5,442.99	15.0	21.5	Fiksni
R-3	5,442.99	15.0	21.5	Fiksni
R-4	5,442.99	15.0	21.5	Fiksni + membrana
R-5	1,324.69	7.5	15.0	Fiksni + membrana
R-6	1,324.69	7.5	15.0	Fiksni
R-7	1,324.69	7.5	15.0	Fiksni
R-8	1,324.69	7.5	15.0	Fiksni
R-9	1,324.69	7.5	15.0	Fiksni + membrana
R-10	2,721.50	7.5	21.5	Fiksni
R-11	1,324.69	7.5	15.0	Fiksni
R-12	1,324.69	7.5	15.0	Fiksni
R-13	649.10	7.5	10.5	Fiksni
R-14	649.10	7.5	10.5	Fiksni
R-15	15,260.40	15.0	36.0	Fiksni
R-16	15,260.40	15.0	36.0	Fiksni
R-17	20,771.10	15.0	42.0	Plutajući
R-18	15,260.40	15.0	36.0	Fiksni
R-19	3,215.36	16.0	16.0	Fiksni
R-20	3,215.36	16.0	16.0	Fiksni
R-21	3,215.36	16.0	16.0	Fiksni
R-22	4,019.20	20.0	16.0	Fiksni
R-23	4,019.20	20.0	16.0	Fiksni
Slope tank 1	51.01	4.5	3.8	Fiksni
Slope tank 2	51.01	4.5	3.8	Fiksni
Slope tank 3	51.01	4.5	3.8	Fiksni

U rezervoarima se, u promjenljivim količinama, skladišti Eurosuper 95, Eurosuper 98, Gasno ulje D2, Bitumen, Diesel, Jet A-1, a neki su prazni, što zavisi od perioda godine.

U skladištima "B" materije se dopremaju brodom ili vozilima za prevoz eksploziva razne vrste opasnih materija. U tabeli br. 2.9. navedene su opasne materije koje su se skladištile tokom poslednjih godina.

U okviru Luke Bar postoji Plan zaštite i spašavanja od požara u kome je navedeno kako postupati ukoliko dođe do havarije koja kao posledicu ima pojavu požara.

Tabela br. 2.9. Opasne materije koje se skladište u magacinima "B" materije

UN broj	Naziv opasne materije klase 1	Klasifikacioni kod	Ambalaža	Paletizovano
UN 0081	Eksploziv, privredni Tip A	1.1D	Kartonska ambalaža	Da
UN 0082	Eksploziv, privredni Tip B	1.1D	Kartonska ambalaža	Da
UN 0241	Eksploziv, privredni Tip E	1.1D	Kartonska ambalaža	Da
UN 0180	Rakete sa eksplozivnim punjenjem	1.1F	Ambalaža odobrena od UN	Da
UN 0105	Štapin sporogoreći	1.4S	Ambalaža odobrena od UN	Da
UN 0065	Štapin detonirajući 1.1d	1.1D	Kartonska ambalaža	Da
UN 0417	Meci za streljačko naoružanje	1.3C	Ambalaža odobrena od UN	Da
UN 0007	Meci za naoružanje	1.2F	Ambalaža odobrena od UN	Da
UN 0073	Detonatorska kapisla za municiju	1.1B	Kartonska ambalaža	Da

Hoteli i turistički objekti

Kako je Bar turistička destinacija, u toku ljetnjih mjeseci broj građana povećava se i nekoliko hiljada, koji borave u hotelima i drugim turističkim objektima. S tim u vezi, zaštita od požara u ovakvim objektima mora biti na zadovoljavajućem nivou, kako bi se izbjegle potencijalne nezgode sa manjim ili većim posledicama.

Hotelski kapaciteti kojima Bar trenutno raspolaže dati su u poglavlju 1.8.5. ovog dokumenta. Sve mjere protivpožarne zaštite, koje su definisane Zakonom o zaštiti i spašavanju, moraju biti ispoštovane, osoblje hotela obučeno za zaštitu od požara, putevi i izlazi za slučaj evakuacije jasno označeni i prohodni. Putevi i prolazi za prilaz vozila vatrogasnih jedinica moraju prohodni.

Potencijalni izazivači požara mogu biti električne instalacije, kotlarnice, oprema u kuhinjama, vešerajima i oni se moraju redovno pregledati i ispitivati, blagovremeno otklanjati nedostatke i njima može rukovati samo stručno osposobljeno osoblje. Pored ovoga, neodgovorno ponašanje gostiju, kao što je odstavljanje neugašene cigarete i sl., mogu biti uzroci pojave požara.

Ukoliko bi došlo do pojave požara u nekom od hotela, potrebna je brza intervencija kako bi se požar što hitnije lokalizovao i kako ne bi došlo do njegovog širenja na okolne objekte i ugrožavanja kritične infrastrukture.

2.7. Požarni sektori

Požarni sektor predstavlja određenu prostornu površinu omeđenu požarnim preprekama koje onemogućavaju prenošenje požara iz jednog područja u drugi. Požarne prepreke mogu formirati: ulica, trgovi, rijeke, zelene površine i dr.

Kod određivanja granica požarnih sektora napravljene su određene korekcije u odnosu na samu definiciju sektora iz razloga raznovrsnog sistema gradnje i različite namjene zgrada. Na slici 2.5. označeni su požarni sektori u opštini Bar, na kojoj su crvenom bojom označena područja na kojima je najizraženija mogućnost pojave požara, dok su žutom bojom označena ostala područja bez povećanog rizika od požara. Najčešći uzroci pojave požara mogu biti meteorološke prilike, velika frekvencija turista u neposrednoj blizini šumskih površina. Takođe, područje Luke Bar može biti ugroženo požarom zbog same djelatnosti koja se tu odvija, velikih rezervoara i skladišta i eksplozivnih, opasnih i drugih lako zapaljivih materija.

Područja posebno ugrožena od požara su šumski pojas Ratac, Golo brdo, uvala Maljevik prema Haj Nehaju, brdo Volujica, maslinjaci u reonu Starog Bara, brda Kurilo i Mukovalo, rastinje u blizini puta preko Sutormana i puta prema Ostrosu (Dobra Voda, Pečurice), rastinje na Sozini i Rumiji, zeleni pojac Žukotrlica – Šušanj.

Određivanje stepena požarne ugroženosti

Stepen požarne ugroženosti utvrđen je posebno za svaki sektor na osnovu raspoloživih parametara. Ti parametri su: bruto površina sektora, prosječna spratnost objekta, gustina izgrađenosti, ukupna toplotna vrijednost, prosječno požarno opterećenje, klasa požarnih opasnosti objekta, stepen primijenjenosti mjera, požarne prepreke i broj objekata sa izraženim požarnim rizicima i opterećenjima.

Da bi se odredio parametar požarnog opterećenja bilo je potrebno snimiti sve objekte u svrhu uzimanja podataka preko kojih je vršen proračun požarnog opterećenja. Ti podaci su: spratnost objekata, plan osnove površine objekata, prisutnost zapaljivog materijala u konstrukcijama objekata, prisutnost zapaljivog materijala u prostoru objekata.

Požarne prepreke I reda – ne postoji mogućnost prenošenja požara ni u kakvim uslovima.

Požarne prepreke II reda – ne postoji mogućnost prenošenja požara u normalnim uslovima.

Požarne prepreke III reda – postoji mogućnost prenošenja požara u normalnim uslovima.

Požarne opasnosti objekata određene su u četiri klase i to:

Klasa 1. - Gustina izgrađenosti do 20%, namjena objekata je isključivo stambena, nagorivi stambeni elementi, prepreke I reda,

Klasa 2. - Gustina izgrađenosti do 40%, namjena objekata stambeno - poslovna, gorive krovne konstrukcije, srednja brzina izgaranja pokretne opreme i sadržaja i požarne prepreke II reda,

Klasa 3. - Gustina izgrađenosti je preko 40%, namjena objekata su skladišta zapaljivog sadržaja, javni objekti, manji industrijski objekti i zanatski pogoni sa tehnologijom osjetljivom na požar, goriva krovna konstrukcija, povećana brzina izgaranje pokretne opreme i sadržaja i požarna prepreke II i III reda,

Klasa 4. - Gustina izgrađenosti je preko 40%, namjena objekata je industrijska sa tehnologijom osjetljivom na požar, skladišta zapaljivih tečnosti i gasova, povećana brzina izgaranja pokretne opreme i sadržaja i prepreka III reda.

Stepen primjenjivosti građevinskih mjera zaštite razvrstan je u četiri kategorije na osnovu sljedećih parametara: spratnost i broj lica u objektu, stepen otpornosti konstrukcija prema JUS-u 240, protivpožarne prepreke objekata, izlaza za evakuaciju, mogućnosti prilaza vozila objektima, odimljavanje, snabdjevenost požarnom vodom i dojava požara.

U I kategoriju spadaju objekti kod kojih su primijenjene mjere potpuno usklađene sa pozitivnom normativnom regulativom.

U II kategoriju spadaju objekti kod kojih je dobra primijenjenost mjera uz određene nedostatke koji su manje značajni za konkretni objekat.

U III kategoriju spadaju objekti koji nemaju primijenjene građevinske mjere zaštite.

Stepen požarne ugroženosti, nakon detaljno utvrđenih i razrađenih parametara, razvrstava se u:

1. stepen - gustina izgrađenosti do 20%, prosječno požarno opterećenje do 1.000 MJ/m², klasa požarnih opasnosti, prepreke I reda, ne postoje objekti a izraženim požarnim opasnostima, stepen primijenjenosti mjera 1. ili 2. kategorije.

2. stepen - gustina izgrađenosti do 40%, prosječno požarno opterećenje do 1.400 MJ/m², klasa požarnih opasnosti do 3, prepreke II reda, stepen primijenjenosti mjera do 2., postoje objekti sa izraženim požarnim opasnostima do 10%.

3. stepen - gustina izgrađenosti do 50%, prosječno požarno opterećenje do 2.000 MJ/m², klasa požarnih opasnosti 3, prepreke III reda, stepen primijenjenosti mjera do 3., postoje objekti sa izraženim požarnim opasnostima do 30%.

4. stepen - gustina izgrađenosti do 50%, prosječno požarno opterećenje do 3.000 MJ/m², klasa požarnih opasnosti do 4, prepreke III reda, stepen primijenjenosti mjera do 4., postoje objekti sa izraženim požarnim opasnostima do 40%.

5. stepen - gustina izgrađenosti preko 50%, prosječno požarno opterećenje preko 3.000 MJ/m², klasa požarnih opasnosti do 4, prepreke III reda, stepen primijenjenosti mjera 4., postoje objekti sa izraženim požarnim opasnostima preko 40%.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

LEGENDA

- Područja posebno ugrožena od požara
- Ostala područja

Slika br. 2.5. Požarni sektori u opštini Bar

3. ZAKLJUČCI

U slučaju vremenskih neprilika i pojave požara prava i obaveze učesnika zaštite i spašavanja definisane su u okviru Zakona o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG“, br.146/21, 003/23).

1. Na porstoru opštine Bar mogući su požari svih razmjera i nivoa, od malih požara i incidenata do katastrofa. Podaci Službe zaštite i spašavanja opštine Bar ukazuju da se u proteklih pet godina najveći broj požara desio se otvorenom i to na deponijama, tj. kontejnerima, a zatim na niskom rastinju i gradskom zelenilu. Manji broj požara bio je na putničkim motornim vozilima i električnim instalacijama.

2. Prilikom pojave požara, naročito požara većih razmjera, i u svijetu i kod nas nastaju velike materijalne štete, a nekada na žalost stradaju i ljudi. Kako bi se spriječila pojava požara, moraju se preduzeti odgovarajuće mjere zaštite od požara, a da bi one bile adekvatne, moraju se poznavati uzroci nastanka požara i rizike pojave od požara, koji su međusobno povezani. Ako se uklone uzročnici, a rizici od požara svedu na minimum, ako se ugrade instalacije za dojavu požara i stabilne instalacije za njihovo gašenje, naročito na mjestima gdje je to neophodno shodno zakonskoj regulativi, ako se obezbijedi dovoljno opreme i sredstava za gašenje požara i obučiti ljudstvo da rukuje tom opremom i sredstvima, tada se postiže cilj zaštite od požara, tj. smanjenje štetnih posljedica požara. Ovakav način zaštite od požara predstavlja preventivnu zaštitu.

3. Rizici za pojavu požara su brojni: od lako zapaljivih i lako eksplozirajućih materija, preko neispravnosti uređaja, instalacija, nepoštovanje preporuka i uputstava za rad, kao i upotreba otvorenog plamena, gomilanje otpada na mjestima koja nisu za to predviđena. Takođe, neodgovarajući meteorološki uslovi, povećane temperature vazduha, smanjena vlažnost vazduha su glavni faktori za pojavu šumskih požara, iako je čest uzročnik ovakvih požara i sam **ljudski faktor, tj. neodgovorni pojedinac**, kada dolazi do uništavanja velikih površina, koje mogu da traju i danima.

4. Požari se najčešće javljaju u ljetnjem periodu, od jula do septembra, a najučestaliji su požari na otvorenom (npr. Ratac, Zeleni pojas, Pobrđe, Golo brdo, Sutorman, Volujica, Kufin, Mala Volujica, Pečurice,) kao i požari na kontejnerima i deponijama smeća.

Takođe, značajan broj požara se dešava i na stambenim i ostalim objektima, kada su uzroci požara ili neispravne električne instalacije ili ljudski faktor.

5. Nosioци aktivnosti u organizovanju i sprovođenju zaštite od požara dužni su ulagati stalne napore na podizanju efikasnosti zaštite od požara prema svojim mogućnostima i potrebama, naročito u vanrednim uslovima gašenja požara i spasavanja ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom i elementarnim nepogodama, koristeći pri tome savremena dostignuća nauke i tehnike

Ono što je uočeno kao problem jeste i različito vodosnabdijevanje na različitim područjima u Baru, naročito u ljetnjim mjesecima.

6. Služba zaštite i spašavanja opštine Bar mora u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju biti kadrovski, materijalno i stručno osposobljena za efikasno djelovanje u gašenju svih vrsta požara i u tom cilju neophodno je da razrađuje operativne planove akcije gašenja požara na objektima preduzeća, organa i organizacija, na stambenim objektima, poljoprivrednim i šumskim gazdinstvima.

7. Područje Barske opštine karakterišu visoka požarna opterećenja, kako zbog velikog broja stambenih i privrednih objekata, instalacija i skladišta sa opasnim materijama, hotela i turističkih objekata, tako i zbog šumskih kompleksa. Naročito su opasni požari u privrednim društvima koja u svom procesu rada koriste i skladište lako zapaljive i eksplozivne materije, među kojima se ističe Luka Bar.

U okviru Luke Bar formirana je Preduzetna jedinica za zaštitu i spašavanje koja svojim resursima učestvuje u akcijama gašenja požara i pomaže opštinsku službu zaštite.

8. Obučavanje i opremanje pripadnika operativnih jedinica, kao i edukovanje i podizanje nivoa informisanosti i opšte požarne kulture kod građana predstavlja stalan zadatak svih subjekata nadležnih u oblasti zaštite od požara, a sve sa ciljem smanjenja posljedica od požara.
9. Pojava požara duž željezničke pruge Bar – Bijelo Polje, na dionici Bar – Virpazar, treba riješiti u saradnji sa nadležnim institucijama, kroz smanjenje brzine kretanja voza ili lociranjem voza cistjerne u željezničkoj stanici Sutomore, koji bi se angažovao u slučaju požara.
10. Godišnje, pred početak i za vrijeme požarne sezone potrebno je sprovoditi informativne aktivnosti (organizirati predavanja, razgovore na temu zaštite od požara, odnosno štampati letke i plakate s porukama) a u cilju upoznavanja stanovništva sa opasnostima od nastanka požara i posljedicama koje izaziva, a sve u cilju podizanja stepena protiv-požarne kulture.
11. U cilju zaštite od šumskih požara na području zaštite od požara i bilo bi korisno unapređenje organizovanosti institucija za borbu protiv šumskih požara, investirati u opremu i preventivne mjere za borbu protiv požara, uključiti stanovništvo u preventivu i borbu protiv požara, razviti i testirati metode sanacije opožarenih površina, kao i razmjenjivati iskustava i sarađivati sa institucijama iz regiona
12. Preporuka je da objekti kritične infrastrukture (benzinsko-plinske stanice, hoteli...) izrade Plan zaštite i spašavanja od požara ili Procjenu rizika od požara kako bi sproveli adekvatne protivpožarne mjere i time spriječili pojavu i širenje požara.

II DOKUMENTA PLANA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

1. Mjere zaštite i spašavanja od požara

Mjere zaštite i spašavanja predstavljaju tehničke, tehnološke i organizacione radnje i postupke, koje pripremaju i sprovode državni organi, organi lokalne uprave, lokalne samouprave, privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici, u cilju blagovremenog reagovanja i sprovođenja aktivnosti prije požara, kao i na otklanjanju posljedica nastalih u slučaju pojave požara.

Mjere zaštite i spašavanja od požara dijele se u tri grupe: preventivne, operativne i postoperativne (sanacione).

Preventivne mjere zaštite predstavljaju aktivnosti koje se sprovode prije pojave požara i mogu biti primarne i sekundarne.

Primarne mjere su izrada adekvatnih urbanističkih planova, projektovanje objekata i izgradnja infrastrukture u skladu sa propisima, poštovanje zakonskih normi radi sprječavanja uslova koji mogu dovesti do pojave požara.

Sekundarne mjere podrazumijevaju uspostavljanje sistema praćenja i ranog otkrivanja i detekcije požara i daljinski prenos alarmnog signala odgovarajućim subjektima i službama kako bi blagovremeno preuzeli aktivnosti na lokalizovanju i sprečavanju širenja požara.

Operativne mjere su aktivnosti koje se preduzimaju u slučaju pojave požara, kao što su: aktiviranje organa rukovođenja zaštitom i spašavanjem kako bi svim raspoloživim resursima učestvovali u akcijama lokalizovanja i gašenja požara, pružanja pomoći građanima, pružanje prve pomoći, evakuaciju i zbrinjavanje povrijeđenih... Ove aktivnosti sprovode specijalno obučeni timovi koji su prethodno prošli obuku za reagovanje u ovakvim situacijama.

Sanacione mjere se preduzimaju nakon realizacije prethodno navedenih mjera. Nakon većih požara ovo podrazumijeva angažovanje teške mehanizacije na uklanjanju ostataka objekata, rastinja, i drugog materijala. Ove mjere podrazumijevaju sanaciju infrastrukture (putne, vodovodne, elektroprenosne, kanalizacione, PTT...) i stvaranje uslova za ponovno normalno funkcionisanje.

1.1. Stambeno-poslovni objekti

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih objekata; - Izrada baze podataka o broju i stanju stambenih objekata; - Izrada baze podataka o ugroženim kategorijama stanovništva (lica sa invaliditetom i posebnim potrebama); - Definisanje putava evakuacije; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje; - Edukacija stanovništva; - Formiranje baze podataka sa podacima predsjednika mjesnih zajednica i predstavnicima stanara u zgradama; - Opštim aktom utvrditi mjere za smanjenje rizika od katastrofa; - Obučiti zaposlene za bezbjedan rad; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta u poslovnim objektima.
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja; - Zasjedanje Tima za zaštitu i spašavanje opštine Bar; - Angažovanje operativnih jedinica na pretrazi terena i spašavanju iz ruševina; - Pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu; - Evakuacija iz stambenih objekata; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Održavanje javnog reda i mira.
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Raščišćavanje zgarišta; - Osposobljavanje objekata za stanovanje (uklanjanje otpada od požara, čišćenje prostora, sprovođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite); - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Obezbeđivanje prohodnosti puteva u skladu sa prioritetima (do zdravstvenih ustanova i bezbjednih mjesta); - Sanacija vodovodne, elektro i telekomunikacione mreže ili njihovo ponovno izvođenje u slučaju potrebe shodno pravilima struke; - Obezbeđivanje prijema i skladištenja međunarodne pomoći; - Procjena štete; - Održavanje javnog reda i mira.

1.2. Industrijski i privredni objekti, turistički objekti

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada planova zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih industrijskih i privrednih objekata; - Izrada baze podataka o svim industrijskim i poslovnim objektima; - Definisanje puteva evakuacije; - Prilikom projektovanja novih privrednih i industrijskih objekata sprovoditi preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima. - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Redovna kontrola protivpožarne zaštite i sistema za gašenje požara; - Uspostavljanje rezervnog napajanja električnom energijom; - Opštim aktom utvrditi mjere za smanjenje rizika od katastrofa; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta u poslovnim objektima.
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Zasijedanje Tima za zaštitu i spašavanje opštine Bar; - Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja; - Angažovanje operativnih jedinica na pretrazi terena i spašavanju iz ruševina; - Pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu u objektima; - Evakuacija iz industrijskih i privrednih objekata prema planu evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima koja su predviđena za evakuaciju.
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Uklanjanje ruševina i nestabilnih građevina; - Raščišćavanje zgarišta; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Osposobljavanje objekata za obavljanje djelatnosti (uklanjanje otpada od požara, čišćenje prostora, sprovođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite); - Uspostavljanje prohodnosti prilaznih puteva; - Sanacija vodovodne, elektro i telekomunikacione mreže ili njihovo ponovno izvođenje u slučaju potrebe shodno pravilima struke; - Procjena štete; - Održavanje javnog reda i mira; - Ponovno uspostavljanje djelatnosti privrednih subjekata.

1.3. Kritična infrastruktura

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih industrijskih i privrednih objekata; - Redovna kontrola inspektora MUP – a, Direktorata za zaštitu i spašavanje; - Izrada baze podataka o licima sa invaliditetom i posebnim potrebama; - Prilikom projektovanja novih infrastrukturnih objekata sprovoditi preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulative; - Definisanje puteva evakuacije i redovno izvođenje vježbi evakuacije; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih; - Instaliraje sistema rezervnog napajanja električnom energijom;

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Kontinuirano održavanje postrojenja i ukazivanje na nedostatke u cilju otklanjanja istih; - Opštim aktom utvrditi mjere za smanjenje rizika od katastrofa; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta.
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Zasjedanje Tima za zaštitu i spašavanje opštine Bar; - Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja u saradnji sa Operativnim štabom MUP-a i Koordinacionim tijelom Vlade Crne Gore; - Angažovanje operativnih jedinica na pretrazi terena i spašavanju iz ruševina; - Pružanje pomoći ugroženim i nastradalim u objektima; - Evakuacija iz objekata prema planu evakuacije; - Prihvatanje, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju.
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Saniranje objekata kritične infrastrukture; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih dijelova građevine; - Uspostavljanje prohodnosti prilaznih puteva; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Osposobljavanje objekata za obavljanje djelatnosti (uklanjanje otpada od požara, čišćenje prostora, sprovođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite); - Sanacija vodovodne, elektro i telekomunikacione mreže ili njihovo ponovno izvođenje u slučaju potrebe shodno pravilima struke; - Procjena štete; - Održavanje javnog reda i mira; - Ponovno uspostavljanje funkcionisanja objekata kritične infrastrukture.

1.4. Obrazovni objekti i ustanove

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Izrada preduzetnih planova; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih objekata za obrazovanje; - Izrada baze podataka o broju djece i odraslih u objektima obrazovanja; - Uspostavljanje baze podataka o ugroženim kategorijama (lica sa invaliditetom i posebnim potrebama); - Izrada planova evakuacije; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje; - Prilikom projektovanja novih obrazovnih ustanova i objekata sprovođenje preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima. - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Kontinuirana realizacija vježbi evakuacije; - Redovna kontrola protiv-požarne zaštite i sistema za gašenje požara; - Uspostavljanje sistema rezervnog napajanja električnom energijom u obrazovnim objektima; - Opštim aktom utvrditi mjere na smanjenju rizika od katastrofa; - Obučiti zaposlene za bezbjedan rad; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija učenika i zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima;
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Uklanjanje ruševina i nestabilnih građevina; - Uspostavljanje prohodnost prilaznih puteva; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Osposobljavanje za rad obrazovnih objekata i ustanova (uklanjanje otpada od požara, čišćenje prostora, sprovođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite); - Sanacija vodovodne, elektro i telekomunikacione mreže ili njihovo ponovno izvođenje u slučaju potrebe shodno pravilima struke; - Procjena štete; - Održavanje javnog reda i mira.

1.5. Zdravstveni objekti

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih zdravstvenih objekata; - Redovna kontrola od strane inspektora MUP-Direktorata za zaštitu i spašavanje; - Izrada baze podataka o broju zaposlenih i broju lica sa invaliditetom i posebnim potrebama; - Definisane putava evakuacije i redovno sprovođenje vježbi; - Prilikom projektovanja novih zdravstvenih objekata sprovođenje preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima. - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Izrada uputstva za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih; - Instaliranje sistema rezervnog napajanja električnom energijom; - Kontinuirano održavanje objekta, uočavanje i blagovremeno otklanjanje nedostataka; - Opštim aktom utvrditi mjere na smanjenju rizika od katastrofa; - Edukovati zaposlene za bezbjedan rad;
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija, rukovođenje i koordiniranje spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Uklanjanje ruševina i nestabilnih građevina; - Uspostavljanje prohodnost prilaznih puteva; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Osposobljavanje za rad zdravstvenih objekata i ustanova (uklanjanje otpada od požara, čišćenje prostora, sprovođenje zdravstvenih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite); - Sanacija vodovodne, elektro i telekomunikacione mreže ili njihovo ponovno izvođenje u slučaju potrebe shodno pravilima struke; - Procjena štete; - Održavanje javnog reda i mira.

1.6. Elektroprivredni objekti i prenosni sistemi

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada planova zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih elektroprivrednih i distributivnih objekata; - Redovna kontrola od strane inspektora MUP-Direktorata za zaštitu i spašavanje; - Izrada baze podataka o broju zaposlenih i broju lica sa invaliditetom i posebnim potrebama; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Definisanje puteva evakuacije i redovno sprovođenje vježbi; - Izrada uputstva za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih; - Uspostavljanje sistema rezervnog napajanja električnom energijom; - Prilikom projektovanja novih elektroprivrednih objekata sprovesti preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima. - Kontinuirano održavanje objekta i ukazivanje na nedostatke u cilju otklanjanja istih; - Opštim aktom utvrditi mjere na smanjenju rizika od katastrofa; - Obučiti zaposlene za bezbjedan rad; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta.
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Isključivanje napona u djelovima koji su zahvaćeni ili bi mogli biti zahvaćeni požarom; - Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvata, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima.
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Osposobljavanje za rad elektroprivrednih i objekata prenosnog sistema; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih građevina; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Sanacija i obezbjeđivanje prohodnosti puteva do navedenih objekata; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete.

1.7. Objekti vodosnabdijevanja i vodovodna mreža

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih objekata za vodosnabdijevanje, kao i prilikom izgradnje vodovodne mreže; - Redovna kontrola od strane inspektora MUP-Direktorata za zaštitu i spašavanje; - Izrada baze podataka o broju zaposlenih i broju lica sa invaliditetom i posebnim potrebama; - Prilikom projektovanja novih objekata za vodosnabdijevanje sprovoditi preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima. - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Definisanje putava evakuacije i redovno sprovođenje vježbi; - Izrada uputstva za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih; - Uspostavljanje sistema rezervnog napajanja električnom energijom na vodoizvorima koja su sastavni dio vodovodne mreže; - Kontinuirano održavanje objekata, uočavanje i blagovremeno otklanjanje nedostataka; - Opštim aktom utvrditi mjere na smanjenju rizika od katastrofa; - Obučiti zaposlene za bezbjedan rad; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta.
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima.
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Sanacija vodovodne mreže; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih dijelova objekata vodosnabdijevanja; - Uklanjanje izvora opasnosti koji bi ponovo mogli dovesti do požara; - Sanacija i obezbjeđivanje prohodnosti puteva do navedenih objekata; - Ponovno uspostavljanje vodosnabdijevanja na teritoriji Glavnog grada; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete.

1.8. Putna i željeznička infrastruktura

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje nove putne i željezničke infrastrukture; - Definisanje alternativnih putnih pravaca u slučaju potrebe; - Prilikom izrade PUP-ova i DUP-ova, obratiti posebnu pažnju na širinu planiranirane putne infrastrukture koja je bitna radi saobraćaja vatrogasnih i spasilačkih vozila; - Izgradnja potpornih zidova prilikom gradnje objekata; - Izbjegavati izgradnju novih putnih pravaca na aktivnim klizištima; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi;
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- - Isključivanje sa napajanja saobraćajne infrastrukture koja je elektrificirana i zahvaćena ili može biti zahvaćena požarom, - Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima.
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Sanacija putne infrastrukture po prioritetima; - Sanacija željezničke pruge i nastavak saobraćaja; - Raščišćavanje zgarišta koja su zahvatila saobraćajnice/pruge; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovnu pojavu požara; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete;

1.9. Pomorska infrastruktura

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara za svaki plovni objekat; - Organizacija i sprovođenje aktivnosti protivpožarne zaštite u skladu sa pravilima Međunarodne pomorske organizacije - Ukoliko se radi o brodovima za kružna putovanja PP zaštitu organizovati u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti ljudskih života na moru) - Svi zaposleni na plovnim objektima moraju biti osposobljeni iz zaštite od požara shodno STCW – konvenciji.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Isključivanje sa napajanja pomorske infrastrukture koja je elektrificirana i zahvaćena ili može biti zahvaćena požarom, - Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na vodi; - Sprovođenje akcija za sprečavanje zagađenja na - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama i drugih privrednih društava; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima.
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Sanacija pomorske infrastrukture po prioritetima; - Stvaranje uslova za nastavak saobraćaja; - Raščišćavanje zgarišta koja su zahvatila saobraćajnice/pruge; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovnu pojavu požara; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete;

1.10. Sportski objekti

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspeksijski nadzor prilikom gradnje novih objekata; - Prilikom projektovanja novih sportskih objekata sprovesti preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima; - Izrada baze podataka o broju zaposlenih i broju lica sa invaliditetom i posebnim potrebama koji se mogu naći u objektu; - Definisane puteva evakuacije i redovno sprovođenje vježbi; - Izrada uputstva za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih; - Uspostavljanje sistema rezervnog napajanja električnom energijom; - Kontinuirano održavanje objekta i ukazivanje na nedostatke u cilju otklanjanja istih; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi;
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija rukovođenja i koordiniranja spasilačkim akcijama na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Evakuacija zaposlenih iz objekata u skladu sa planom evakuacije; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima.
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Raščišćavanje zgarišta; - Sanacija sportskih objekata; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovnu pojavu požara; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete.

1.11. Objekti kulture i kulturna dobra

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih objekata; - Prilikom projektovanja novih kulturnih objekata sprovoditi preventivne mjere zaštite i shodno zakonskim preporukama ugrađivati sisteme za dojavu i automatsko gašenje požara u objektima; - Izrada baze podataka o stanju spomenika kulture i kulturnih objekata; - Izrada baze podataka o ugroženim kategorijama u ovim objektima (lica sa invaliditetom i posebnim potrebama); - Definisanje puteva evakuacije; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje; - Osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara shodno zakonskoj regulativi; - Edukacija stanovništva; - Opštim aktom utvrditi mjere na smanjenju rizika od katastrofa; - Obučiti zaposlene za bezbjedan rad; - Izraditi elaborat o procjeni rizika radnih mjesta;
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija rukovođenja i koordinacija spasilačkih akcija na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; - Angažovanje specijalizovanih mašina na terenu; - Preduzimanje hitnih mjera u cilju privremenog očuvanja kulturnih spomenika;
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Sanacija kulturnih spomenika; - Raščišćavanje zgarišta; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovnu pojavu požara; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete.

1.12. Zelene i javne površine

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih i rekonstrukcije postojećih objekata; - Izrada uputstava u slučaju potrebe za evakuaciju i zbrinjavanje ugroženih na zelenim i javnim površinama (rekreativnim zonama); - Redovno održavanje zelenih i javnih površina; - Uklanjanje suvih grana od drveća i drugi otpad; - Edukacija građana.

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija rukovođenja i koordinacija spasilačkih akcija na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; - Angažovanje specijalizovanih mašina na terenu; - Preduzimanje hitnih mjera u cilju privremenog očuvanja zelenih i javnih površina;
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Sanacija zelenih i javnih površina; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova koji mogu predstavljati opasnost za posjetioce i slučajne prolaznike; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovno pojavljivanje požara; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete.

1.13. Evakuacija

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor svih javnih objekata u kojima se okuplja veći broj ljudi (obrazovnih, javna uprava, medicinske ustanove, sudovi, sportski objekti...); - Definisane evakuacionih mjesta; - Definisane evakuacionih puteva; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje; - Edukacija stanovništva; - Sprovođenje vježbi evakuacije u predškolskim i školskim ustanovama; - Kontrola postojanja prilaza za osobe sa invaliditetom i posebnim potrebama;
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija rukovođenja i koordinacija spasilačkih akcija na terenu; - Isključivanje izvora napajanja u područjima obuhvaćenim ili koja mogu biti obuhvaćena požarom; - Angažovanje operativnih jedinica; - Uspostavljanje i obezbjeđivanje evakuacionih koridora za što efikasniju evakuaciju; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika (autoprevoznici, taksisti...); - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; - Angažovanje specijalizovanih mašina na terenu;
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Normalizacija saobraćaja; - Raščišćavanje zgarista uz primjenu higijenskih i zdravstvenih mjera; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovno pojavljivanje požara; - Priprema izvještaja o preduzetim aktivnostima; - Informisanje građana o preduzetim aktivnostima.

1.14. Medicinska pomoć

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor svih javnih objekata u kojima se pruža medicinska pomoć; - Definisanje evakuacionih puteva u objektima primarne i sekundarne zdravstvene zaštite; - Izrada uputstava za evakuaciju i zbrinjavanje zaposlenih u zdravstvenim objektima; - Edukacija stanovništva; - Sprovođenje vježbi evakuacije; - Kontrola postojanja prilaza za osobe sa invaliditetom i posebnim potrebama; - Organizovanje seminara, radionica na temi pružanje zdravstvene zaštite u slučaju vanrednih situacija; - Edukacija operativnih jedinica za pružanje prve pomoći; - Jačanje kapaciteta zdravstvenih ustanova na lokalnom i državnom nivou; - Proširivanje zdravstvenih punktova u mjesnim zajednicama; - Formiranje medicinskih timova u slučaju vanredne situacije;
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija rukovođenja i koordinacija medicinskih timova na terenu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Uspostavljanje i obezbjeđivanje saobraćaja do zdravstvenih ustanova; - Proširivanje kapaciteta zdravstvenih ustanova; - Formiranje privremenih ambulanti u zavisnosti od potreba na terenu; angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika (autoprevoznici, taksisti...); - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; - Preduzimanje hitnih mjera u cilju što efikasnijeg pružanja zdravstvene zaštite;
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Ukidanje privremenih punktova nakon prestanka potrebe; - Normalizacija usluga zdravstvene zaštite; - Pregled aktivnosti, priprema izvještaja i informisanje građana.

1.15. Pružanje humanitarne pomoći

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor; - Izrada uputstava u slučaju potrebe za evakuaciju i zbrinjavanje ugroženih iz institucija koje se bave humanitarnim radom; - Edukacija građana; - Unaprijeđivanje kapaciteta organizacije Crvenog krsta Glavnog grada; - Izrada akcionog plana na osnovu kojeg bi se definisao način i mjesto pružanja humanitarne pomoći; - Izrada baze podataka o postojećim resursima i kapacitetima humanitarnih organizacija za djelovanje u slučaju požara; - Osposobljavanje zaposlenih u humanitarnim organizacijama za zaštitu od požara;

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija rukovođenja i koordinacija akcije pružanja humanitarne pomoći ugroženom stanovništvu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima; - Angažovanje specijalizovanih mašina na terenu; - Preduzimanje hitnih mjera u cilju što adekvatnijeg pružanja pomoći i uspostavljanja zona u kojima će se obavljati ova aktivnost;
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Ukidanje privremenih objekata namijenjenih za dijeljenje humanitarne pomoći; - Izrada izvještaja i informisanje građana o sprovedenim aktivnostima.

1.16. Gašenje požara

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Inspekcijski nadzor; - Izrada uputstava u slučaju potrebe za evakuaciju i zbrinjavanje ugroženih iz institucija koje se bave humanitarnim radom; - Edukacija građana; - Unaprijeđivanje kapaciteta organizacije Crvenog krsta i osposobljavanje zaposlenih iz zaštite od požara za zaposlene u Crvenom krstu; - Izrada akcionog plana na osnovu kojeg bi se definisao način i mjesto pružanja humanitarne pomoći; - Izrada baze podataka o postojećim resursima i kapacitetima humanitarnih organizacija za djelovanje u slučaju požara;
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija rukovođenja i koordinacija akcije pružanja humanitarne pomoći ugroženom stanovništvu; - Angažovanje operativnih jedinica; - Angažovanje potrebnog ljudstva i sredstava privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika; - Pružanje prve pomoći povrijeđenima - Angažovanje specijalizovanih mašina na terenu; - Preduzimanje hitnih mjera u cilju što adekvatnijeg pružanja pomoći i uspostavljanja zona u kojima će se obavljati ova aktivnost;
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Ukidanje privremenih objekata namijenjenih za dijeljenje humanitarne pomoći; - Izrada izvještaja i informisanje građana o sprovedenim aktivnostima.

1.17. Hemijski akcidenti

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Formiranje timova za reagovanje u slučaju hemijskih, bioloških, radioloških ili nuklearnih nesreća; - Inspekcijski nadzor prilikom gradnje novih i rekonstrukcije postojećih objekata u kojima se obavljaju djelatnosti gdje se mogu pojaviti ovakve nesreće; - Kontinuirano praćenje i vođenje evidencije o transportu opasnih materija preko teritorije opštine Bar; - Ugradnja instalacija za dojavu požara i stabilne instalacije za gašenje požara u poslovnim objektima, objektima javne namjene, obrazovnim, kulturnim i sportskim objektima u kojima se okuplja veći broj ljudi; - Definisanje puteva evakuacije u objektima;
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja; - Uspostavljanje Tima za zaštitu i spašavanje opštine Bar; - Angažovanje operativnih jedinica za reagovanje u slučaju hemijskog, biološkog, radiološkog i nuklearnog incidenta; - Pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu; - Evakuacija iz stambenih objekata; - Prihvat, smještaj i zbrinjavanje ljudi na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Lokalizacija požara;
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Sanacija objekata ili prostora na kojima je došlo do izlovanja hemijskih materija kao posledica požara; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova objekata; - Normalizacija saobraćaja; - Stabilizacija ulaza i kritičnih djelova objekata koji su pretrpjeli oštećenja prilikom požara; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete; - Plan revitalizacije objekata.

1.18. Sprečavanje pojava epidemije, epizotije, epifitotije

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Izrada opštinskog plana za reagovanje u slučaju pojave epidemije, epizotije ili epifitotije na području Glavnog grada; - Edukacija građana; - Konstantno praćenje i upozoravanje na moguće opasnosti; - Inspekcijski nadzor nad objektima u kojima se drži stoka i živina; - Aktivnosti Odjeljenja za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva i biljne proizvodnje na terenu; - Formiranje baze podataka o stočnom fondu;

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja; - Uspostavljanje Tima za zaštitu i spašavanje opštine Bar; - Angažovanje operativnih jedinica za reagovanje u slučaju epidemija, epizotija i epifitotija; - Pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu; - Evakuacija stoke; - Prihvatanje, smještaj i zbrinjavanje stoke na mjestima predviđenim za evakuaciju; - Uklanjanje uginule stoke i dezinfekcija mjesta na kojima je boravila;
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Sanacija objekata ili prostora na kojima je došlo do pojave zaraznih bolesti kod ljudi, životinja ili biljaka; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova iz objekata u kojima se uzgaja stoka - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovno pojavljivanje požara; - Normalizacija saobraćaja; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete; - Dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija prostora i objekata; - Plan revitalizacije objekata

1.19. Asanacija terena

Faza	Mjere zaštite	Aktivnosti
PRVA FAZA	PREVENTIVNA ZAŠTITA	- Izrada plana zaštite i spašavanja od požara; - Konstantno praćenje i blagovremeno upozoravanje na moguće opasnosti; - Praćenje stanja voda na području Glavnog grada; - Formiranje baze podataka o kritičnim lokacijama u gradu; - Izrada nasipa, potpornih zidova i utvrda na putnim pravcima; - Edukacija građana;
DRUGA FAZA	SPAŠAVANJE	- Organizacija, rukovođenje i koordiniranje akcijama zaštite i spašavanja; - Uspostavljanje Tima za zaštitu i spašavanje opštine Bar; - Angažovanje operativnih jedinica za akcije spašavanja na terenu; - Pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu; - Hitna sanacija nestabilnih i ugroženih područja; - Evakuacija stanovništva; - Angažovanje mehanizacije i ljudstva na saniranju posledica požara; - Uklanjanje ruševina, oslobađanje puteva i uspostavljanje saobraćaja na putnim pravcima;
TREĆA FAZA	OTKLANJANJE POSLEDICA	- Raščišćavanje zgarista uz primjenu higijenskih i zdravstveno-sanitarnih mjera zaštite; - Sanacija objekata ili prostora na kojima je došlo do urušavanja terena; - Uklanjanje izvora opasnosti koji mogu izazvati ponovnu pojavu požara; - Uklanjanje ruševina i nestabilnih djelova iz objekata; - Normalizacija saobraćaja; - Održavanje javnog reda i mira; - Procjena štete; - Plan revitalizacije objekata

Nosioci aktivnosti koji su dužni da realizuju prethodno navedene mjere zaštite i spašavanja su:

- Tim za zaštitu i spašavanje opštine Bar;
- MUP – Direktorat za zaštitu i spašavanje;
- Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj;
- Komunalna policija;
- Komunalne djelatnosti DOO;
- Vodovod i kanalizacija DOO;
- Ostali subjekti koji su opremljeni adekvatnom mehanizacijom, mašinama i vozilima po odluci Tima za zaštitu i spašavanje opštine Bar;
- Vlasnici i menadžment privrednih društava;
- Jedinica za gašenje požara iz vazduha (avio-helikopterska jedinica);
- Uprava policije - PJ Bar;
- Uprava za inspekcijske poslove;
- CGES;
- CEDIS;
- Društva za telekomunikacione usluge;
- Opšta bolnica "Blažo Orlandić";
- Zavod za hitnu medicinsku pomoć;
- Dom zdravlja i područne ambulante;
- Crveni krst;
- Volonteri;
- Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama;
- Lučka kapetanija Bar;
- Turistička organizacija Bar;
- Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma;
- Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta;
- Ministarstvo kulture i medija;
- Direktorat za kulturnu baštinu;
- Ministarstvo vanjskih poslova;
- Željeznička infrastruktura Crne Gore;
- Izvođači i podizvođači na predmetnim lokacijama;
- Direkcija za saobraćaj;
- Direkcija za željeznice;
- Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju;
- Geološki zavod Crne Gore;
- Timovi za hemijske, biološke, radiološke i nuklearne nesreće;
- Agencija za zaštitu životne sredine;
- CETI;
- Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju;
- Institut za javno zdravlje;
- Veterinarske ambulante i poljoprivredne apoteke;
- Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove;
- Uprava za šume;
- Uprava za vode.

2. Operativne jedinice (ljudski i materijalni resursi)

Normativnim uređenjem kroz izmjene i dopune Zakona o zaštiti i spašavanju uspostavljena su tri nivoa rukovođenja i koordiniranja zaštitom i spašavanjem.

Radi rukovođenja i koordiniranja u zaštiti i spašavanju na teritoriji Crne Gore formira se **Koordinacioni tim za zaštitu i spašavanje** koga čine:

- Predsjednik Vlade – rukovodilac tima,
- Ministar unutrašnjih poslova – zamjenik rukovodioca,
- Ministri za resore vanjskih poslova, poslova odbrane, zdravlja, rada i socijalnog staranja, ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, ekonomskog razvoja i turizma, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede, kapitalnih investicija,
- Predsjednik radnog tijela Vlade za procjenu šteta od elementarnih nepogoda,
- Predstavnik Generalnog sekretarijata Vlade zadužen za odnose sa javnošću.

Obrazovanjem **Operativnog štaba za zaštitu i spašavanje** koji vrši operativno koordiniranje aktivnosti učesnika zaštite i spašavanja obezbjeđeno je znatno efikasnije rukovođenje, bolja koordinacija između učesnika zaštite i spašavanja i racionalnija upotreba ljudskih i materijalnih resursa na terenu.

Operativni štab čine:

- Rukovodilac i dva predstavnika organizacione jedinice Ministarstva nadležnih za poslove zaštite i spašavanja (MUP),
- Starješina i jedan predstavnik organa uprave nadležne za poslove policije,
- Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore,
- Starješine organa uprave nadležne za poslove: carina, hidrometeorologije, seizmologije, upravljanje voda, šumarstva, saobraćaja, veterine, fitosanitarnih poslova, zaštite životne sredine, zdravstvene zaštite i Crvenog krsta.

Za rukovođenje aktivnostima zaštite i spašavanja na teritoriji Glavnog grada organizuje se **Tim za zaštitu i spašavanje opštine Bar**.

Tim za zaštitu i spašavanje opštine Bar čine:

- Predsjednik opštine – rukovodilac tima,
- Komandir Službe zaštite i spašavanja – zamjenik rukovodioca tima,
- Predstavnik ministarstva nadležnog za poslove zaštite i spašavanja,
- Predstavnik Uprave policije,
- Predstavnik Vojske Crne Gore,
- Rukovodioci i starješine organa lokalne samouprave (sekretari, načelnici, rukovodioci),
- Predstavnik Crvenog krsta,
- Rukovodioci i direktori lokalnih društava i preduzeća čiji je osnivač opština.

Sastav Tima za zaštitu i spašavanje opštine Bar dat je u Prilogu 2.

Operativne jedinice su jedinice koje se angažuju u akcijama zaštite i spašavanja, a to su:

- opštinske službe za zaštitu i spašavanje – jedinice za zaštitu i spašavanje opština (vatrogasne jedinice, jedinice za pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu i druge jedinice za zaštitu i spašavanje);
- specijalističke jedinice za zaštitu i spašavanje;
- preduzetne jedinice – jedinice za zaštitu i spašavanje u okviru privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika;
- jedinice civilne zaštite;
- jedinica za gašenje požara iz vazduha;
- dobrovoljne jedinice za zaštitu i spašavanje.

Služba zaštite i spašavanja Bar je profesionalna služba koja je organizovana u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG” br. 013/07, 005/08, 086/09, 032/11, 054/16, 146/21, 003/23) i Odlukom o organizaciji i načinu rada uprave Glavnog grada („Sl. list CG–Opštinski propisi”, br. 38/18 i 43/18) i shodno tome obavlja poslove koji se odnose na spašavanje i zaštitu ljudi i imovine od požara, eksplozija, havarija, poplava i drugih akcidentnih i vanrednih situacija, u koje spadaju svi poslovi koji su predviđeni navedenim propisima.

U Službi zaštite i spašavanja na dan 01.01.2022. godine je angažovano 96 zaposlenih, od čega je 68 lica raspoređeno u operativnom sektoru. Shodno prethodno navedenom zakonu, pripadnici službe zaštite i spašavanja su dužni da se kontinuirano stručno osposobljavaju i usavršavaju, kao i da se vrši provjera njihovih znanja i vještina.

Specijalističke jedinice za zaštitu i spašavanje, shodno čl. 64. Zakona o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG” br. 013/07, 005/08, 086/09, 032/11, 054/16, 146/21, 003/23) čine građani koji dobrovoljno vrše akcije zaštite i spašavanja organizovani u spasilačka društva, organizacije Crvenog krsta, planinarske službe zaštite i spašavanja, speleološka društva, ronilačka, kinološka društva, izviđačke organizacije, klubove radio-amatera i druga slična društva.

Na području Bara od specijalističkih jedinica **Crveni krst** je nezavisna, neprofitna i dobrovoljna humanitarna organizacija i sastavni dio jedinstvene organizacije Crvenog krsta Crne Gore, koja obavlja djelatnost od javnog interesa usmjerena na pružanje pomoći ugroženim licima u slučajevima ratnih sukoba, prirodnih i ekoloških i drugih nesreća.

Preduzetne jedinice su operativne jedinice organizovane od strane privrednog društva u cilju sprovođenja mjera zaštite i spašavanja i smatraju se sastavnim djelom sistema zaštite i spašavanja, koje se, u slučaju potrebe, moraju angažovati na poziv Operativnog štaba ili Tima za zaštitu i spašavanje opštine Bar

Na području opštine Bar postoji Preduzetna jedinica za zaštitu i spašavanje formirana u okviru Luke Bar.

Civilna zaštita se organizuje, priprema i sprovodi u cilju zaštite i spašavanja stanovništva od elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća. Formiraju se od strane MUP-a koji određuje vrstu i broj pripadnika po opštinama, u zavisnosti od stepena ugroženosti opštine, broja stanovnika, površine i drugih faktora. Još uvijek se nisu stekli uslovi da budu formirane jedinice civilne zaštite.

Jedinica za gašenje požara iz vazduha (avio-helikopterska jedinica) je formirana od strane MUP-a Direktorata za zaštitu i spašavanje sa ciljem da potpomogne gašenje požara iz vazduha, pružanje pomoći ugroženom i nastradalom stanovništvu, prevoz bolesnika, evakuacija, prevoz manjeg tereta, pretraga nepristupačnih terena.

Jedinica za gašenje požara iz vazduha raspolaže sa tri aviona za gašenje požara tipa AT-802/802A. Podršku jedinici za gašenja požara iz vazduha obezbjeđuju dva helikoptera Direkcije Avio-helikopterska jedinica tipa ABell-412 i ABell-212 za izviđanje i lociranje požara, kao i za transport timova za gašenje požara.

Dobrovoljne jedinice za zaštitu i spašavanje se organizuju radi dobrovoljnog učešća građana u akcijama zaštite i stanovništva u područjima koja su zahvaćena nekim elementarnim nepogodama, tehničko-tehnološkim i drugim nesrećama.

Pregled ljudskih i materijalnih resursa Službe zaštite i spašavanja opštine Bar dat je u Prilogu 3.

3. Državni organi, organi državne uprave, organi uprave i jedinice lokalne samouprave (ljudski i materijalni resursi)

Državni organi, organi državne uprave, organi uprave i jedinice lokalne samouprave su one organizacije koje se nalaze na teritoriji opštine Bar, a koje su opremljene ljudskim i materijalnim resursima koji se mogu angažovati za zaštitu i spašavanje u slučaju pojave klizišta i odrona, a to su:

- Služba zaštite i spašavanja Bar
- Sekretarijat za lokalnu samoupravu
- Sekretarijat za finansije
- Sekretarijat za urbanizam i prostorno planiranje
- Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj
- Komunalne djelatnosti DOO
- Vodovod i kanalizacija DOO
- CEDIS – Elektrodistribucija opštine Bar
- CGES AD
- Zavod za hitnu medicinsku pomoć
- JZU Dom zdravlja Bar
- JZU Opšta bolnica Bar
- Veterinarska stanica
- Uprava policije – PJ Bar
- Uprava pomorske sigurnosti
- Vojska CG – Mornarica Bar
- Marina Bar
- Barska plovidba
- Crveni krst Bar
- „Sportsko – rekreativni centar“ DOO
- „Lovstvo“ DOO
- JP „Kulturni centar“
- Luka Bar AD

Pregled ljudskih i materijalnih resursa državnih organa, organa državne i lokalne uprave koji bi se mogli angažovati u slučaju potrebe saniranja posledica od klizišta i odrona dat je u Prilogu 3.

4. Mobilizacija, rukovođenje i koordinacija pri akcijama zaštite i spašavanja od požara

U slučaju kada se zaštita i spašavanje od požara u privrednim društvima, drugim pravnim licima i preduzetnicima vrši sopstvenim snagama i sredstvima – preduzetnim jedinicama, zaštitom i spasavanjem rukovodi lice ili tim za rukovođenje koje je određeno u okviru tog privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika.

Kada preduzetne jedinice nijesu u mogućnosti da same izvrše zaštitu i spašavanje ljudi i imovine, već su na poziv odgovornog lica ili tima uključene opštinske službe za zaštitu i spašavanje, rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja od požara preuzimaju komandiri tih službi.

Kada su u akcijama zaštite i spašavanja na području Bara angažovane operativne jedinice koje obrazuje Ministarstvo unutrašnjih poslova - Direktorat za zaštitu i spašavanje ili su operativne jedinice angažovane na zahtjev Ministarstva, koordinaciju i rukovođenje subjekata učesnika zaštite i spašavanja vrši Ministarstvo preko timova koje organizuje (Koordinacionog tima ili Operativnog štaba).

Kada nadležni organ proglasi vanredno stanje na određenom području zbog nastupanja požara, aktiviraju se organi rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja na ugroženom području.

Organi rukovođenja zaštitom i spašavanjem mogu se aktivirati i u slučaju kada prijete neposredna opasnost od izbijanja većih požara, koji mogu dovesti do proglašenja vanrednog stanja.

Zaštitom i spašavanjem na području Bara rukovodi Tim za zaštitu i spašavanje opštine Bar koji se formira u okviru same Opštine.

Koordinaciju i rukovođenje aktivnostima zaštite i spašavanja u slučaju proglašenja vanrednog stanja jedne ili više opština, ili kada postoji opasnost da se katastrofa, odnosno veća nesreća proširi na čitavu teritoriju Crne Gore, vrši Koordinacioni tim za zaštitu i spašavanje.

Organizaciona šema djelovanja koja definiše način koordinacije i rukovođenja materijalnim i ljudskim resursima u vanrednoj situaciji koja je proglašena kao posledica pojave požara, data je u Prilogu broj 5.

5. Komunikacija operativnih timova na terenu

U slučaju pojave požara komunikacija je ključni faktor kako bi se pravovremeno i na adekvatan način aktivirali segmenti u sistemu zaštite i spašavanja.

Radio veza u Službi zaštite i spašavanja – vrši se putem TETRA sistema – digitalni radio-komunikacioni sistem Uprave policije MUP-a kojim se omogućava uspostavljanje veza između učesnika u pokretu bežičnim putem. Služba zaštite i spašavanja Bar posjeduje jednu stabilnu i 22 mobilne radio stanice.

6. Međuopštinska i međunarodna saradnja

U cilju adekvatnog odgovora na bilo koji rizik, angažuju se svi raspoloživi kapaciteti lokalne samouprave, što podrazumijeva aktiviranje opštinske službe zaštite i spašavanja, specijalističkih jedinica, jedinica civilne zaštite, preduzetnih jedinice, dobrovoljnih jedinica, kao i službi lokalne samouprave za održavanje vodovodne, električne, telekomunikacione, putne i druge infrastrukture.

Kada su posledice hazarda takve da nije dovoljno angažovanje lokalnih jedinica, angažuju se operativne jedinice iz susjednih opština preko Operativnog štaba ili međusobnom komunikacijom predsjednika Opštinskih timova za zaštitu i spašavanje, uz informisanost MUP-a – Direktorata za zaštitu i spašavanje.

Ako za saniranje posledica nije dovoljna ni međuopštinska saradnja ni saradnja na državnom nivou, u tom slučaju se preko bilateralnih sporazuma, preko Mehanizama civilne zaštite Evropske unije, NATO-a, UN-a i drugih međunarodnih organizacija, nakon odluke Vlade, angažuju međunarodni timovi za pomoć, kojima se zahtjev za pomoć šalje prema utvrđenim procedurama koje su u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova.

7. Evakuacija

Ukoliko se u datoj situaciji utvrdi da je neophodna evakuacija ljudi iz određenih objekata ili sa određenih područja, ona se uvijek obavlja planski, organizovano i pod kontrolom nadležnih.

Evakuacija se može vršiti na otvorenim ili u zatvorenim prostorima. Ukoliko je otvorenog tipa, to su obično područja igrališta, sportski tereni, parkovske površine..., dok se u sportskim halama, školama, balon salama, hotelima i drugim mjestima gdje može da stane veći broj ljudi evakuacija vrši nakon utvrđivanja da je boravak u njima bezbjedan.

Osim prethodno pomenute podjele na unutrašnju i spoljašnju evakuaciju, ona može biti potpuna ili djelimična, kao i pravovremena i naknadna. Potpuna evakuacija podrazumijeva kompletno izmještanje stanovništva iz ugroženog područja, dok se kod djelimične izmještau posebne kategorije stanovništva iz ugroženih područja. Pravovremena

evakuacija bi se sprovodila prije širenja požara na naseljena područja ili privredne objekte, za razliku od naknadne koja se uvijek obavlja nakon pojave požara.

Tim za zaštitu i spašavanje opštine Bar sprovodi odluku o evakuaciji na teritoriji svoje opštine i nalaže realizovanje konkretnih radnji i aktivnosti koje će sprovoditi Služba za zaštitu i spašavanje, uz pomoć drugih službi sa teritorije opštine Bar (Uprava policije, Crveni krst, specijalističke jedinice i dr.). Organizacijom evakuacije, asistencijom i logistikom rukovodiće Grupa za evakuaciju, zbrinjavanje i snabdijevanje osnovnim potrebštinama. Prilikom evakuacije za prohodnost puteva i bezbjednost građana nadležna je Uprava policije. Za potrebe evakuacije stanovništva koristiće se i prostori sa kojima raspolažu obrazovne i druge ustanove.

Evakuaciona mjesta, tj skloništa na području opštine Bar data su u Prilogu br.7.

8. Informisanje građana i javnosti

Za informisanje javnosti o požarima na području Bara, kao i posljedicama po ljude, materijalna i kulturna dobra i životnu sredinu nadležna je opština Bar, a podatke prikuplja od službi i organa Opštine koji su neposredno angažovani u aktivnostima za zaštitu i spašavanje od požara.

Službena saopštenja o nastupanju vanrednog stanja, njegovom obimu, aktivnostima i mjerama koje je potrebno preduzeti u akcijama zaštite i spašavanja od požara daje Direktorat za zaštitu i spašavanje Ministarstva unutrašnjih poslova.

Tim za zaštitu i spašavanje opštine Bar obezbjediće da lokalno stanovništvo bude stalno informisano o situaciji sa požarima. Raspoloživi načini informisanja uključuju sve vidove komunikacije, od usmene, radio veze, telefonskih poziva mobilnim i fiksnim operaterima i razmjene poruka, preko lokalnih TV i radio stanica, do društvenih mreža i internet portala.

Na području opštine Bar aktivan je veći broj televizijskih i radio emitera, koji imaju značajnu ulogu u širenju informacija. Takođe, značajno mjesto pripadalo bi i radio amaterima.

Na teritoriji optine Bar štampani mediji su: Pobjeda, Vijesti, Dan, Monitor; televizije: Radio televizija Crne Gore, RTV Vijesti, TV Nova M, Adria TV, TV Prva; radio: Radio Antena M, Radio S3, Radio D, Radio DRS, TDI radio, Radio City i drugi.

Zahvaljujući dobroj pokrivenosti gotovo cijele teritorije Crne Gore, pa i opštine Bar mrežom za pristup internetu, širenje informacija preko elektronskih medija, web stranica, portala, kao i društvenih mreža je u velikoj mjeri olakšano. Međutim, treba imati u vidu da ovakav sadržaj nije podložan provjerama i restrikcijama, a plasiranje neprovjerenih informacija može često postati izvor panike, nekada možda i bez pravog razloga.

9. Način održavanja javnog reda i bezbjednosti prilikom intervenisanja

Mjere održavanja reda i bezbjednosti prilikom sprovođenja aktivnosti u cilju umanjenja posljedica od požara vrši Uprava policije – PJ Bar.

Uprava policije preduzima mjere i radnje iz svoje nadležnosti kako bi pristupni putevi do mjesta na kome je došlo do požara bili prohodni i regulisan protok saobraćaja na način da jedinice zaštite i spašavanja, kao i službe medicinske pomoći mogle nesmetano da prođu. Takođe, dužni su da regulišu situaciju na terenu i brinu o održavanju javnog reda i mira.

Shodno planovima rada, Uprava policije preduzima i druge mjere i radnje i organizuje i koordinira angažovanje i upućivanje policijskih službenika i dodatnih materijalno-tehničkih sredstava u područja ugrožena požarom.

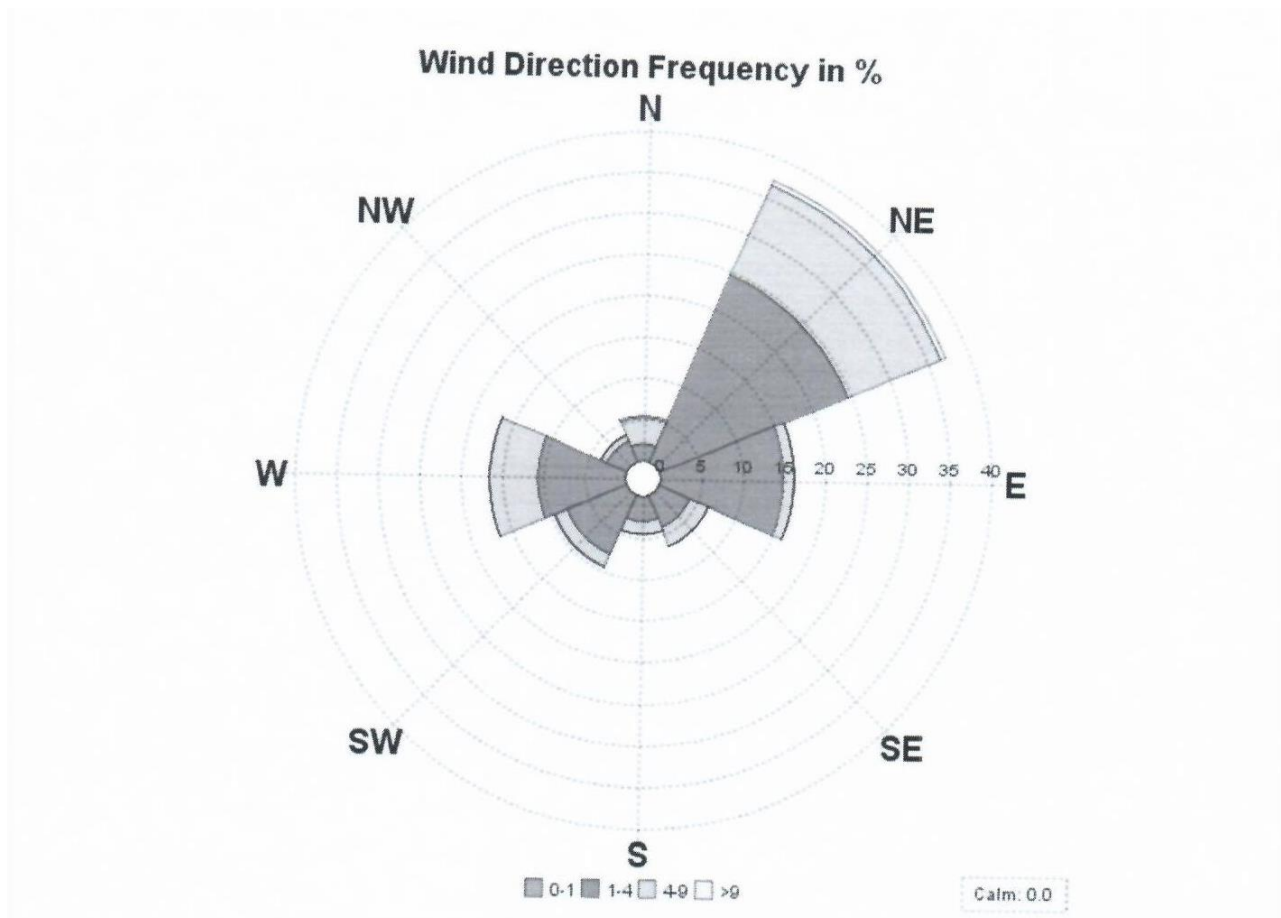
10. Finansijska sredstva za sprovođenje plana

Neophodna finansijska sredstva za sprovođenje plana zaštite i spašavanja obezbjeđuju se budžetom Crne Gore i budžetom opštine Bar. U okviru "Strategije za smanjenje rizika od katastrofa sa Dinamičkim planom aktivnosti za sprovođenje strategije" obezbjeđivaće se finansijska sredstva za realizaciju planiranih aktivnosti.

Resursi za odgovor na požare ili nesreće koje mogu izazvati požar kojima raspolažu službe i sekretarijati na području Barske opštine su nedovoljni i shodno tome je u narednom periodu potrebno obezbijediti neophodna finansijska sredstva radi nabavke nedostajuće opreme i sredstava, kao i sprovođenje dodatnih obuka pripadnika Službe zaštite i spašavanja i ostalih službi koji bi mogli učestvovati u ovim akcijama.

III PRILOZI

1. Ruža vjetrova

Prikaz vjerovatnoće pojave određenog pravca vjetra u određenom intervalu brzine data je u tabeli ispod.

Interval	Sum	Calm	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
0-1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1-4	70.2	0.0	2.2	24.6	14.9	4.2	3.1	7.8	10.7	2.8
4-9	28.6	0.0	3.1	12.1	1.5	2.4	1.5	1.6	5.8	0.7
>9	1.1	0.0	0.3	0.6	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0
Sum	100.0	0.0	5.6	37.3	16.4	6.6	4.6	9.5	16.5	3.5

Na osnovu ruže vjetrova za Bar može se zaključiti da je najveća učestanost vjetra sjevero-istočnog pravca sa vjerovatnoćom od 37.3%, sa najčešćom brzinom vjetra u intervalima od 1-4 m/s i 4-9 m/s.

2. Tim za zaštitu i spašavanje u opštine Bar

Članovi tima	Kontakt tel.
1. Dušan Raičević, Predsjednik Opštine, Lokalna uprava Bar	068/333-068
2. mr Pera Pavlica Dragišić, Načelnica PJ Bar, MUP direktorat za zaštitu i spašavanje	067/112-146
3. Aco Vulević, v.d. komandira, Služba zaštite Opštine Bar	068/884-946
4. Stevo Pejović, direktor, DOO "Komunalne djelatnosti"	067/267-274
5. Mladen Đuričić, direktor, DOO "Vodovod i kanalizacije"	069/610-010
6. Mladen Bulatović, direktor sektora bezbjednosti, AD "Luka Bar"	067/335-959
7. Žarko Lukšić, pomoćnik direktora, Uprava pomorske sigurnosti	069/666-483
8. Nikoleta Nikčević, v.d. direktora, Turistička organizacija Bar	069/091-190
9. dr Zoran Vojinović, spec. epidemiolog, JZU Opšta bolnica Bar	069/617-117
10. Dušica Burić, glavna sestra, JZU Dom zdravlja Bar	069/334-258
11. Zorica Crnčević, sekretar OO Crveni krst Bar	067/248-407
12. Vesna Šoškić, direktorica Radio Bar	
13. Predstavnik Vojske CG – Mornarica Bar	067/185-279
14. Siniša Stojović, komandir, Uprava policije – PJ Bar	
15. Vladimir Kaščelan, Jugopetrol – AD Kotor	069/063- 502
16. Željko Stojović, direktor Marina Bar	067/402-044
17. Mirsad Tršić, v.d. direktora Barska plovidba	069/129-487
18. Vido Dabanović, sekretar, Sekretarijat za imovinu, zastupanje i investiciju	069/328-278
19. Dejan Škerović, načelnik, Lokalna uprava Bar – Služba za vršenje komunalnog nadzora –	069/032-267
20. Svetana Gažević, sekretar, Sekretarijat za lokalnu samoupravu	067/222-727
21. Ivana Backović, sekretar, Sekretarijat za finansije	067/624-625
22. Nikoleta Pavićević, sekretar, Sekretarijat za uređenje prostora	069/617-117
23. Marina Trceta, v.d. sekretara, Sekretarijat za privredu	030/301-430
24. Violeta Bjelić, sekretar Tim, Služba zaštite i spašavanja	068/884-961
25. Drina Brežanin, turistička inspektorka, Uprava za inspeksijske poslove Crna Gora	068/872-735
26. dr Ljiljana Jovićević, spec. epidemiolog, JZU Dom zdravlja Bar	068/891-035

3. Ljudski i materijalni resursi službe zaštite i spašavanja

Naziv društva:	Služba zaštite i spašavanja Bar	
Ukupno zaposlenih:	40	
Vatrogasci – spasioci	30	
Komunikacija u Službi:	Uređaj:	Komad
TETRA sistem	Stabilne radio stanice	1
	Mobilne radio stanice	22
Specijalizovana vozila sa PP opremom:	Naziv vozila:	Komad
	Scania 80	1
	Mercedes Atego 1328	1
	Mercedes Atego 1523	1
	Mercedes Vario 815	1
	Mercedes Unimog U500	2
	Ford Ranger	1
Materijalni resursi:	Naziv sredstva:	Komad
Lična sredstva:	1. Zaštitna uniforma za zaštitu od plamena i toplote	40
	2. Zaštitna uniforma za tehničke intervencije	40
	3. Radna uniforma	40
	4. Zaštitni šlem	40
	5. Zaštitne rukavice za gašenje požara	40
	6. Zaštitne rukavice za tehničke intervencije	40
	7. Zaštitne čizme za gašenje požara	40
	8. Obuća za šumske požare	40
	9. Zaštitna uniforma za rad prilikom poplava (duboke čizme i kabanica)	40
	10. Zaštitni šlem za teh. Intervencije i šumske požare	40
Kolektivna sredstva:	1. Izolacioni aparatai sa kompromovanim vazduhom za zaštitu disajnih organa	20
	2. Alat za razvaljivanje blind vrata	1
	3. Baterijska testera	1
	4. Baterijske lampe	10
	5. Aluminijski čamac	1
	6. Gumeni čamac	1
	7. Vanbrodski motor za čamac 8KS	1
	8. Vanbrodski motor za čamac 8KS	1
	9. Brusilica velika	1
	10. El.pneumatska bušilica	1
	11. Motorne šege	5
	12. Pumpe za vodu motorne	4
	13. Spasilačko korito	1
	14. Spinalna daska	1
	15. Spasilačka oprema za spasavanje iz dubina i sa visina	2
	16. Električna pumpa za vodu	1
	17. Baterijski alat za tehničke intervencije – razupirač	2
	18. Baterijski alat za tehničke intervencije – sjekač	2
	19. Baterijski alat za tehničke intervencije – klip	2
	20. Rezervne boce za izolacione aparate	20

4. Pregled ljudskih i materijalnih resursa organa lokalne samouprave, privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika

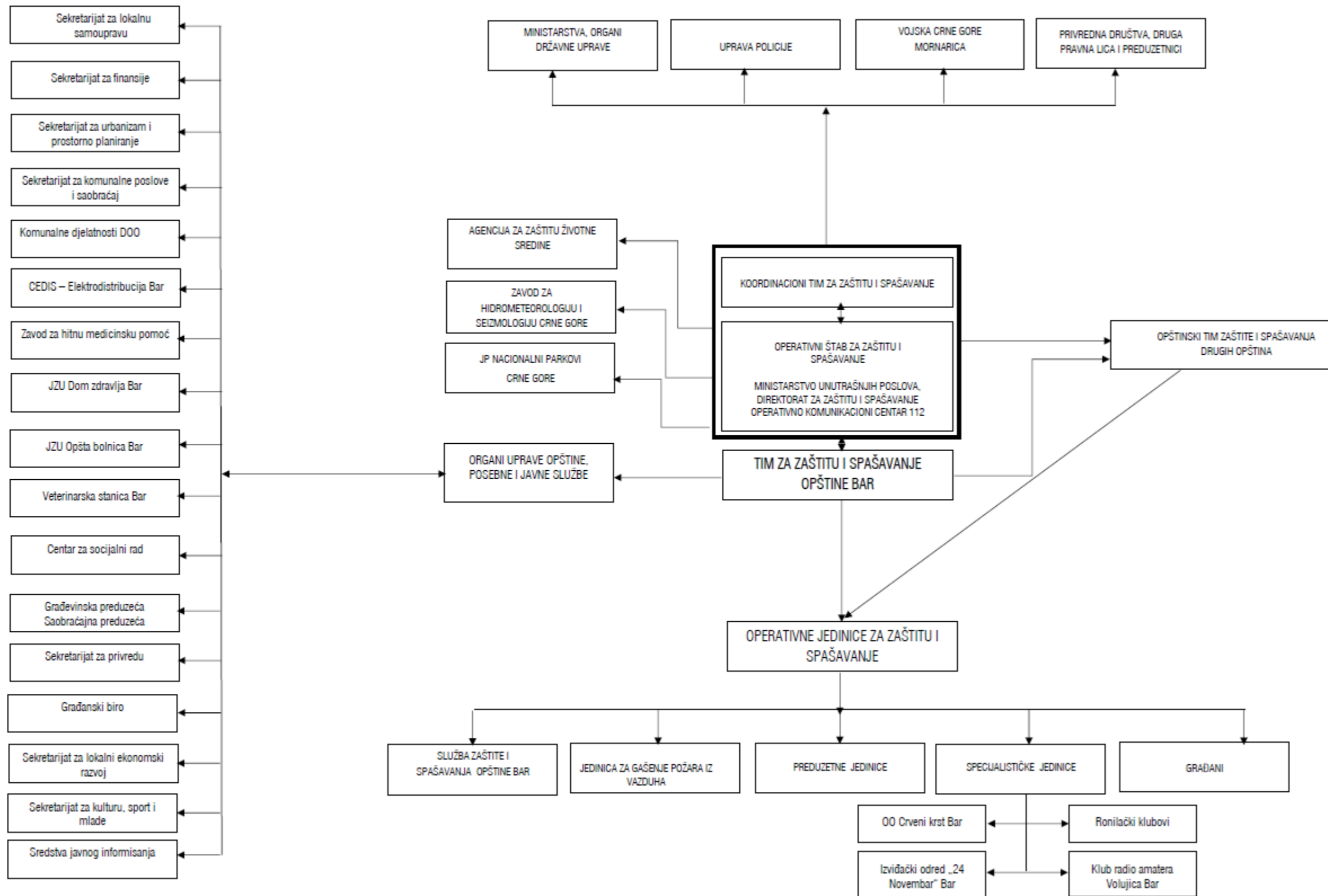
Naziv društva:	Luka Bar AD	
Ljudski resursi:	Ukupno:	19
	Muškarci:	
	Žene:	
	Osposobljeni za pružanje prve pomoći:	
Materijalni resursi:	Naziv sredstva:	
	Vatrogasno vozilo Mercedes Actros	
	Vatrogasno vozilo Iveco Eurocargo voda – pjena	
	Dvije prikolice sa monitorima voda – pjena	
	Magirus pumpa za crpljenje vode kapaciteta 3600 l/min	
	13,2 kW agregat	
	Podesivi reflektori za osvetljenje	
	Dva izolaciona aparata	

Naziv društva:	Vodovod i kanalizacija DOO Bar	
Ljudski resursi:	Ukupno:	171
	Muškarci:	
	Žene:	
	Odgovorno lice:	Mladen Đuričić, tel. 069 610010
	Osposobljeni za pružanje prve pomoći:	
Materijalni resursi:	Naziv sredstva:	Komada:
Vozila	Vozila B kategorije	24
	Vozila C kategorije	9
Kamioni i ostale mašine za transport	1. Mercedes 814-kiper	
	2. TAM 130T L- (cistijerna za vodu)	
	3. TAM 190T 15-kanal Yeta (za održavanje atm. i fek.mreže)	
	4. Iveco Daily-furgon (kombi radionica)	
	5. Daimler sprinter-311 CDI (kombi radionica)	
	6. Iveco Daaily 65C 15-kiper	
	7. Mercedes Actros-2035(za održavanje atm. i fek.mreže)	
	8, Mercedes Atego 1215(cistijerna za crpljenje)	
	9. Mercedes Atego 1518(cistijerna za vodu)	
	10. Humer WL 360-prikolica	
Rovokopači, bageri, utovorivači i ostale kombinovane mašine	1. Rovo kopač Torpedo	
	2. Rovo kopač ICB-I	
Dizalice, kranovi i pomoćne mašine (agregati, pumpe)	Pumpe	5 kom
	agregat	1 kom
	mobilni kompresor	1 kom
Broj terenskih kuhinja auto-prikolice	1 auto prikolica	
Pumpe za vodu	5 Honda Ø 3"	
Elektroagregati do 5 kW	1	
Kobre	1	

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

Materijalni resursi:	Naziv sredstva:	Komada:
Ostala sredstva i oprema:	Hitachi basilica 1100 wat	1
	Motorna testera Stihl 180	1
	Motorna testera Stihl 290	1
	Motorna kosilica Stihl 120	1
	Zaštitne čizme	9
	Pojas za spasavanje	3
	Ronilačka odijela	2
	Vodootporna odjeća (pantalone i jakne)	6
	Sigurnosna gas maska	6
	Tronožac sa čekrkom i amortizerom udarca	1
	Lampe sa zaštitom od požara	3
	Uređaj za detekciju gasa X-AM 2500 I 5000	2
	Konopac sa sigurnosnom zakačkom L-5 m	3

5. Organizaciona šema djelovanja

6. Uputstvo za postupanje građana u slučaju požara i rukovanje PP aparatima

GAŠENJE MANJIH POŽARA

1. PRISTUPITI GAŠENJU PROTIVPOŽARNIM APARATOM PO UPUTSTVU
2. LOKALIZOVATI POČETNI POŽAR
3. U NEMOGUĆNOSTI POSTUPITI U SKLADU SA MJERAMA ZA GAŠENJE VEĆIH POŽARA

GAŠENJE VEĆIH POŽARA

PRISTUPITI GAŠENJU PROTIVPOŽARNIM APARATOM PO UPUTSTVU I PREDUZETI NAVEDENE MJERE:

1. OBAVIJESTITI VATROGASNU SLUŽBU, NA BROJ TEL. 123
2. OBAVIJESTITI DEŽURNU SLUŽBU MUP-A, NA BROJ TEL. 122
3. UZBUNITI OKOLINU ODREDJENIM SIGNALIMA (AKTIVIRATI RUČNI JAVLJAČ POŽARA)
4. OBAVIJESTITI SLUŽBU OBEZBJEĐENJA OBJEKTA
5. ISKLJUČITI ELEKTRIČNU STRUJU NA GLAVNOM PREKIDAČU
6. UKLONITI EKSPLOZIVNI I ZAPALJIVI MATERIJAL UGROŽEN BLIZINOM POŽARA
7. UPOZNATI VATROGASNU SLUŽBU SA MJESTOM IZBIJANJA POŽARA I LOKACIJOM HIDRANATA
8. U SLUČAJU POŽARA VEĆIH RAZMJERA PRATITI EVAKUACIONE PUTEVE I NAPUSTITI OBJEKAT

NAPOMENA: NAJVAŽNIJE JE U SLUČAJU POŽARA NE PANIČITI I BITI PRISEBAN

UPUTSTVO U SLUČAJU POJAVE POŽARA

UPOTREBITI ZA GAŠENJE POŽARA:

1. TEČNIH MATERIJA (BENZINA, ULJA, BENZOLA, ALKOHOLA, ETRA, BOJA, LAKOVA, MASTI I DR.)
2. GASOVITIH MATERIJA (METANA, PROPANA, ACETILENA, PROPAN-BUTANA I DR.)
3. ČVRSTIH MATERIJA (DRVO, UGALJ, PAPIR I DR.)
4. ELEKTRIČNIH UREĐAJA I INSTALACIJA DO 1000 V - NAJMANJE RASTOJANJE 1 M

POSTUPAK AKTIVIRANJA - UPOTREBE:

1. APARAT DOVESTI DO MJESTA POŽARA
2. OTVORITI VENTIL NA BOCI
3. MLAZNICA SE AKTIVIRA 20S POSLE OTVARANJA VENTILA
4. PRITISNUTI RUČICU
5. USMJERITI MLAZNICU U PRAVCU POŽARA
6. PRISTUPITI GAŠENJU POŽARA
NAKON UPOTREBE APARAT NAPUNITI

NAPOMENA:

- DOMET MLAZA: NAJMANJE 9M
- PODRUČJE PRIMJENE:
NA TEMPERATURI OD -30°C DO +60°C
- VRIJEME PRAŽNENJA APARATA: 33 SEKUNDE

UPUTSTVO ZA GAŠENJE POŽARA PREVOZNI APARATIMA TIPA S50

UPOTRIJEBITI ZA GAŠENJE POŽARA:

1. TEČNIH MATERIJA (BENZINA, ULJA, BENZOLA, ALKOHOLA, ETRA, BOJA, LAKOVA, MASTI I DR.)
2. GASOVITIH MATERIJA (METANA, PROPANA, ACETILENA, PROPAN-BUTANA I DR.)
3. ČVRSTIH MATERIJA (DRVO, UGALJ, PAPIR I DR.)
4. ELEKTRIČNIH UREĐAJA I INSTALACIJA DO 1000 V - NAJMANJE RASTOJANJE 1 M

POSTUPAK AKTIVIRANJA - UPOTREBE:

1. APARAT DONIJETI DO MJESTA POŽARA
2. IZVUĆI OSIGURAČ
3. USMJERITI MLAZNICU U PRAVCU POŽARA
4. PRITISNUTI RUČICU
5. PRISTUPITI GAŠENJU POŽARA
6. NAKON UPOTREBE APARAT NAPUNITI

NAPOMENA:

- DOMET MLAZA: OD 4 DO 6 M
- PODRUČJE PRIMJENE:
NA TEMPERATURI OD -20°C DO +60°C
- VRIJEME PRAŽNENJA APARATA: OD 16 DO 20 SEKUNDI

UPUTSTVO ZA GAŠENJE POŽARA APARATIMA SA PRAHOM S-6kg I S-9kg

UPOTRIJEBITI ZA GAŠENJE POŽARA:

1. NA ELEKTRIČNIM INSTALACIJAMA I UREĐAJIMA VISOKOG I NISKOG NAPONA
2. TEČNIH MATERIJA (BENZINA, ULJA, BENZOLA, ALKOHOLA, ETRA, BOJA, LAKOVA, MASTI I DR.)
3. GASOVITIH MATERIJA (METANA, PROPANA, ACETILENA, PROPAN-BUTANA I DR.)

POSTUPAK AKTIVIRANJA - UPOTREBE:

1. APARAT DONIJETI DO MJESTA POŽARA
2. USMJERITI MLAZNICU U PRAVCU POŽARA
3. OTVORITI VENTIL DO KRAJA U LJEVO ILI PRITISNUTI RUČICU
4. PRISTUPITI GAŠENJU POŽARA
5. NAKON UPOTREBE APARAT NAPUNITI

NAPOMENA:

- DOMET MLAZA: OD 4 DO 5M
- PODRUČJE PRIMJENE:
NA TEMPERATURI OD -20°C DO +60°C
- VRIJEME PRAŽNENJA APARATA: OKO 15 SEKUNDI

UPUTSTVO ZA GAŠENJE POŽARA APARATIMA SA UGLJENDIOKSIDOM CO₂

POSTUPAK U GAŠENJU POŽARA NA MJESTIMA I OBJEKTIMA U KOJIMA SE SAKUPLJA ILI BORAVI VEĆI BROJ LICA

Objekti javnog karaktera predstavljaju koncentraciju velikog broja ljudi na ograničenom prostoru i u slučaju opasnosti nastaje karakteristična panika koja može prouzrokovati veoma teške posljedice, pa se u istim moraju preduzeti izuzetne mjere, a naročito:

- odgovorno lice (dežurni i sl.), u objektima i mjestima koje primijeti požar dužno je da isti odmah ugasi, ako je početni ili manjeg obima, a ne prijeti mu opasnost da time ugrozi svoj život,
- ako odgovorno lice ne može samo ugaziti požar, o nastalom požaru obavještava Službu zaštite, MUP i JU (OKC 112) i odgovornog rukovodioca objekta,
- istovremeno preduzima neophodne radnje u svrhu spašavanja zatečenih lica u objektu,
- isključuje dovod električne energije na glavnoj razvodnoj tabli (putem sklopke), posle čega ostaje uključena samo nužna rasvjeta,
- otvara sve izlaze na objektu (glavne i pomoćne) ukoliko su zaključani, otključava ih da bi se omogućilo brzo napuštanje objekta,
- mobilize sve radne ljude u objektu u cilju spašavanja materijalnih dobara iz objekta,
- nastoji da se spriječi panika u objektu zahvaćenom požarom, naročito ako se radi o objektu u kome borave djeca (škole i sl.),
- prvo organizuje spašavanje nepokretnih i iznemoglih lica (u objektima zdravstva), a zatim ostalih lica iz ugroženog objekta.

POSTUPCI PRI GAŠENJU POŽARA NA ELEKTRIČNIM UREĐAJIMA

Postupak u slučaju požara na uređajima za proizvodnju, prenos, raspodjelu i potrošnju električne energije

U slučaju većih požara na električnim uređajima ili u blizini takvih uređaja, potrebna je saradnja stručnjaka, odnosnih elektroenergetskih postrojenja i Službe zaštite.

Korisnici elektroenergetskih postrojenja dužni su u tom cilju saopštiti imena lica sa kojima treba da uspostave vezu u ovakvim slučajevima.

Određena stručna lica elektroenergetskih postrojenja moraju biti prisutna na mjestu gašenja požara.

Intervenisanje na elektro uređajima od strane nepozvanih i nestručnih lica mora se bezuslovno spriječiti. Potrebno radove na tim uređajima u slučaju pojave požara smije jedino vršiti ovlašćeno pogonsko osoblje, a samo u slučaju nužde za to obučeni pripadnici Službe zaštite.

Uključivati i isključivati uređaje smiju vršiti jedino za to određena pogonska stručna lica odnosno elektroenergetskog postrojenja.

O svim intervencijama na elektroenergetskim postrojenjima mora se odmah još u toku intervencije, obavijestiti korisnik elektroenergetskog postrojenja. Postrojenja za proizvodnju i raspodjelu električne energije u slučaju pojave požara isključuju se, po pravilu, samo oni dijelovi koji su vatrom zahvaćeni ili neposredno ugroženi.

Isključenje po mogućnosti treba vršiti odnosno što više ograničiti.

Kod potrošača elektro energije treba, po pravilu, isključiti sve požarom zahvaćene ili ugrožene uređaje za potrošnju električne energije. Prilikom isključivanja treba voditi računa o tome da se ne ometa normalan rad stabilnih uređaja za gašenje, vatrogasnih pumpi na elektro pogonu i sl.

Isto tako, treba, prema potrebi i mogućnostima, ostaviti u pogonu i svjetlosne uređaje da bi se olakšao rad pri gašenju.

Isključenje se mora, po mogućnosti izvršiti na propisan način, a bez naročite potrebe ne smiju se sjeći vodovi.

Požarom zahvaćene, oštećene ili razorene djelove električnih uređaja treba što prije isključiti od napona.

Po završenom gašenju požara može se pristup zgradi dozvoliti nestručnim licima, tek kada se utvrdi da su svi požarom oštećeni ili razoreni električni uređaji potpuno isključeni.

Požarom oštećeni električni uređaji smiju se ponovo staviti u redovan pogon tek pošto su dovedeni u stanje koje odgovara tehničkim propisima za izvođenje odgovarajućih postrojenja.

Ručno gašenje električnih uređaja pod naponom, na bilo koji način i bilo kojim sredstvima treba izbjegavati.

Prije gašenja požara treba požarom zahvaćene uređaje visokog napona prethodno isključiti.

Prilikom gašenja požara na drvenim stubovima, nadzemnih vodova visokog napona, potrebna je naročita opreznost da ne bi bili zahvaćeni vodovi pod naponom.

Ukoliko postoji opasnost od napona, uređaj se mora isključiti. S toga u ovakvim slučajevima treba izbjegavati gašenje punim mlazom, a ako se radi o uređajima visokog napona treba pri tome održavati rastojanje od najmanje 15 m između mlaznice i najbliže tačke pod visokim naponom.

Isti je slučaj prilikom gašenja zapaljivog ulja razlivenog u blizini uljnih transformatora ili prekidača.

Prilikom rukovanja vatrogasnim ljestvama i rada na njima, treba paziti da se ostvari dodir sa nadzemnim elektroenergetskim vodom, odnosno da se oni ne prekinu.

Gašenje požara na uljnim transformatorima i uljnim prekidačima

Za uspješno gašenje požara, a naročito za uspješno gašenje požara ulja, potrebno je prvenstveno što brže pristupiti gašenju, s toga je, naročito u prvim trenucima požara, potrebna odlučnost i sposobnosti lica čiji je zadatak da intervenišu.

Najpogodniji način ugušivanja požara na manjim uljnim transformatorima, uljnim prekidačima u malim zatvorenim prostorijama, sastoji se u sprečavanju pristupa vazduha u takve prostorije, ukoliko se one mogu hermetički zatvoriti.

Brže i uspješnije ugušivanje požara, naročito ako su, prostorije veće ili ako se ne mogu potpuno hermetički zatvoriti, može se postići uvođenjem gasovitih sredstava za gašenje, prvenstveno ugljendioksida (CO₂).

To će biti naročito uprošćeno i olakšano ako su u zidovima prostorije ranije načinjeni odgovarajući otvori.

U slučaju požara na uljnim transformatorima ili uljnim prekidačima treba postupiti na sledeći način:

a) Na otvorenom prostoru

Vatrom zahvaćene ili neposredno ugrožene djelove postrojenja treba odmah isključiti.

Susjedna postrojenja treba, po potrebi, zaštititi od zračenja toplote mlazovima raspršene vode, ali ne bacati vodu na postrojenja pod naponom.

Treba spriječiti širenje razlivenog ulja, a po potrebi načiniti pješčane nasipe.

Samo gašenje sprovoditi prema postojećoj situaciji, odnosno prema planu zaštite od požara.

Manje požare treba gasiti mlazovima raspršene vode, odnosno pjenom (zapaljeno razliveno ulje). Pri tome je potrebna najveća opreznost, ako nije sigurno da su zahvaćeni djelovi postrojenja isključeni.

U slučaju požara ulja gašenje treba vršiti, po pravilu, odozdo naviše, pošto je prethodno ugašena vatra na tlu.

b) U prostorijama

U slučaju izbijanja požara treba, prema postojećim mogućnostima, odnosno prostoriju ispuniti ugljendioksidom (CO₂) ili suvim prahom za gašenje požara. Pri tome treba prethodno zatvoriti sve otvore na odnosnoj prostoriji.

Vatrom zahvaćene ili neposredno ugrožene djelove električnih postrojenja treba odmah isključiti.

Ventile za ispuštanje ulja treba otvoriti.

U malim i slabo provjetravanim prostorijama treba, pri tome, upotrebljavati maske ili slična zaštitna sredstva.

Ako je požar dobio veće razmjere, njegovo savlađivanje treba pokušati sprečavanjem pristupa vazduha u prostoriju (zatvaranjem otvora).

Pored mjera navedenih u prethodnoj tački, potrebno je po mogućnosti, ubacivati u prostoriju CO₂.

Posle mjera sprovedenih prema odredbama, prostorija se može otvarati tek onda kada se njena unutrašnjost dovoljno ohladi. Kada je postrojenje potpuno isključeno, može se gasiti pjenom ili mlazom raspršene vode.

Svako postrojenje mora biti obuhvaćeno planom zaštite od požara. Pogonsko osoblje mora biti upoznato sa tim planom i upućeno kako da postupa u slučaju izbijanja požara, a posebno u pogledu svoje lične zaštite.

Na pojedinim radnim mjestima moraju biti istaknuta uputstva kojima su određeni potrebni postupci u pogonu na požarom ugroženim postrojenjima, način uzbunjivanja i postupak pri gašenju.

POSTUPAK U SLUČAJU POŽARA NA ŠUMSKIM PODRUČJIMA

Ovo područje obrađuje osnovu vatrogasne taktike gašenja šumskih požara u kome su izloženi opšti principi i metode gašenja i izrade plana operacije i izbora najpogodnijih varijanti gašenja, a kojih se treba pridržavati u akciji gašenja šumskih požara. Pri razmatranju ove problematike potrebno je razlikovati taktiku pojedinog vatrogasca, male grupe, brigade, odnosno odreda vatrogasaca. Vatrogasno-taktička znanja posebno su važna pri gašenju velikih šumskih požara koji ponekad traju i više dana pa čak i nedelja, a u čijem gašenju učestvuje veliki broj ljudi.

Mala žarišta će lokalizovati i ugasiti sami šumari, odnosno pojedinci koji primijete takve požare. Međutim, kod velikih požara potreban je veći broj ljudi, a u nekim slučajevima potrebno je mobilisati i organizovati svo mjesno stanovništvo sposobno za obavljanje operacija u gašenju požara. Svaku grupu koja učestvuje u gašenju, čak i ako je sastavljena od dva čovjeka, treba da vodi stariji, koji organizuje rad i snosi odgovornost za bezbjedan rad i zdravlje članova grupe. Inače, u toku gašenja treba održavati što veću disciplinu, jer uvijek može doći do opasnosti po život ljudstva koje učestvuje u gašenju.

Pri formiranju jedinice mora se imati u vidu da u velikim grupama svaki pojedinac zbog teškoće koje iskrsavaju u organizaciji rada, obično izvrši manji obim radova nego u sastavu manjih grupa. Zbog toga, osnovne samostalne grupe treba formirati od 4-8 ljudi, a ne veće. Pri tom treba izvršiti raspodjelu rada po grupama. Tako na primjera, pri gašenju prizemnog požara jedna grupa treba da raščišćava trase prolazne linije od granja i ostalog zapaljivog materijala. Druga grupa treba da načini mineralizovani pojas na određenoj trasi, treba da formira protivpožar, četvrta

da vrši osmatranje kretanja vjetrova i zaštiti polazne linije. U ovakvoj organizaciji posla radovi se obavljaju brže, lakše se rukovodi, olakšava se rad i učesnici u gašenju brže stiču iskustvo i navike.

Gašenju treba pristupiti posle osmatranja terena i izrade plana gašenja. Izviđanje požara treba da bude organizovano tako da svi podaci stižu u određeno vrijeme na određeno mjesto i da daju odgovore na sva pitanja rukovodiocu gašenja.

Izviđanje manjih požara rukovodilac gašenja može da vrši lično, dok se za veće požare koriste dva do tri čovjeka. Izviđanje ne smije trajati dugo, jer pri razvoju požara suviše brzo dolazi do promjene. U toku izviđanja utvrđuje se vrsta i jačina požara, pravac širenja fronta, postojanje prirodnih prepreka i sl.

Obzirom da je brzina širenja požara veoma velika, a posebno naglih prizemnih i ovršnih, veoma je važno da rukovodilac gašenja na osnovu podataka dobivenih izviđanjem sastavi prognozu širenja požara. Osnovu za sastavljanje prognoze širenja požara predstavljaju karakteristike šumskih područja koje se nalaze na putu širenja, zatim stanje zapaljivih materijala na tim područjima, očekivane promjene meteorološke situacije i poznavanje zakonitosti u razvoju širenja požara.

Za manje požare dovoljno je sastaviti prognozu za dva-tri naredna dana. U složenijim slučajevima treba sastaviti prognozu za cio dan. Kod prognoze veliku pažnju treba posvetiti vjetru. Posebno su opasni vjetrovi koji mijenjaju intenzitet i pravac kod brzine između 6-9 metara/sek. Kod vjetrova veće brzine ne stvaraju se konvekcionni stubovi, požar se tada širi brzo ali u jednom smjeru, tako da njegov karakter zavisi uglavnom od vrste šume i perioda dana. Posredan pokazatelj mogućeg razvoja požara može biti oblik i kretanje stuba dima koji se utvrđuje izviđanjem požara.

Pri sastavljanju prognoze treba zapaziti mogućnost zaustavljanja vatre na pojedinim preprekama. Prognoza se ucrtava na skicu terena i koristi se pri izradi plana gašenja. U planu gašenja treba da bude utvrđen tehnički i faktički zahvat za likvidaciju požara: lokalizacija, završno gašenje i obezbjeđivanje cjelokupne površine kojom je vatra prošla.

U lokalizaciju spada i gašenje žarišta na pojasu koji se nalazi uz ivicu požara i uklanjanjem suvog drveća sa obje strane ivica. Navedene mjere su u stvari usmjerene na sprečavanje obnavljanja požara usled tinjanja prostirke. Posle lokalizacije kojom je dalje širenje plamena požara nemoguće, vrši se naknadno gašenje i obezbjeđivanje kao posebne mjere koje sprečavaju širenje požara posle lokalizacije.

Požari površine do 0.02-0.04 ha gase se obezbjeđivanjem zaustavljanja lokalizacije i završnog gašenja požara. Kod gašenja požara od 2-3 ha koristi se zaustavljanjem ivice i lokalizacijom požara. Velike požare treba gasiti primjenom sva četiri stadijuma. U zavisnosti od karaktera i jačine požara treba primijeniti i različite tehničke zahvate gašenja.

a) Gašenje prizemnih požara

Pri gašenju svih vrsta požara mogu se primijeniti ugušivanje, skidanje prizemnog rastinaj, zasipanje ivice zemljom, gašenje vodom i hemikalijama iz brentače, gašenje vodom pomoću pumpi, oranje plugom, postavljanje mineralizovanih pojaseva kao i protivpožar. Nabrojani slučajevi se primjenjuju za zaustavljanje širenja i lokalizaciju požara različitim tehničkim zahvatima. Izvođenje zahvata može se vršiti na različite načine: istovremenim opkoljavanjem požara, obuhvatanjem sa fronta i pozadine odnosno svođenjem požara na klin. Ti taktički zahvati kombinuju se sa različitim varijantama, korišćenjem postojećih prepreka a i međusobno. Pri zahvatu otklanjanja požara gašenje se vrši istovremeno po cijeloj ivici požara, a primjenjuje se kada prisutni broj vatrogasaca tim načinom može izvršiti gašenje u roku od 30-40 minuta, ili u slučaju kratkotrajnog požara. Planirajući opkoljavanje rukovodilac približno utvrđuje dužinu ivice požara i vrijeme za koje prisutno ljudstvo može izvršiti lokalizaciju.

Opkoljavanje se obično kombinuje sa ugušivanjem, zasipanjem ivice zemljom, gašenjem vodom i hemikalijama, rubnim okopavanjem. Na front požara treba slati većinu iskusnih vatrogasaca.

Obuhvatanje sa fronta primjenjuje se u slučaju kada je nemoguće izvesti opkoljavanje. Napad predstavlja gašenje požara ivice, pomoću dvije grupe, koje idu postepeno od sredine fronta prema bokovima.

Namjena ovog zahvata je u prvenstvenom gašenju fronta kao najopasnije sektore ivica. Za ovaj zahvat koristi se: gašenje vodom pomoću pumpi, eksforivima, protiv požara, oranje plugovima i buldozerima, ovdje treba vršiti podjelu rada prema grupama. Na primjer, prve grupe gase jaku vatru, druga koja dolazi za njima dogušuje mala žarišta, a treća grupa zasipa ivicu zemlje.

Obuhvatanje požara, iz pozadine ili svođenje požara na klin predstavlja gašenje požara pomoću dvije grupe koje se kreću, počev od sredine pozadine, preko bokova ka centru fronta požara. Front se gasi. Izgorele površine dobijaju oblik klina. Rad pri ovakvom gašenju je olakšan, ali gašenje duže traje jer se aktivni dio požara gasi posljednji. Ovaj metod treba primjenjivati sa jako prizemnim požarima, kod kojih je napad sa fronta otežan, ali treba imati na umu da se ovaj metod može primjenjivati samo u slučaju kada je brzina gašenja sa bokova veća od brzine širenja fronta požara, jer u protivnom se ne bi mogao zaustaviti front požara.

Kod velikih požara, opisani metodi se mogu kombinovati i u toku gašenja mijenjati. Obzirom na raznolikost požara ne može se dati neka univerzalna metoda koja bi bila prikladna u svim slučajevima. Najbolji način može se smatrati zaoravanje sa plugovima u kombinaciji sa protiv-požarom. Takođe je efikasna metoda lokalizacije pomoću eksploziva i u kombinaciji sa prizemnim protiv-požarom. Jedino na mekom tlu ovaj način nije podoban, ali za guste sektore šume ovaj način je najpodobniji. Protiv-požar obezbjeđuje zaustavljanje i lokalizaciju požara. Posebno, ovaj metod treba koristiti u slučaju nedostatka ljudstva. Kod primjene protiv-požara važnu ulogu imaju polazne linije.

Način koji obezbjeđuje istovremeno lokalizovanje i zasustavljanje prizemnih požara je gašenje vodom pomoću pumpi. U vatrogasno-tehničkom smislu ovaj način je najdragocjeniji na sektorima sa mnogo vlage kada se ne mogu primjenjivati eksplozivi.

Svi ostali metodi (ugušivanje, posipanje vodom, gašenje hemikalijama) obezbjeđuju lokalizaciju samo kod slabih prizemnih požara. U ostalim slučajevima nabrojani metodi služe samo za zaustavljanje širenja plamena sa nakandnom lokalizacijom na drugi način. Međutim, skoro, svi prolječni požari se uspješno lokalizuju na ovaj način, tako da je praktični značaj ovog metoda veoma veliki.

Inače, pri gašenju malih požara potrebno je koristiti sva tri zahvata, s tim što treba prioritet dati obuhvatanju, a zatim frontalnom napadu.

U slučaju požara srednje veličine ili velikog požara najpogodnije je obuhvatanje iz pozadine.

U praksi, navedeni metodi se koriste zavisno od situacije te oni trebaju da se koriste kao opšte preporuke za izradu završnih taktičkih rešenja, a u zavisnosti od konkretnog slučaja.

U pojedinim slučajevima gašenje se mora ubrzati kako bi se spriječio prenos požara na vatrom opasane sektore. U drugom opet slučaju pogodnije je da se sačeka ivica požara na sektoru koji nije pogodan za gorenje.

Pri izradi planova operacije gašenja treba imati u vidu da se vatrogasci posle dva – tri sata rada zamore i da im je potreban odmor, da posle 6 sati oni moraju dobiti smjenu. Pored toga treba računati sa vjetrom koji može pojačati požar radi čega komandir pri izradi plana treba da predvidi i rezervu vatrogasaca.

Veliki značaj ima organizovanost radnika i njihovo iskustvo u gašenju. Tako na primjer, grupa dobro organizovanih i obučanih vatrogasaca može postići isti efekat kao 20–30 slučajno izabranih radnika.

Pri gašenju požara hemikalijama mlaz tečnosti treba usmjeriti uz duž ivice požara ili pak u pravcu kretanja vatre. U momentu naleta vjetra preporučuje se mali zastoj, odnosno kratki predasi, a gašenje se nastavlja kad vjetar oslabi.

Kako se vatrogasci na frontu najbrže zamaraju, napad na front treba dobro proračunati, uzimajući u obzir postojeće snage a sam napad treba sprovoditi energično i brzo, jer se spor napad po pravilu završava odstupanjem vatrogasaca.

Posle gašenja potrebno je izvršiti obezbjeđenje prostora od skrivenih i neugašenih žarišta koji mogu ponovo izazvati požar. Ovu mjeru treba izvršiti na taj način što se organizuje patroliranje po ivici požara. U početku se obilježavanje obavlja svakog dana, a kasnije se vrijeme obilježavanja produžuje. Po završetku ovih radnji potrebno je periodično, poslije nekoliko dana, osmatrati pogašeno područje jer se može desiti da se sakrivena žarišta aktiviraju i posle 10-15 dana.

b) Gašenje ovršnih požara

Kod gašenja ovih požara odlučujući značaj ima brzina njegovog širenja. Najlakše se gase ustrajni požari, čija je brzina širenja 1-2 km/h. Mnogo je teže gasiti požare sa većom brzinom širenja od 4-6 km/h.

Gašenje ovih požara ima svoje specifičnosti. Ovršni požar lokalizovan na frontu nastavlja se na bokovima i pozadini u prizemnom, te se njegovo dalje gašenje sprovodi kao gašenje prizemnih požara. Izviđanje odnosno osmatranje požara treba da bude veoma brzo bez nekog detaljisanja. Zadatak izviđanja treba da bude u utvrđivanju karaktera požara, utvrđivanju pravca njegovog širenja, zatim mogućih procjena brzina njegovog širenja, postojećih prepreka na terenu i sl. Ovršni požari skoro uvijek zahvataju veliku površinu, te je za izradu planova potrebna kratka karta šumskog područja. Teškoće u zahvatanju ovih požara uveliko zavise od karaktera područja koje je zahvaćeno požarom. Tako se u četinarskim mladim šumama (stare 10-20 godina) požar može zaustaviti na rječici ili mineralizovanom pojasu. Ovaj pojas treba izrađivati u pravcu širenja vatre. Pri izradi pojasa treba krčiti ne samo drveće nego i žbunje odnosno prizemno rastinje. Oruđa potrebna za izradu ovih pojaseva teško se transportuju pa je njihova primjena u velikom broju slučajeva nemoguća. Gašenje požara vodom moguće je samo u slučajevima kada je požarom zahvaćena šuma u blizini neke rječice odnosno u blizini izvora vode. U velikom broju slučajeva požara i u podmlatku, gašenje se može obaviti upotrebom protiv-požara. Protiv-požar se može primijeniti ako za polaznu liniju postoje dovoljno široki putevi ili iskrčeni pojasevi. Ustrajni ovršni požari nemaju jasno izrađen front jer su oni karakteristični za vrijeme bez vjetra.

Vatra se širi ravnomjerno na sve strane, a front se pojavljuje samo u slučaju vjetra koji je proizvod nastajanja požara. Radi toga, za gašenje ovih požara treba primijeniti taktički zahvat opkoljavanja.

U zrelim šumama je vrlo teško lokalizovati požar izradom širokih pojaseva, zbog teškoće uklanjanja oborenih stabala. Osnovni način lokalizovanja ustrajnih požara, u ovim šumama je krčenje pojaseva od leženina i primjene protiv-požara. Za izradu pojaseva pored razne mehanizacije može se koristiti eksploziv i hemikalije.

Za lokalizaciju naglih ovršnih požara treba koristiti sve moguće prepreke na koje požar može da naiđe (rijeka, usjek, šuma, lišćare i sl.). Ako nema dovoljno prepreka treba primijeniti prizemni protiv-požar.

Pri izviđanju naglog ovršnog požara, treba utvrditi sve prirodne prepreke, kretanje požarnog fronta i da se pronađu postojeće polazne linije sa kojih je moguće primjenjivati protiv-požar. Poslije izviđanja treba utvrditi granicu lokalizacije pomoću protiv-požara. Granica se sastoji od sistema prirodnih prepreka upotpunjavanjem vještačkim pojasevima, tako da se formira neprekidan pojas koji obuhvata površinu koja gori.

Najopasniji sektor naglog ovršnog požara je centar fronta dok na bokovima i u pozadini ivica požara je obično izrađena prizemnim požarom koji se privremeno prenosi na krošnje drveća. Zbog toga, potrebno je radi centra fronta, koncentrisati najveći broj vatrogasaca. Protiv-požar se primjenjuje najprije prema centru fronta, a tek kasnije prema bokovima i pozadini. Obzirom da je širenje ovih ovršnih požara veoma promjenljivo pri njihovoj lokalizaciji treba predvidjeti i rezervne granice za zaustavljanje fronta požara u slučaju da požar ne bude zaustavljen na prvoj liniji.

7. Pregled skloništa na teritoriji opštine Bar

Prema dokumentu „Informacija o stanju skloništa“ Ministarstva unutrašnjih poslova, objavljenom u januaru 2015. godine na teritoriji Crne Gore utvrđeno je stanje funkcionalnosti skloništa izgrađenih na teritoriji čitave države i napravljen popis istih, sa tačnom adresom i katastarskom parcelom na kojoj se nalaze, njenom površinom, listom nepokretnosti, da li je isto izdato ili ne, te u kakvom su stanju.

U nastavku ovog dokumenta dat je spisak skloništa na teritoriji opštine Bar:

Skloništa koja koristi MUP:

Red. br.	Lokacija skloništa (adresa)	VRSTA		Površina (m ²)	Katastarska parcela	List nepokretnosti
		Javna blokovska i kućna	Skloništa u preduzećima i ustanovama			
1.	Blokovsko sklonište A-2 u suterenu u zgradi br. 1	*		148 m ²	5709/11	LN 2325
2.	Javno sklonište F na ulazu 1 u zgradi br.1 u suterenu Novi Bar	*		2x 225m ²	5808	LN 1638
3.	Javno sklonište B u suterenu zgrade br. 10 (prvi ulaz)	*		225 m ²	5777	LN 2309

Skloništa koja su u državnom vlasništvu:

Red. br.	Lokacija skloništa (adresa)	Površina (m ²)	Kat.parc.	List nepokretnosti	Vlasnik shodno LN	Stanje skloništa kratak opis	Da li je izdato ili ne?	NAPOMENA
1.	Blokovsko sklonište A2, Topolica II, Bar, zgrada A, izgrađeno 1990.god.	148 m ² korisne površine	5709 Br.2, zgrada 1	2325	RCG	Uslovno. Prilaz otežan, uske stepenice, FVU ne radi, nema mokri čvor,suvo	NE	Predlog da se koristi za potrebe Direktorata za zaštitu i spašavanje.
2.	Blokovsko sklonište E14, Topolica II, Bar, izgrađeno 1995.god.	225 m ²	5709 Br.2, zgrada 2	2329	RCG	Uslovno. Nema opremu,suvo ali vlaži,dobar prilaz,ima mokri čvor. Funkcionalno je.	NE	Sklonište nelegalno koristi fizičko lice
3.	Blokovsko sklonište H24, Topolica II, Bar	200 m ²	5709 Br.334 Zgrada 1	2323	RCG	Uslovno. Nema opremu,vlaži, uske stepenice	NE	Koristi ga MUP- Direktorat za upravne unutrašnje poslove- PJ Bar
4.	Blokovsko sklonište S- Sutomore-Bar	286 m ²	2000	111	RCG	Uslovno, preuređeno za diskoteku	DA	
5.	Javno sklonište "F", Topolica I-Bar. Izgrađeno 1988.god.	2x225 m ² (dvije polovine po 225 m ²)	1.zgrada 1 2.zgrada 1	1638	RCG	Uslovno. Dobar prilaz, vlaži.	DA	

PLAN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD POŽARA

6.	Javno sklonište "B", Topolica I-Bar Izgrađeno 1987.god.	225 m ²	5777 Zgrada 10, broj 6	2309	RCG	Uslovno. Dobar prilaz, vlaži i plavi.	DA	
7.	Sklonište u zgradi "Tri kule" - Kula II, ul. Vladimira Rolovića, Bar	245 m ²	5711 Zgrada 2. br.166	2285	RCG	Uslovno. Sklonište pretvoreno u magacinski prostor od strane vlasnika poslovnih prostora – funkcionalno	NE	Koristi ga firma DOO "Džemo", bez zakupa
8.	Sklonište u zgradi "Tri kule" - Kula I, ul. Vladimira Rolovića, Bar	245 m ²	5711 Zgrada 3. br.167	2285	RCG	Uslovno. Sklonište pretvoreno u magacinski prostor od strane vlasnika poslovnih prostora – funkcionalno	NE	Koristi ga Robna kuća "2.decembar", iznad skloništa, bez zakupa
9.	Sklonište u zgradi E-8, ul. Jovana Tomaševića, Bar	331 m ² + 96 m ²	5757 Zgrada 2 br.30 Zgrada 2 Br.31	1107	RCG	Uslovno. Dio skloništa pretvoren u magacinski prostor od strane vlasnika poslovnog prostora.	NE	Koristi ga fizičko lice

8. Radna grupa za izradu plana

1. Ivana Raičević, Master inženjer od katastrofalnih događaja i požara
2. Slobodan Dakić, dipl. inž. građ.
3. Blagoje Konatar, dipl. inž. maš
4. Mr Radoje Bogdanović, dipl. inž maš.
5. Mr Marija Jovanović, dipl. fizičar
6. Bojan Milovanović, dipl. inž. znr.
7. Mr Bojana Zindović, dipl. inž. hem. teh.

GRAFIČKA DOKUMENTACIJA